

מעריב
סופשבוע
י"ז בחשון, תשמ"ט 28.10.1988
בחירות 88':
תסמונת השנאה
ערוץ 2. המסך יורד
משפחת שניר,
טרגדיה אמריקנית
ייקי וייסמן.
בת 16. זמרת
איך אתם אוהבים את הצ'יפס שלכם?
חדש
צ'יפס כפרי
פלחים מתפוחי אדמה
קטנים וצעירים:
אין להפשיר לפני
ההכנה.
צ'יפס עגול
פרוסות עגולות
מתפוחי אדמה
מובחרים בלבד.
אין להפשיר לפני
ההכנה.
חדש
צ'יפס קוביות
פרוסות קטנות מתפוחי
אדמה מובחרים בלבד.
אין להפשיר לפני
ההכנה.
תפוד מוסיפה תוספות תופסות חדשות
מי לא אוהב צ'יפס? ועכשיו, הטעם האהוב כל־כך של הצ'יפס מוגש לכם בצורות חדשות ומעוררות תאבון. כן, תוספות נוספות של תפוד שיתפסו אתכם ואת הילדים מהטעימה הראשונה. צ'יפס אמיתי, מצוין כתוספת טעימה ודקורטיבית למנה עיקרית, כבסיס לתבשילים או כתוסיף מלוח. רק להוציא מהמקפיא, לטגן, לבשל או לאפות בתנור.
תפוד התוספת שתופס

פיחותים? עליות מחירים?

עכשיו אתה מוגן

ברשת בית המזגן

מבצע חדש-סתיו 88

למזגני תדיראן החדשים

מנהטן

אספקה מהירה

*להתקנה סטנדרטית (עלל 2 מ' צנרת)

בית המזגן

המשביר לצרכן

30.10.-4.11.88

המון סריגים לכל הגילים

לנשים גברים וילדים

15% הנחה

ממיטב יצרני הסריגים בישראל ובאיטליה

וסריגי היוקרה של St Michael MARKS & SPENCER

20% הנחה

שמיכות ממולאות DUVETS

נוצות+פוך

St Michael MARKS & SPENCER

ההזדמנות הגדולה

ניי-חלום של בד מיטה

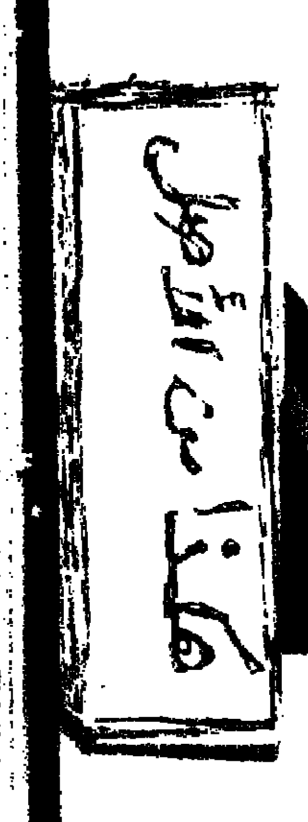
שלל דוגמאות חדישות

- מצעי מיטה
- וילונות אמבטיה
- שמיכות קיץ ופיקה
- חלוקי רחצה
- כיסויי מיטה
- ריפודיות

שבוע היצרן

על כל קניה מעל 100 ש"ח (לאחר ההנחה) 6 מגבות מטבח צבעוניות חינם!

כדאי לקנות במשביר לצרכן

האם השלום אדום?

הפעם ברור במיוחד: אם אתה בעד פתרון מדיני יוני ושפוי, אתה לא מוכרח לוותר על כלכלה ליברלית. במרכז־שינוי אתה מצביע בעד שניהם.
אנשי מרכז שינוי לא רק מדברים מדויק – הם מבצעים נכון.

מאת י. בן־יעקב

השאלה היא באיזו מידה אתה בוחר – כשאתה מצביע. למעשה, אתה מצביע ומקבל חבילה שלמה שלא התכוונת אליה כלל. הצבעת בעד הסדר שלום – אתה מקבל באותו שק גם משק סוציאליסטי, תמיכה במפעלים מפלגתיים ושאר להיטים של השמאל. הצבעת בעד משק חופשי וליברלי – אתה מקבל באותו שק גם סיפוח השטחים, המשך האינתפאדה ואובדן הזהות הדמוקרטית והיהודית של המדינה, שלא לדבר על סכנת המלחמה.

"מה לעשות" אתה מושך בכתפיך "ככה זה אצלנו". אתה עוצם עיניים, מתעלם מטעם לא טוב, מוותר על עמדות – ובוחר משהו שנראה לך לא רחוק במיוחד.

עיון במצעי המפלגות מלמד שזה בהחלט לא חייב להיות כך.

בתוך המחנה היוני השפוי, בקרב המבינים את החשיבות העצומה של השגת שלום בהקדם, נמצאת תנועה אחת שונה. תנועה שלא סוחבת איתה את נטל הסוציאליזם ושות'. תנועה אשר בצד השאלה הבטחונית – הלאומית הבוערת, נותנת גם תשובות עדכניות וליברליות לבעיות הקריטיות של הכלכלה. המרכז־שינוי.

אבסורד בשק

ובאמת, למה ההכרה בצורך הדחוף בשלום מביאה בעקבותיה את התמיכה במפעלים הכושלים, כפי שקורה במערך, בר"צ ובמפ"ם? הרי הכשלון של כור, סולל־בונה והשאר, אינו נובע רק ממנהל כושל שהזדמן פה ושם, אלא מתפיסת ניהול מפלגתית במקום כלכלית. שיטה הרסנית שיסד המערך ור"צ ומפ"ם תומכות בה לאורך כל הדרך. מי שמחליט כי הפעם ישים את כובד משקלו דווקא על הצד הכלכלי ויתמוך בליברלים שבליכוד – גם הוא מוצא עצמו סוחב אחריו שק שלם של טרוף מדיני, סיפוח מסוכן ולאומנות גואה. מי שמצטרף לליברלים שבליכוד, מצטרף במחי־קול גם לטרוף המשיחי של התחיה, צומת ומולדת. במלים אחרות, אם אתה בעד פתרון מדיני יוני ושפוי, ובעד כלכלה חופשית – למה לך להצביע רק עבור אחד הנושאים ולשאת אתך שק מלא אבסורדים. אתה יכול להשליך את השק ולבחור בשני הדברים. כלומר – המרכז־שינוי. זוהי התנועה היחידה המאחדת את הפתרון המדיני הנכון עם הפתרון הכלכלי הנכון.

יונים מרוטות אדומות

מי שבוחר במרכז־שינוי מבטיח חיזוקו של הגוש היוני. אין כל סכנה שהקול שלו ידרדר לליכוד. המרכז־שינוי פתוחה להצעות מצד המערך בלבד.

אבל למה מגיע לנו לקבל יחד עם השלום גם יונים מרוטות. כלומר, כלכלה שתשחית כל חלקה טובה, תצמית כל יוזמה חופשית.

או אשליה המתוקה של החלום הליברלי. לכאורה, מעוז ליברלי בלב הליכוד. אבל, למעשה, לא רק הסחפות אחר טרוף מדיני, אלא גם כניעה לכלכלה פופוליסטית מסוכנת מבית מדרשם של דוד לוי, יעקב שמאי ויורם ארידור.

בשם מרכז־שינוי יש טעות אופטית מסויימת, לכן חשוב להדגיש כי התנועה איננה ניצבת בין המערך לליכוד באף אחד מהנושאים שעל הפרק. מרכז שינוי נחרצת בדבקותה בקו היוני־השפוי מבחינה מדינית, ובכלכלה חופשית.

תבר הכנסת אמנון רובינשטיין ראש רשימת המרכז־שינוי לכנסת

לדוש על הערוץ

למה מתעקשים הליכוד והמערך שישדרו לנו רק בערוץ אחד? בוודאי לא מעודף דמוקרטיה. אחרי הכל, אם יהיו עוד ערוצים, כל אחד יוכל לצפות במה שהוא בוחר. ואת זה לא כל אחד אוהב. למשל, המפלגות הדתיות לא אוהבות את הרעיון שישדרו חדשות וישארו בלי קמל חילוני שיוכה בחינוך מחדש. עסקני המפלגות חוששים שלא כל אזרח יאזין בהתלהבות לכל מלה ונאום בקיצור, מדובר בחופש.

אלא שאי אפשר להתנגד לערוץ נוסף, זה לא נשמע טוב. לכן כולם מדברים בעדו. אחד בעד, אבל לא עכשיו. אחד בעד – אבל לא ממש נוסף. אחד בעד – אבל רק אם זה יהיה שלו.

ובזמן שכולם דברו ודברו, ובזמן שכולם מנעו והשתיינו – מישהו קם, פעל והקים את הערוץ השני. ה"מישהו" הזה הוא עו"ד פורז, מס' 2 ברשימת המרכז־שינוי לכנסת, אדם שנחוש לפעול לחופש הביטוי וחופש קבלת האינפורמציה. וכפי שכבר הוכיח גם מסוגל לעשות זאת.

המרכז־שינוי היא שיזמה העברת חוק הטלויזיה בכבלים, חוק שמאפשר לאזרחי ישראל לחזות מערוצי שידור רבים כמו במתוקנות שבמדינות.

באותה רוח טפלה שינוי גם בחוק הערוץ השלישי הלוויני. ערוץ שיאפשר למנויים ברחבי הארץ את שידורי הלווין.

צפיה בערוץ השני, ובהתפתחות הטלוויזיה בכבלים, היא צפיה בהישג מרשים של עו"ד פורז, שהצליח ל"הזיז" קפאון של שנים. לאחר שייבחר לכנסת, יוכל לממש את הערוץ השני גם מבחינת המתכונת והתוכן, סיום חליבי החקיקה והפעלת שידורים מלאים בכל חלקי הארץ.

עו"ד אברהם פורז, מועמד מספר 2 ברשימת המרכז־שינוי לכנסת

יונה בטלפון

לכאורה, מה יותר פשוט מטלפון? מזמינים קו בכל נקודה בארץ, ומקבלים תוך זמן קצר.

אבל במשך שנים זה לא היה כך. זוכרים את שנות ההמתנה לטלפון? המיוחלו ממשלות קמו ונפלו, שרי תקשורת באו והלכו – והטלפון נשאר בגדר חלום רחוק.

בתקופת כהונתו של אמנון רובינשטיין חלה התפתחות מרשימה. בתקופתו הוחש 400 אלף משירים (ארבע מאות אלף) כל משיר דביעי במדינה.

הטלפונים הציבוריים המצורים בכל פינה הם תכוורת מחמדת לפועלו של אמנון רובינשטיין. למען להשיג טלפון צבורי היה אגדה. מי שנתקע ברכבו או נקלע באזור לא מוכר, היה בצרות. 80% מאלפי המכשירים הציבוריים הותקנו בתקופתו. חשב חסר תקדים.

גולת הכותרת של פועלו של אמנון רובינשטיין בשר התקשורת, היתה הקמת רשות הדואר. זוהי הדוגמא המובהקת לתפיסה ניהולית – אדמיניסטרטיבית נכונה, אשר בביצוע נכון, משנה כליל את פני הדברים.

קודם לכן היה הדואר מסובסד ב־100 מליון דולר בשנה, כמחצית העובדים נזקקו להשלמת הכנסה ומכתב היה מגיע ליעדו בכ־5 ימים בממוצע. היום – אין כל סובסידיה, העובדים נהנים משכר סביר ומכתב מגיע בממוצע תוך פחות מיומיים.

הגודל או הביצוע?

החשש הטורד הזה מפני אבדן הקול במפלגה קטנה גרם לטרגדיות לא מעטות. כן. בפירוש טרגדיות. קולות רבים וטובים שהוטלו למערבל תגורס של המפלגות הגדולות. מצביעים לליכוד ומקבלים דתיים וטירוף. מצביעים למערך ומקבלים כשלונות כלכליים. ובבחירות האחרונות – קבלנו את שני הענקים הדורסנים האלו יחד, חוגגים את הרוב האדיר, מוחצים בלי הבחנה את כל מה שהצבעת עבורו, מולזלים באינטליגנציה שלך, בזכויות שלך.

הצבעה למרכז־שינוי מבטיחה שהגוש היוני השפוי ינווט את דרכו בכיוון הנכון, והרי המרכז־שינוי כבר הוכיחה שבצד כושר הניתוח והביקורת, ניחנו אנשיה בכושר ביצוע של ממש. כושר שהטביע חותם מרשים ושינה כליל את פני התחומים שעסקו בהם (ראה מסגרות בעמוד זה). פועלם של אנשי המרכז־שינוי בממשל ובציבוריות הישראלית היה שילוב מרשים של עקרונות ועשיה.

(מודעה)

סופשבוע

י"ז בחשון, תשמ"ט 28.10.1988

This Magazine is a Supplement to Maariv International Edition

בבחירות '88. אריק שרון נואם באשדוד. שנאה פוליטית ימין ושמאל. עמוד 6

ממש לא אוהב את ערפאת. עמוד 17

רוני שריג. מוות נורא באמריקה. עמוד 30

בשער: קוראים לה מייקי וייסמן והיא רק בת 16. השבוע יצא די.ג'יי ראשון שלה לרדיו. בקרוב ייצא אלבום הבכורה. כל ההתחלות (כתבה בעמוד 26. צילום שער: שמואל רחמני).

עורך: עמי דור־און
סגנית עורך: דניאלה בוקשטיין
סגנית עורך: אורית הראל
עורך גרפי: יורם נאמן
מעצבות: אורלי אנשל, נטע גרינשפן
מודעות: אורי דגן

תסמונת השנאה

אומרים שאנחנו עם ווכחני. קוטבי. קיצוני. עצבני. אגרסיבי. חסר תרבות [illegible] שכל זה נכון בכל ימות השנה והרבה יותר – בתקופת בחירות. האם אנחנו גם עם שונא? כולנו נתקלנו, פה ושם בארץ ישראל [illegible], בגילויי שנאה על רקע פוליטי. מכל הצדדים. כלפי כל הצדדים. בדקה המעט־תשעים לפני הבחירות התלווינו לשני אישים [illegible] ל"מושכי־שנאה", אריאל שרון מימין, יוסי שריד משמאל. האם הם חשים בה? בשני המקרים לא צפינו בגילויי שנאה חיצוניים. לא [illegible] לא קיללו. לא פוצצו אסיפות. האם אנחנו מתבגרים?

מאת אורי ברקאי

יעקב גוטרמן, אב שכול מאז יוני 82', שונא את השר אריאל שרון. אחרים מעריצים את שרון, או חרדים מפניו. גוטרמן שונא. בשינאה הזאת הוא מרעיל את עצמו. "נולדתי אוהב אדם, והם, מנחם בגין ואריק שרון, הכריחו אותי לשנוא".

כבר יותר משש שנים הוגה גוטרמן תעוב כלפי שר המסחר והתעשיה, ואין לו פורקן. אין לו אמירה מספיק קשה על מי שלדעתו רצח את בנו על הבופור.

גוטרמן לא יגיח מאיזו סימטה כדי לומר לשרון דבר. "לא הייתי מסוגל לפגוש את שרון. אני מקווה שלא יעמוד בדרך חיי. אני לא יודע מה הייתי מסוגל לעשות".

אם האב הזה, שאינו חדל לבכות את בנו רז, הוא שונאו הגדול של שרון, כי אז "שר הבטחון של הממשלה הבאה" (כפי שהציג אותו הכרוז באסיפת בחירות בפתח־תקוה השבוע), יכול לישון בשקט. אף אחד לא יגיד עכשיו לשרון בפרצוף מה שזעק השלט של גוטרמן בתקופת ההפגנות ההמוניות בסוף 82': "שרון רוצח".

גוטרמן, קיבוצניק מהעוגן, הינו חוד חנית מעודנת ושתקנית. גם הוא, הרי, אומר את דברו רק כשהוא מתבקש לכך. וגם כל השאר, ותיקי "הורים נגד שתיקה" ותומכיהם, כבר אינם מתרוצצים בכיכרות. "השמאל אינו יוצא עוד לרחוב", אומר גבי בשן, עיתונאי שכילה במאפליית הרב כהנא במשך חודשיים. "גם כלפי כהנא לא הביע איש התנגדות ספונטנית ברחוב".

שרון לא רצה להתייחס לשאלת השנאה, אבל אדם שהיה פעם מבאי ביתו ומכיר את תגובותיו אומר: "השנאה לשרון קיימת. התכונה יוצאת הדופן של השנאה לשרון היא שיש לא מעטים, דווקא מקרב אלה הנקראים משכילים ומתורבתים, החושבים שהשינאה הזאת לגיטימית. היא אולי לא באה לידי ביטוי חריף כמו השנאה לאנשים מסויימים בשמאל, או אפילו כמו השנאה לשמעון פרס. אבל יש בה בשנאה הזאת עוד משהו שאין בשנאות אחרות: מתלווה אליה פחד עמום, בלתי מוגדר ובלתי מוסבר, לפיו שונאי שרון עלולים להיענש – בעוד שונאים אחרים לא ייזוקו בגלל שנאתם".

היה נדמה שיש הרבה שנאה במערכת הבחירות הזאת. ומכיוון ששרון מהווה מטרה לשנאה כבר זמן רב, טבעי היה לבדוק אם השנאה הזאת באה לידי ביטוי ממשי ברחוב, מול שרון. התשובה הכללית שלילית.

ההתנגדות לשרון היתה לשיחת רעים נטולת רגשות אישיים, מסוננת היטב דרך הרציו, מנומקת בחרדה לגורל המדינה וצעיריה. מעבר להתבטאויות מנוסחות היטב רומז בשקט כעס עצור. אבל לא יותר. באסיפות הבחירות המעטות שאליהן התנהל שרון בשבוע שלאחר שובו מהונגריה (הוא ביטל ביקורים בשוק הכרמל ובתחנה המרכזית בתל־אביב), לא היה ביטוי לכעס כלפיו, או לחרדה מפניו.

הוא אחר להגיע לרחבת עיריית אשדוד, במוצאי שבת. לקהל, כמאה וחמישים הורים וילדים מתרוצצים, זה לא הפריע. ממילא ירדו בבגדי לבן כדי לאכול פלאפל וגלידה. בינתיים סבבו בנחת לאורך מחסומי המשטרה המקיפים את הבמה. היו שם זרי דגלים ושלטי כחול־לבן של הליכוד, כריזנטמות על השולחן ומסך מוניטור גדול שירה בקהל את "רק הליכוד יכול". הילדים רקדו לקצב הג'ינגל הריסקטאי. כשהגיע שרון, התבררה בלוריתו הלבנה יחד עם הדגלים. הקהל האדיש תרם לו מחיאות כפיים קצרות.

המגרש הזה, כמו מגרשים אחרים עליהם ניצב שרון השבוע (שדרות, יהוד), היה המגרש שלו. הוא יכול היה לומר דברים שגורים. הרצאתו סבה על ציר שמעון פרס, ומסקנתו היתה כי בגלל שר החוץ יש להצביע לליכוד. מרוחק פיזית מאוהדיו, שמור היטב במבטיהם הדרוכים של אנשי הבטחון והחיילים החמושים על הגגות מסביב, הטיל שרון במיקרופון את הברות הסטקטו שלו. עמידתו המבודדת על הבמה, במלוא כובד גופו העצום, היתה נטולת קשר מן הקהל, מסביב המשיכו אנשים לשוחח, לפצח, לרוץ אחרי חולים, למרות אהדתם הברורה כלפי הדובר. הוא כבר היה שלהם והם היו

(המשך בעמוד הבא)

יעקב גוטרמן, אב שכול, על אריאל שרון: "שרון, באישיותו הפגומה, מגלם את כל הרוע שבאדם. אני מאחל לו רק רע. לא לילדים שלו, כי יכול להיות שהם נפלאים ומה הם אשמים אם יש להם אבא כזה. אבל אני רואה באדם הזה סכנה לצעירים שעדיין חיים".

אם שבנה מאושפז בבית לוינשטיין על יוסי שריד: "הלוואי שימות, תאמינו לי, הלוואי שימותו גם רן כהן וגם יוסי שריד. מוות זה מה שאני מאחלת להם. הלוואי שהילדים של יוסי שריד יפצעו ויבואו להתאשפז כאן; שיקבלו פוליו ויהיו משותקים, זה מה שמגיע להם".

מאת מיכל קפרא

המקום: המזנון של בית לוינשטיין ברעננה. התפאורה: חלל גדול המאפשר תימרון חופשי לכסאות גלגלים ושטיח קיר ענק ומרשים. המשתתפים: ארבע נשים מבוגרות. אחת מהן מטפלת בבנה הנמצא במוסד השיקומי הזה, שלוש האחרות מתנדבות ברוכות המגישות קפה בכוסות פלסטיק אדומות. זמן: שעת אחר־צהריים מוקדמת, ימים ספורים לפני הראשון בנובמבר 1988. כמעט הוראות במה, ובכל זאת מציאות. מציאות שלפני בחירות.

"הלוואי שימות, תאמינו לי הלוואי שימות", זועקת האם המבוגרת ששערה האפור כרוך על צווארה בעיגול רך. "שימותו, גם רן כהן וגם יוסי שריד. מוות זה מה שאני מאחלת להם".

שלוש המתנדבות, נשים חביבות העוסקות במילוי המיחם, מביטות בה בדממה. "הלוואי שהילדים של יוסי שריד יפצעו ויבואו להתאשפז כאן", היא ממשיכה לזעוק.

מתנדבת א: "דן כהן אני לא יודעת, אבל לגבי יוסי שריד – היא צודקת".

מתנדבת ב: מהנהנת בהסכמה.

האם: "שהילדים שלו יקבלו פוליו ויהיו משותקים, זה מה שמגיע להם".

המתנדבת השלישית, שסוחטת במרץ מטלית ורודה, תוהה קצת על תמרת העונש: "למה פוליו דווקא?"

אוכלוסיית המזנון מחייכת בשלווה, חוזרת לקפה ורק ההד של המשפט – "שהילדים שלו יקבלו פוליו ויהיו משותקים" – ממשיך להתקיים קיום ממשי וחד, גם לאחר שהאם היהודיה והרחומה יוצאת מהמזנון (לא לפני שהיא משחילה גם את המשפט הנצחי: "ופרס שקרן"), והמתנדבות שואלות בעדנה אין־קץ "כמה סוכר?"

איזו שנאה. אמא אחת שונאת בלהט ושלוש סבתות משתפות פעולה, מוכנות לצאת לפעולת האיבה. סתם כך, באיזה יום בבית לוינשטיין, והדעת שואלת לאן היגענו ואיך?

יוסי שריד, סביר להניח, היה שקוע אותו זמן באולפני "מגוון" בהכנת תשדירי התעמולה של תנועת "רץ". אולי דנו שם בחריפות הדיאלוג בין שתי הבובות שמככבות בתשדיריהם. אולי בעניינים חשובים יותר. וכיוון שאין ישראל שקועה בתרבות הוודו, והאמא מבית לוינשטיין לא תיצור בובות בצלמם של ילדי שריד ותדקור אותן במחטי הקללה, שריד לעולם לא היה יודע על הרב־שיח הנשי כנפת רעננה לולא שיחת הטלפון שיזמתי.

יוזמה מביכה. לך תבקש רשות לתעד שינאה בנוכחות השנוא. ושריד, פוליטיקאי ותיק, ידע כנראה ששינאה־שלפני־בחירות לא משייטת באוויר ומצפה בסבלנות שהתיקשורת תיתקל בה.

נסענו לירושלים, למכון טרומן שבהר הצופים. על השינאה דיברנו בדרך חזרה. בעליות – שתקנו. ליד שכונת שמואל הנביא אמר יוסי שריד: "אם הייתי יוצא כאן החוצה, היונים השליליים באוויר היו משתוללים". הבטתי באוויר, אבל יוסי שריד ירד לרגע בגבעה הצרפתית. במכון טרומן נאם שריד את נאומו יחד עם שאר נציגי המפלגות, וחזר לתל־אביב. ענן השינאה אפילו לא התקרב להר הצופים. רגיעה תרבותית הוציאה לשון בליגלוג.

בדרך: "עוצמת ההתייחסות אלי מרהימה אותי כל פעם מחדש. מפתיעה אותי. אני שומע, רואה, קורא. בעוצמה הזו יש מימד שאני לא כל־כך מבין. אני רוצה לשאול, אתה מתכוון אלי? אני, שריד? אתה אומר לעצמך, רגע, אנחנו בני־אדם ואני יוסי, ואף פעם איני מאמין שמישהו מסוגל לאגור מידה כזו של איבה". ומשתררת שתיקה, ומכונית פרועה עוקפת, ולשבריר שניה חולף מבט הנהג על פניו של שריד, מבט מופתע מהתגלית, שנעלם בסיבוב, ושריד, כך נראה לי, היה במקום אחר לחלוטין.

"לא מזמן, במסגרת תוכנית טלוויזיה משותפת, היה אצלי אחד מהקרבנים של ישובי השטחים. איש מיוחד, איש חושב, מלא ספיקות. נפגשנו בפעם הראשונה בחדרי בכנסת. לאחר רבע שעה של שיחה הוא אמר לי, אתה יודע, יוסי, יש משהו שאני חייב להגיד לך. אני יושב כאן כבר רבע שעה ואני לא יודע, אתה נראה לי בן־אדם. כי

(המשך בעמוד הבא)

צילומים: ראובן קסטרו

אריק שרון

(המשך מהעמוד הקודם)

שלו. אף אחד מן הצדדים לא היה צריך להתאמץ. כמו במסיבה משפחתית־שיגרתית, מובנת מאליה.

גוטרמן, איש "משפחת הכופור", לא היה שם. גם לא גבי בשן מנתניה שאיבד את שתי רגליו ליד דאמור באותה מלחמת־אין־ברירה. גם לא יהושע זמיר מעין־דור, שכותב כבר שש שנים יומן שכול, ואינו שש לדבר בגנותו של איש. לא היה שם נתן בבלי מאשקלון, שלפני שנתיים יזם והפיץ בין חברי מרכז חרות חוברת לחסימת שרון: "פעם אירגנתי משהו. היתה לי הרגשה שהרבה אנשים מוכנים לתת כתף לחסימת שרון, כדי למנוע את עלייתו מחדש. לא יצא מזה כלום. העסק נגוז".

לא כאה לאשדוד גם שושנה שמואלי, מורה להיסטוריה בסמינר הקיבוצים, ממקימי "הורים נגד שתיקה", שאומרת היום: "אני מוכנה לעשות הכל כדי שאריק שרון לא יהיה שר הבטחון הבא. הוא מפחיד אותי, כי בעיני הוא מגלם את כל המכוער והמסוכן שרבק בחברה הישראלית: פולחן הכוח, זלזול בחיי אדם ושליטה גסה ואלימה בעם זר. אני לא אשכח ולא אסלח לו, לא רק על הבנים וההורים ששילמו את מלוא המחיר של מלחמת לבנון. אני לא אסלח לו בעיקר את זה שרבים וטובים אומרים היום את המשפט האיום (שאני איני מסכימה לו): אם אריק שרון יהיה שר הבטחון, אני לא כאן. אני מוכנה לעשות הכל, בכל מסגרת שתמנע את הדבר הזה".

מה זה הכל? לפוצץ אסיפת בחירות של שרון?

"אני לא מאמינה שפיצוץ אסיפה יעזור".

החשש שמישהו ינסה להעז מצח מול שרון גדול על המציאות. שעה לפני ששרון מגיע לאסיפת הבחירות הסתמית באשדוד אומר שוטר גדול בדרגה לכפוף לו: "איציק, תשים לב לשני ההיפים האלה כצד". שני ההיפים, שיער לא חפוף ונעלי התעמלות בלות, עסוקים בהתנשקות משכיחת כמירות. איציק בוחן אותם ממושכות: "בסדר". הנאהבים משופשפי הג'ינס נעלמים ליער ערפילי הרבה לפני ששרון מגיע לזירת הקרב השוממה מאויבים.

גבי בשן על שרון: "אני לא שונא אותו. שינאה זה לא בלכסיקון שלי. אבל אני חושב שזאת שערוריה שהוא ממשיך בתפקיד ציבורי אחרי ועדת כהן".

"מי יעז לדבר כאן", אומר אלי אלבז, רחוק, בשולי הקהל, "כולם פה מאפיה", והוא מניד ראש לכיוון גוש הקהל המצופף מול הבמה. אלבז הוא מערכניק. אשתו מנסה לקרוא "בוז!" רפה לעבר שרון העולה אל הבימה, ובעלה מהסה אותה. היא מפריחה חיוך נבוך. "אנחנו נשארים על טודים נמוכים", מעיד אלבז, עובד חברת החשמל. "אי אפשר לדבר עם האנשים האלה. הרוב זה עמך בליכוד, אין מוח גבוה".

לא, אלבז לא שונא את שרון. "אבל הדברים שלו לא מקובלים עלי".

אלבז הוא הקת הכהה של חנית ההתנגדות לשרון. הוא וחבריו העומדים מעבר לקהל המאזינים לשרון, מביטים בהתרחשות בחיוך קטן ומתנשא. אין להם התכוונות מיוחדת לשרון. הם מסויגים מן הליכוד כולו, ומקשיבים בשתיקה לתשובתו המפורטת של שרון לשאלת הקהל הראשונה: "מה יעשה הליכוד בקשר לאינתיפדה?". אפוף הבל פלאפל הנושב בגבו הרחב, מרצה שרון וגבותיו מכווצות בהבעה של ילד חרוץ.

גבי בשן דווקא שומר את שרון בפוקוס. וגם הוא מדגיש שאין לו עניין אישי בהתעסקות הזאת באיש אחד. "אני לא חושב שהפציעה שלי נותנת לי איזה קרדיט להגיד את מה שיש לי להגיד". פעם אחת כיוון אקט הפגנתי כלפי השר. "זה היה בחתונה של חבר ששכב אתי בבית־חולים במלחמת לבנון, והיה פצוע בדיוק כמוני. בפתח אולם החתונות עמדו שחל ושרון ולחצו ידיים. כשהגעתי לשרון הפניתי את הגב באופן מאוד הפגנתי. אמרתי לזה. – לא. אני לא יודע אם הוא הבחין".

שרון, אומרים שונאיו המתורבתים, לא מבחין. בשן: "מקורביו העידו שהוא נפגע אחרי שקראו לו רוצח במלחמת לבנון".

במשך כל השבוע האחרון לא הניחו לי מקורביו לגשת אליו ולשאול אותו: האם באמת נפגע?

"אני לא שונא אותו", אומר בשן, "שינאה זה מחוץ לתחום. זה לא בלכסיקון שלי. זה רגש פרימיטיבי. אבל אני חושב שזאת

(המשך בעמוד 18)

יוסי שריד

(המשך מהעמוד הקודם)

אצלנו – ואת המשפט הזה אמר בר־אוריין – אתה ממש השטן. ממש השטן? שאלתי אותו, והוא ענה – ממש השטן. בעבורנו אתה התגלמות הרוע.

"ולפתע הבנתי את ההתרגשות שלו כאשר גילה שבשטן יש גם צדדים אנושיים. ולמרות שחשבתי שאני מרגיש את עוצמת השינאה, רק אז, באותו רגע, הבנתי את המימדים האמיתיים שלה. והדברים לא נאמרו מפי בור ועם־הארץ אלא דווקא מפי ארם רציני. והמעמד הזה תקוק בזכרוני".

בדרך עוצרים במסעדה באבו־גוש. קצת סלטים, מרק. הנהג מתרגז ששריד אינו מוכן לקחת קבלה. בשער הגיא הזיכרון מתייחד שוב עם גילויי השינאה. "אני זוכר את גלי השינאה הגבוהים ששטפו את הארץ בתקופת מלחמת לבנון. היו גילויים קשים שהכאיבו לי. בימים הראשונים של המלחמה סיפרו לי שמישהו ראה בין החיילים עמוד תלייה המיועד ליוסי שריד.

"אחר הסיורים הראשונים בלבנון במסגרת ועדת חוץ ובטחון, היה 'יום האיבה שלי'. על משקל 'יום האדמה'. אני אזכור אותו כל חיי. אלה היו הימים הראשונים של המלחמה והיתה אופוריה מוחלטת והמלחמה היתה נפלאה נהדרת וקצרה ואף אחד לא הבין למה שריד מתנגד לביאת המשיח. ולא הייתי צריך להיות בלבנון כדי לחוש בהדף השינאה אלי. ולו יכולתי לשלם מיליון דולר, שאין לי, כדי לא לצאת לסיור, הייתי משלם. אבל, למעשה, לא יכולתי שלא לצאת. אם אתה מפחד פעם אחת לצאת למקום בגלל שאתה יודע ששם יגרמו לך סבל ובושה, פעם אחת בלבד, זה הסוף. סופו של כל איש ציבור. ואמרתי לעצמי, יוסי אתה מוכרח. ונסעתי. לו מבטים היו יכולים להרוג, הייתי תוזר משם מנוקב ככברה. לא היתה ממש הטחת עלבון אבל האוויר היה מלא שינאה ואיומים. ואני הלכתי ביום ההוא בין החיילים הלוך ובכה. וזה היה יום האיבה שלי".

והפוליו והשטן ועמוד התלייה מתערבבים יחדיו ומבשלים את השאלה – למה?

שריד: "פעם אחת שונאים אותי על מה שאמרתי, ופעם שניה על זה שהמנוול צדק. וגם מאשימים אותי שלולא אמרתי את הדברים – הם לא היו קורים".

שריד, באנגליסיות מעט מנוכרת, אומר: "הסיבה הראשונה היא ששנאות, כמו האהבות שלנו, אף פעם אינן ערטילאיות. כדי לאהוב – ובעיקר כדי לשנוא – צריך לעשות פרסוניפיקציה של השינאה. באותו ארוע היה איתי גם ויקטור שם טוב. הרי הוא בעל עמדה דומה לשלי, גם הוא התנגד למלחמה, אז מרוע הוא יצא יבש מכל חעניין? העיתונים התפרנסו אז מכותרות נוסח 'מפם ויוסי שריד מתנגדים למלחמה'. את מפם קשה לשנוא. זה מופשט. אין עיניים, אין אוזניים, אין דמות גוף. האיבה היתה צריכה להתרכז באיש אחד.

"סיבה שניה קשורה לעצם היותי מתוך המחנה. את שמעת פעם מישהו שנאם או דיבר, למשל, המנוול הזה כהנא, שהזכיר את מאיר וילנר? וילנר הרבה יותר קיצוני ממני. הדעות שלי אינן כפירה בעיקר, כי הדברים שאני אומר באים מתוך המחנה, וזה ההבדל הגדול. אני לא בא ממחתרת של צ'ה גווארה ברום אמריקה, אלא מלב־לבו של המימסד. כשאומר ערבי דברים מסויימים, אומרים – טוב, הוא ערבי. אבל אני איני קול קורא במידבר אלא קול קורא בישוב. וזה משגע אותם".

ההרים כבר מאחורינו. שריד מגיע לתסמונת השנאה הכפולה, כפי שהוא מכנה אותה. "פעם אחת שונאים אותי על מה שאמרתי, ופעם שניה על זה שהמנוול צדק. ותוך כדי כך גם מאשימים אותי שלולא אמרתי את הדברים הם לא היו קורים. זה המוצא היחיד. זה לא בדיוק שהוא צדק, אלא בגללו זה קרה. ואולי גם הקירבים והשונאים שלי, שיהיו בריאים, מתרשמים שהדרך בה אני מציג את עמדותי נעשית אולי יותר אפקטיבית וצלולה, ויש סכנה חלילה שמישהו יצא לתרבות רעה. ומעבר לזה ישנו גם מה שנקרא – שנאת חינם".

ולפתע הפרצוף חרוש הקמטים של האם במזגון בית לוינשטיין, והצטברות הנזול הצמיגי הלבן בזוויות פיה נהפכים לסוגיה הדורשת סובב ומסובב. ניתוח פסיכו־סוציולוגי אקדמי. ושכלו של חבר הכנסת שריד מתפה על בטנו. ומופשטות השינאה מעיקה בחלל המכונית הפרטית של שריד שדוהרת לעבר נתיבי איילון.

(המשך בעמוד 19)

הכבוד האבוד של הערוץ השני

"הערוץ השני – פירטים"

שאלה: מדוע מסרבת רשות השידור לאפשר לערוץ השני לממן את עצמו באמצעות פרסומת. הרי אילו הייתם מאשרים להם..."

אהרון הראל: "אילו, אילו, מה זה כל הדיבורים האלה על אילו. אילו הם היו מעמידים לרשותנו את זמן השידור שלהם, שמבוזבז היום על וידאוקליפים, היינו יכולים לתת לעם ישראל שידורי טלוויזיה מעולים. היינו יכולים לתת לעם ישראל שמונה שעות שידור הכי טובות שאפשר".

● הם הרי הציעו לכם לשדר תוכניות שלכם במסגרת זמן השידור שלהם, למה סירבתם?

"קודם כל, מה זה 'הם הציעו לנו'. זו היתה במירוש הצעה שלי. אני הוא שהצעתי שהם יעמידו לרשותנו את זמן השידור שלהם".

● אם כך נפתרה הבעיה. מדוע זה לא קורה?

"כי הם לא מוכנים לתת לנו את כל השעות שלהם. הם רוצים שאנחנו נשדר מדי פעם תוכנית שלנו במסגרת התוכניות שלהם".

● מדוע זה לא מקובל עליך?

"על־פי החוק רק לנו מותר לשדר. אנחנו נותנים היום כיסוי לשידורים שמנוגדים באופן מוחלט לחוק. עד שהכנסת לא מחוקקת את חוק הערוץ השני, אין כל הבדל בין השידורים שלהם לשידורים של תחנה פירטית".

● אבל הרי לשידורים שלהם יש אישור של היועץ המשפטי לממשלה. מה כאן פירטי?

"ההרשאה של היועץ המשפטי היתה מבוססת על כך שאנחנו נהיה אחראים לשידורים ונאשר את לוח המישדרים. מה שנותן תוקף חוקי לשידורי הערוץ השני, זו העובדה שהשם שלנו מופיע על השיקופית שלהם. אם נוריד את שמנו הם לא יוכלו לשדר. בפועל – 'העצה האחת', שהיועץ המשפטי דיבר עליה, לא מתממשת. כבר כמה חודשים שהערוץ השני לא מגיש לאישורנו את לוח השידורים שלו. היועץ המשפטי, אגב, רצה להפסיק את השידורים וזה לא קרה רק בגלל שהסכמנו לקבל אותם תחת חסותנו".

● מה עם טובת הציבור?

"טובת הציבור מחייבת שיתנו לרשות השידור להפעיל את הערוץ השני. ואז באמת יקבל הציבור תוכניות ברמה שמגיעה לו. בשום מקום לא היתה כוונה שלמשרד התקשורת תהיה תחנת טלוויזיה משלה, ובפועל זה מה שקורה היום. בשום מקום לא היתה כוונה שמשרד ממשלתי יקום פתאום וישחק בטלוויזיה. עד שלא ייקבע אחרת בחוק, זה התפקיד שלנו. באיזו זכות מוסרית נלחמים היום נגד תחנות פירטיות ולא נלחמים נגד הערוץ השני, שאינו שונה מהם. מי נתן להם סמכות לעשות את מה שהם עושים".

● ועדיין נשאלת השאלה, מה איכפת לך לאפשר להם לגייס מיליון־מיליון וחצי שקל מפרסומות, כשלרשות־השידור יש היום עודפי־כסף אדירים?

"למה אני צריך לתת להם תשדירי חסות? אם הממשלה רוצה ערוץ שני, שתחוקק חוק. תפקידי לשמור שהחוק יישמר. ואת זה אני עושה. החוק נותן לי את העוצמה לשדר בישראל, למה אני צריך לתת אותה למישהו שלא מגיע לו. שאנחנו ניתן יד למימון תחנת טלוויזיה של משרד התקשורת? איפה נשמע כדבר הזה.

● יש למצב הזה פתרון?

"בוודאי. שהם יתנו לנו לעשות את מה שאנחנו יודעים לעשות. שיתנו לנו לשדר בערוץ השני ואני מוכן להתחייב שאנחנו נעשה טלוויזיה שעם ישראל אפילו לא חלם עליה".

צריך שהדברים ייאמרו באופן הבוטה ביותר: מדובר בסיפור שעיקרו מאבקי־כוח ויוקרה. גיבוריו הראשיים: הטלוויזיה הכללית, או יותר נכון רשות השידור, והערוץ השני. הנפגעים העיקריים, כמו תמיד, הצופים. ובשל אותם בעלי שררה הולך ופוחת הסיכוי שלנו ללחוץ על השלט־רחוק ולהשיג איזו שהיא אלטרנטיווה לשידורי הטלוויזיה הממלכתית. ומי כמונו, הצופים, יודעים עד כמה נחוצה לנו האלטרנטיווה הזו, ולו רק בשל אינסוף שידורי הספורט והדת.

ואכן, אדם מבחוץ שמנסה לרדת לעומקה של המחלוקת בין הערוץ הראשון לשני, אינו יכול להשתחרר מן התחושה שברשות השידור לא כל־כך אוהבים שמדי פעם אנו יכולים להשתחרר מהם ולצפות באחרים. ויש להם הכוח והכלים למנוע זאת מאתנו. מכיוון שהערוץ השני אינו פועל בשלב זה מכוח חוק, נתן היועץ המשפטי לממשלה לרשות השידור מעין אפוטרופסות על הערוץ המתחרה. לפי הוראתו חייבים כל שידורי הערוץ השני להיות "בעצה אחת", כלשונו, עם האח הגדול. המשמעות המעשית של הוראה זו, שלרשות השידור ניתן הכוח לקבוע האם הערוץ השני יחיה או ימות.

המצב כרגע הוא שהערוץ השני נלחם על חייו. עם נשק דל ביותר, במעט כלי חיילים, בכלל בלי כסף. קרב

(המשך בעמוד הבא)

מלחמה מרה, לחיים ולמוות, מתחוללת בין "האח הגדול", רש[illegible]דור, לערוץ השני. אך בקרב הזה יכול למות רק "האח הצעיר". למעשה הוא כבר גוסס מחוסר כסף ושידוריו נפגעו. תשדירי שירות יכו[illegible]ילו אם האפוטרופסים אורי פורת ואהרון הראל היו מוכנים לתת להם אור ירוק, אבל הם לא מוכנים. בעצם הם כן מוכנים אם הערוץ השני יתן ל[illegible] את כל שעות השידור שלו. המנכ"ל טוקטלי אומר: "הטלוויזיה הכללית פוחדת מתחרות, מדובר בעריצות [illegible] אנשים". ■ מאת יעל פז־מלמד צילומים: סקופ 80

אולפן של הערוץ השני. כל העסק תופס חמישה חדרים קטנים.

(המשך מהעמוד הקודם)

אבוד. ואכן, מה שאנחנו רואים היום "באוויר" אלה חרחורי גסיסה. לוח השידורים נפגע. הבעיה היא כסף. ליתר דיוק – מיליון שקל. זה כל מה שהערוץ השני צריך כדי לקיים את רמת השידורים שהוא הגיש לצופים עד היום. ובהשוואה למה שאנחנו מכירים זה לא היה רע בכלל.

אבל את מיליון השקל הללו אין מי שיתן. באוצר אומרים "אין לי", וברשות השידור מטרפדים כל אפשרות להשיג את הכסף הזה באמצעות מישדרי חסות ושירות. זה המילכוד. ומשום כך משדר הערוץ השני בעיקר וידאו־קליפים, שניתנים חינם על־ידי חברות התקליטים, וסרטים שכבר שוכבים במחסנים. מאחר ואין אגורה אחת בגיזברות משודרים הסרטים הללו ללא תרגום. אין כסף לשלם למתרגמים.

יש פה פגיעה מפורשת בציבור גדול. מן התוכניות של הערוץ השני, שמתחילות כאשר ב"כללית" משודרות התוכניות בערבית, רוו נחת הרבה צופים שבשבילם אלה שעות הפנאי הטובות ביותר. מישהו חייב לדאוג שלא יקחו מהם את זה.

מינהלת הערוץ השני הוקמה לפני כשנתיים וחצי על־ידי אמנון רובינשטיין, לשעבר שר התקשורת, בהנחה שמתקרב היום בו יהיה לנו ערוץ נוסף על־פי חוק, ויש להכין את התשתית הארגונית והטכנית, בעיקר פריסת רשת משדרים בכל חלקי הארץ. גם היום מקבלים אנשי הערוץ השני - עשרה - את משכורותיהם ממשרד התקשורת, שבמסגרתו פועל הערוץ. אין אבטלה סמויה, לעובדים אין בית משלהם ולא מנגנון עמוס ומיותר. כל העסק תופס בדיוק חמישה חדרים קטנים בבניין "כלל" בירושלים, ועוד אולפנון לא גדול ולא משוכלל ב"מגדל העיר". בימים כתיקונם הם משדרים כשלוש וחצי שעות ביממה, בין 6.30 ל־10.00 בערב, שום תוכנית איננה הפקה עצמאית שלהם.

בדיוק לפני שנה, בעת השביתה הממושכת בטלוויזיה הכללית, באה שעתם היפה. הימים האלה, הלא כל־כך רחוקים, גם הצטיינו בשיתוף־פעולה עם רשות השידור, שהנהלתה קיוותה שהיחסים הטובים עם המתחרים יהוו לחץ על העובדים השובתים. ירח הדבש הזה היה קצר מאוד. אהרון הראל, יו"ר רשות השידור, אומר היום: "אני לא אתן להם לממן את עצמם באמצעות תשדירי שירות וחסות, כי אני לא מכיר בקיומם. שיתנו לי את שלוש שעות השידור שלהם בערב, ואני אתן להם בתמורה לקבל חסות לשידוריהם".

אומר אורן טוקטלי, מנהל הערוץ השני: "זה מגוחך. הרי הערוץ השני נועד לשבור את המונופול שיש לרשות השידור ולא לתת להם עוד ערוץ. הם פשוט פוחדים מתחרות. זה מצחיק, ואולי אפילו עצוב, שרשות השידור הגדולה, עם העודפים של מיליוני דולרים בתקציבה ומאות עובדיה, פוחדת מקומץ קטן של אנשים, שכל מה שהם מבקשים זה מיליון וחצי שקל כדי להתקיים".

אורן טוקטלי הוא בחור בן 39, בוגר כלכלה ומינהל־עסקים, שעבר הרבה שנים במשרד האוצר כאחראי על תקציבי הבריאות. לאחר מכן יצא לשנה למכללה לבטחון לאומי. בין 1982־1984 ריכז פרוייקט של משרד האוצר, שהיה אמור להקים בישראל רשות אישפוז ממלכתית. שר הבריאות דאז, מוטה גור, ביטל בסופו של דבר את התוכנית וטוקטלי פרש מן הפרוייקט. אז הציע לו אמנון רובינשטיין להיות יד ימינו של עו"ד אברהם פורז בהקמת הערוץ השני. כאשר פרש רובינשטיין מן הממשלה וממשרד התקשורת, פרש פורז ממינהלת הערוץ השני וטוקטלי בא במקומו.

בטון שקט ועינייני, תוך שהוא נזהר לא להביע זעם או תיסכול, מתאר אורן טוקטלי את השתלשלות האירועים שהביאה לגיתוק החמצן לערוץ השני, ואת מערכת היחסים הקשה עם רשות השידור, עם המנכ"ל אורי פורת ויו"ר הוועד המנהל אהרון הראל. מזווית הראיה של טוקטלי נחשפים הרבה אגרסיוויות מצידה של רשות השידור, הרבה שרירות־לב וראייה צרה ואינטרסנטית. כאשר אהרון הראל יביא מאוחר יותר את גירסת רשות־השידור, יתברר שמדובר פה, מעבר לכל זה, גם ברשומון. כל צד מגדיר את השני ככלתי מוכן להתפשר, כרוצה ללכת על כל הקופה.

טוקטלי: "הבעיות עם רשות השידור החלו למעשה ביום העצמאות שעבר, כאשר שידרנו במקביל להם תוכניות מיוחדות – ראיונות באולפן, סרטים וכרומה. הם זעקו חמס ודרשו שנפסיק לשדר. התקיים דיון אצל היועץ המשפטי לממשלה, בו הם תבעו להורות לנו להפסיק את השידורים. היועץ המשפטי לא קיבל את עמדתם, וקבע שהשידורים שלנו יהיו למעשה כפופים לחוק רשות השידור וייעשו בעצה אחת עם משרד התקשורת ורשות השידור. המשמעות היתה שאנחנו צריכים להגיש להם לאישור את לוח המישדרים שלנו. ההסדר הזה פעל על הצד הטוב ביותר בערך עד פברואר. היה שיתוף־פעולה, הם נתנו לנו הפקות שלהם לשידור חוזר, וגם סדרות וסרטים קנויים ששודרו אצלם.

טוקטלי: "זה מצחיק שרשות השידור הגדולה פוחדת מקומץ אנשים, שמבקשים רק מיליון וחצי שקל כדי להתקיים".

"ואז, בתחילת מרס, הודיע פורת שהתקופה הזו נגמרה. הוא אמר שאנחנו מתחילים להתחרות בהם והם אינם מוכנים לספק לנו עוד תוכניות. החלטנו לעשות את כל המאמצים האפשריים ולשדר גם בלי עזרתם. הם החליטו ללוות את הצעד הזה בצעדים נוספים וטענו שכאילו הפסקנו לתאם אתם את לוח המישדרים. שוב התקיים דיון אצל היועץ המשפטי, שוב הם תבעו שנפסיק לשדר, ושוב דחה אותם היועץ המשפטי. הוא אמר להם שהם צריכים להתייחס אלינו כאל שותפים.

על־פי החלטת היועץ המשפטי, אנו צריכים לתאם אתם את שידורי השירות והחסות. כאשר הפסקנו לקבל מהם תוכניות וסרטים, וגם האוצר סירב לתת לנו כסף, ביקשנו מהם לשדר תשדירים אלה, על־מנת לממן את עצמנו. עד היום רשות השידור לא נענתה לבקשה שלנו.

"כאשר נבחר ועד מנהל חדש, פנינו אל היו"ר וביקשנו שיזמנו אותנו לדיון בפני הפורום המלא, כדי שנוכל להציג את עמדתנו. עד היום לא זימן אותנו הראל אפילו לפגישה אחת. שיתוף־פעולה בינינו היה יכול להניב פירות נהדרים. אנחנו הצענו להם, למשל, לשדר במסגרת שלנו מהדורת חדשות באנגלית, בהפקת מחלקת החדשות שלהם. הם סירבו. הצענו להם לקבל שעות שידור מחוץ למסגרת השעות שאנחנו משודרים. גם לכך סירבו".

כתוצאה מכך נערמו על גב "שידורי הנסיון" הצעירים מיגבלות כמעט בלתי אפשריות. כסף היה במשורה – כחצי מיליון שקל לחצי שנה, מסגרת חוקית מסודרת ומחייבת לא קיימת. ואם לא די בכל אלה, הרי לערוץ השני גם אסור לשדר סרטי קולנוע באורך מלא. בהתאם להסכם ישן שיש לרשות השידור עם מפיצי הסרטים, מותר לטלוויזיה לשדר רק שני סרטי קולנוע בשבוע. כמות זו כוללת גם את הערוץ השני.

כלומר, אם הטלוויזיה הכללית משתמשת בזכותה לשני סרטים בשבוע, יוצא שלערוץ השני אין זכות לשדר אפילו סרט אחד בחודש. טבעי היה שרשות השידור תגיד למפיצים שיש עוד ערוץ ושחייבים לפתוח את ההסכם ולתת גם להם שני סרטים בשבוע. בפועל קרה דבר הפוך. רשות השידור התחייבה בפני המפיצים, שכל זמן שהערוץ השני תחת חסותה, לא ייפתח ההסכם לדיון מחודש. גם כאן התוצאה היא פגיעה בצופים. אילו היה ההסכם נפתח, יכולנו אולי ליהנות מעוד שני סרטים בשבוע.

טוקטלי: "מדובר כאן בעריצות של קבוצת אנשים, שבשל אינטרסים צרים לא מאפשרים לנו לתת

(המשך בעמוד 20)

ראשיד מדבר אל הקירות

תושב מחנה הפליטים שאטי, ראשיד משהרווי, עבד בישראל בבניין ובמסעדות. היום, מודע לאומללות שלו כבן בלי ארץ, הוא עושה סרטים, גר בתל־אביב. על פני השטח הוא מנהל חיים שפויים, משפחה וחברים, אבל בדיזנגוף שוטפים את הצלחות הכפילים שלו. "אני חייב להיות סופר־סטאר כדי להשתוות ליהודי", הוא אומר, "אבל מה הסרט הדל שלי יכול לעשות"?

מאת תלמה אדמון
צילם: יוסי אלוני

ראשיד משהרווי. לא מדבר על מדינה ערבית או על האינתיפאדה

בנתניה הלך המנוע של הפולקסוואגן. 140 אלף קילומטר עשה לעבר אחרי צילום שונים בארץ. באשיר אבורביע (בעל המכונית, צייר, משורר, איש קולנוע) אמר לראשיד משהרווי (איש קולנוע) וחנא אליאס (סטודנט לקולנוע), שמהרגע הזה הם לבד. הרכב שלו גמור. הוא הלך לחפש טלפון כדי להזעיק גרר. ראשיד וזוגתו אנה והתינוק מאליק, יחד עם חנא אליאס, חזרו לתל־אביב. הם טיפסו לדירה השכורה של ראשיד במרכז תל־אביב, ומשם בא לקחת אותם אחיו של חנא מן הכפר ג'ש, שבגליל העליון. כשהגיעו לכפר היתה החשיכה עבה. ליל שבת.

בבוקר יצאו ראשיד וחנא לשדות משפחת אליאס כדי לצלם את השוטים החסרים לפיצ'ר של חנא. בסרט של חנא, ראשיד הוא גבר צעיר מרצועת עזה, שמתאהב בנערה ערביה מן הגליל. המשטרה ומשפחת הנערה עושים הכל כדי להפריד ביניהם. לבוש מכנסי ברמודה מקושקשים צילם אליאס את הסרט שלו כאן במשך חודשי הקיץ, במסגרת חופשת הלימודים שלו מלימודי קולנוע בלוס אנג'לס. את ה"חומר", סרט הצילום, הביא משם, מאמריקה. הסטודנטים מקבלים שם חומר לצרכי השפשוף המקצועי. שחקנים ואנשי צוות השיג חנא מבין חבריו אנשי הקולנוע כאן, מתנדבים יהודים וערבים. באשיר אמר: "היינו חייבים לעזור לחנא לגמור את הסרט שלו. הוא נוסע עוד שלושה ימים".

"זה מובן מאליו, זאת לא תגובה מיוחדת", אמר ראשיד. "אנשי הקולנוע בארץ זה עם".

יומיים קודם לכן עדיין היה חנא עוזר במאי בסרט שביים ראשיד. "המקלט". שני פועלי בניין ערביים עושים לילה במרתף בניין העומד בבנייתו. תסריט של אבו־רביע וראשיד משהרווי. אבו־רביע הפיק. 6000 דולר תקציב התחלתי מכיסי השניים. אנשי הצוות והשחקנים עבדו בהתנדבות. חורחה גורביץ', צלם. סיגל, מאפרת. מוחמד באכרי, סאלים ראו, מאכרם חורי, ענת צחור, גאסאן עבאס – שחקנים. ציוד קיבלו בהשאלה מהאוניברסיטה, מבית־צבי. פנסים הביאו מהבית. המצלמה נשכרה בהנחה ניכרת מאולפני הרצליה. בינתיים תועד הסרט במצלמה של קבוצת סטודנטים חרישיים מאוניברסיטת תל־אביב. שכחנו כל זיע בפניו הנאים והפראיים של משהרווי הבמאי. כמה עיתונאים וצלמים עלו לרגל לאתר הצילומים בפגר ותחנה המרכזית החדשה. היו שמועות על חברת טלוויזיה זרה שמלווה את קומץ ימי הצילום.

בתום שבוע הצילומים חלך המנוע של הפולקסוואגן, 7000 שקל. עד סיום העבודה על הסרט (עריכת, כותרות וכו'), יגיעו ההוצאות ל־10 אלפים דולר. באשיר כבר פנה לפיגורות ערביות, אנשים אמידים, שיסייעו לגמור את ההפקה.

•

על גג הבניין שבו גר ראשיד באופן ארעי, כיוון חנא מצלמת וידאו אל העיתונאית. מעבר לכתפו של הסטודנט לקולנוע הציצו גגות תל־אביב עם האנטנות, עד פיסת הים הנרחקת בין המלונות.

גברת, הוא שאל, אולי תוכלי לומר לי למה באת לראיין את ראשיד משהרווי? האם זה בגלל שהוא עני, ערבי מהשטחים שחי בתל־אביב, איש קולנוע, הכל ביחד, או מה?

•

תריסר סרטים מופקים בתנאים המתוארים למעלה, מדי שנה. תבורות של תאווי המדיום מוותרות על שינה כמה שבועות, כדי לעשות סרט. אבל התקשורת נמשכת אל האקזוטיקה, וכך קורה שהסיפור הזה דן בקולנוען אחד בתל־אביב, שבמקרה נולד וגדל למשפחת פליטי מלחמה במחנה שאטי, הרבוק לתלות עזה.

ראשיד משהרווי, בינואר יהיה בן 27, מודע לצדדים הכוזים של חיזור התקשורת אחריו. הוא שולט היטב גם בניואנסים.

"אני לא אוהב את החריגות של הסרט שאני עושה. אני לא חריג. אכלתי הרבה חרא בסרטים כאן במשך שמונה שנים. אני לא עושה את הסרט שלי ב־73', אלא ב־88'. יש לי חברים יהודים שעושים סרטים קצרים, שמקבלים פחות או יותר הדים. אני עושה בסך־הכל סרט שלישי ובאים ומצלמים וכותבים. אני יודע שאני לא עושה קולנוע במאה אחוז. אין לי לא זמן ולא כסף. אבל הנה אני עושה סרט קצר וזה נהפך לפלא. זה באמת מעליב. למה העיתונאים היהודים לא הולכים לערבים אחרים, שעושים סרטים במצרים וסוריה, ושואלים אותם מה עשה להם הסרט?"

הוא יודע את התשובות. בחור מעזה, שהתחיל כמו אלפים רבים, כפועל בניין בתל־אביב, שכר את המסלול המותווה ללוויין עותי עניו, והוא מצייר בחלל התל־אביבי מסלול אישי משלו, זה מושך תשומת לב. אילו רצה משהרווי, יכול היה לכתוב את המאמר על עצמו טוב יותר מכולם. העברית שלו וירטואוזית. הוא יצר לעצמו שפה זריזה ומתוחכמת, מרהימה, אם צריך. "אני חייב להיות ערבי סופר־סטאר, מיוחד, כדי להשתוות ליהודי רגיל".

אבל לצורך ביטוי אמנותי הוא בחר בשפת הקולנוע, ואת כל שאר השפות שלו, הגלויות והסמויות, התיר לפרשנות העולם היהודי המשתאה. משהרווי טעון הרבה מלחמות פנימיות, עד כי כל קונפליקט חיצוני אחר, כולל זה השגור, יהודי־ערבי, נעזב מיותר בשיחה איתו, כמו נעל ישנה.

משהרווי, הגדרה עצמית: "בתור ערבי מעזה, שרוצה לחיות ולהתפרנס ממשהו שהוא מאוד אוהב, זה הקולנוע, ואם כבר הוא מתעסק בזה, אז שזה יביא תועלת לשני הצדדים, לערבים וליהודים, בלי פוליטיקה ובלי גוענות".

ראשיד נכנע לעוד כתבה בעיתון (הוא כבר עשה כמה, בהיותו המיוחד התורן, שגר במעגל שינקין) כמו סנתר רדוף שמחה וכאב ותוכמה, שכל אילופו בא לו מתוכו. רק אחרי שעות, שבהן הפך את השאלות למיתקפת בומרנגים המושבים בתנופה אל בעליהן, פרץ פתאום החיוך התם, הגברי, שובה הלב שלו, ולרגע קל, שקשה לסמן אותו, היינו שני בני־אדם, לא בעזה ולא בתל־אביב.

"אין לי הל בבית, אמא שלי לא קוראת בכף היד, לא גידלנו עיזים ותרנגולות, אני לא רוכב על גמל ולא אוהב חריף"

"אז מה את רוצה, שוב פעם לתאר את הבית של ההורים שלי בשאטי ואיך הייתי שם ילד?"

אתה סמור כולך.

"אני רגיל למצב של יורים".

הוא צחק. וההומור שלו, מר ועקשן, פיספס אותי כמה פעמים. בתוך בגדים רפויים של אמן בתל־אביב, הוא שומר בשקט על אומללות מצבו כבן בלי ארץ. בקטע הקדמה לסרטו הקודם, "תעודת מעבר", הוא אומר למצלמה בערבית נינוחה: "עזה היא אולי המקום היחיד בעולם שאינו שייך לשום מדינה. לא לישראל, לא למצרים, לא לירדן. האנשים שגרים פה לא שייכים לשום מקום בעולם. אין לי דרכון. יש לי מסמך שאינו מוכר בשום מקום. תעודת פליט". כשהוא מבטא את שתי המלים האחרונות צומחת על פניו תערובת עדינה של התרסה ושאטנפש. מאחוריו נראה קיר מטבח של דירה שכורה בתל־אביב.

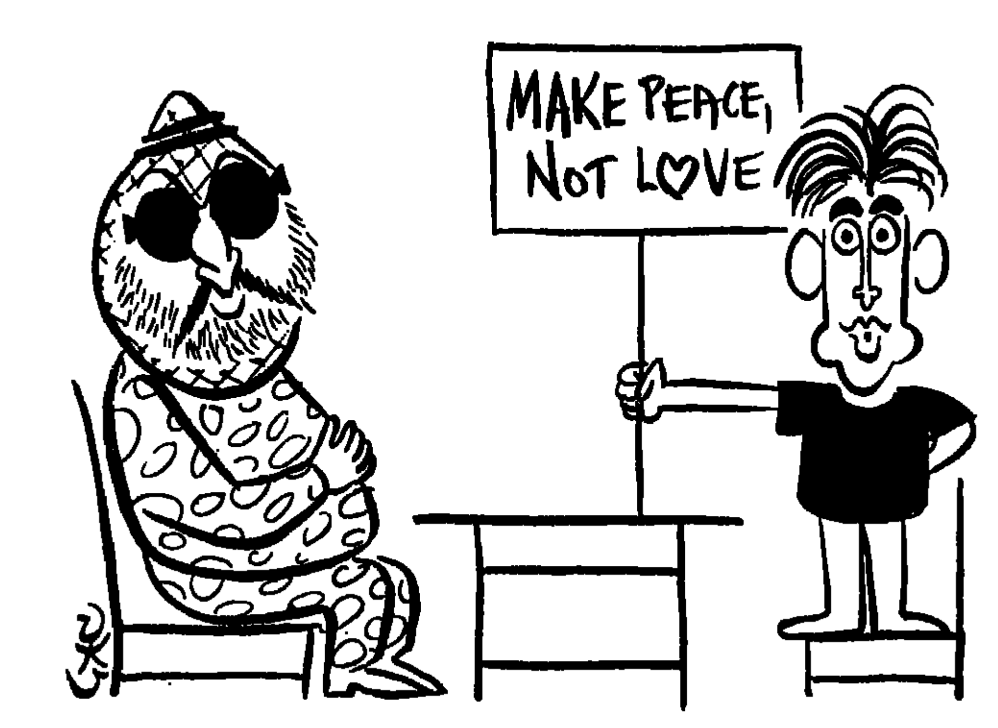
במהלך הגישוש סביבו העליתי כמה בקשות שאבלוניות של עיתונאי יהודי הפוגש מרואיין ערבי. רציתי, למשל, לנסוע איתו לשאטי. "אין לי זמן לנסוע לשם", הוא אמר, "ואם אסע, זה כדי להיות עם המשפחה. את לא תרצי להיות שם כמו איזה סתב". הוכרחתי להציץ במראה הזאת, שבה טיול לאקזוטיקת הצפיפות והעוני, אינו אלא מסע מסוכן, לא נחוץ, נמהר ונאיבי.

הוא הציע קפה. ביקשתי עם הל. "אין לי הל", הוא אמר, "אין לי הל בבית. אני גם לא יודע לרכב על גמל, לא גידלנו תרנגולות ועיזים בחצר בשאטי, אמא שלי לא קוראת בכף היד, אני לא אוהב חריף. אני לא

(המשך בעמוד 42)

יהונתן גפן

אהבת ערפאת

לְהלן הבהרה, שאולי תרגיע פעם אחת ולתמיד את כל הקוראים היקרים שכותבים לי באופן קבוע וטוענים שוב ושוב שאני אוהב את ערפאת. ובכן, אתם טועים. אני ממש לא אוהב אותו.

אני לא אוהב את ערפאת. לפי הראיונות המשיות שלו באמצעי התקשורת השונים הוא נשמע לי מ'ארס די מגעיל, פנאטי, מתנשא, וולגרי, לא אינטלקטואל, לא תרבותי, גס־רוח, קטנוני, ובמידה מסויימת אפילו טמבל גמור, ממש כמו רבים ממנהיגינו הדגולים, שגם אותם אני לא אוהב כמעט כמו שאני לא אוהב אותו.

לא אוהב את ערפאת. אפשר להגיד שאני ממש לא סובל אותו. הוא פשוט לא בראש שלי. לא הוא האיש שהייתי שותה איתו בפאב של אורי, בנתניה, ומספר לו על הבעיות שלי עם אשתי או עם האסטרואפט שלי. הוא האחרון שהייתי חושב עליו לקחת אותו לאי בודד, וגם תמיד היתה לי בעייה עם אנשים שלא החליטו אם יש להם זקן או אין להם זקן.

לא, קוראים יקרים, אני לא אוהב אותו. אני אוהב אתכם, ובגלל זה אני חייב להיפגש איתו ולדבר איתו. כי הוא האיש שאנחנו נלחמים נגדו, ולכן רק איתו נעשה שלום. ואולי – אם יהיה שלום, לא נצטרך, למרות השם, להיפגש יותר עם אנשים שאותם אנחנו לא אוהבים.

החלק הגדול ביותר בתעמולת הבחירות הנבוכה של המחנה הלאומי מוקדש לאהבת־ערפאת. כל ערב איזה ליכודניק צעיר ומעונב מסתכל אל המצלמה ושואל את פרס למה הוא אוהב את ערפאת. או, בגרסה לא פחות מייגעת, למה ערפאת אוהב אותו.

ובכן, בוחרים יקרים, גם פרס לא אוהב אותו, אבל אם הוא אוהב אתכם, יהיה לו מספיק שכל להיפגש איתו ולסגור איתו עניינים. פרס לא צריך את יאסר לאהבה. בשביל זה יש לו את סוניה. אבל הוא חייב להיפגש גם עם מי שהוא לא כל־כך אוהב כדי שאוהביו ואוהביו יזכו לעתיד טוב יותר, ויעשו שלום, ורק אחר־כך – אהבה.

הם יורים גם בכלבים

עבר זמן מה מאז אותו שידור מחריד ב"כלבוטק" בו ראינו כיצד מחסלים כלבים בעזרת תנוחי גז ואקדחי מסמרים, ומאז אין לי מנוחה. דרך אגב, באותו יום עצמו, או יום אחרי כן, קראתי בעיתון הבוקר כיצד שר הבטחון ממליץ על כדורי פלסטיק משום שזה מכאיב יותר ו"משאיר צלקות". אינני מנסה לקשר בין שני הדברים, אבל, אם מותר לי להשתמש בפאראפראזה על הינריך היינה: "במקום שבו יורים בכלבים שוטים, יום אחד יירו גם באנשים שוטים".

הנורא ביותר, בעיני, הוא ש"צער בעלי החיים" אפילו לא הצטער. כדיון שנערך אחרי תמונות השחיטה הגדולה, הוטרינר רק חיפש תקדימים למיסטור כלבים בארצות נאורות, ואמר שאין מספיק ידיים עובדות לזריקות־מוות. אבל מסמרים יש כמה שאתם רוצים. אין בעייה של מסמרים באגודת צער בעלי חיים. אני מקדיש את השיר המצער שלמטה לכל מי שיש לו או אי־פעם היה לו כלב או חתול, בתקווה שהם אף פעם לא ייפלו לאגודת צער בעלי מסמרים.

שיר לוטרינר

אני מאוד מקווה,
אדוני הרופא,
שכשתהייה זקן,
עייף ונתולה,
יבוא לטפל בך
כלב מפחיד,
עם אקדח מסמרים
בידו הכלבית.
והכלב הדוקטור הזה,
עובד במישרה מלאה,
ב"אגודת צער בעלי אדם",
אוסף ומטפל בכל איש מוזנח,
ואתה מטופל שם גם.
דוקטור כלב ישקול לרגע
מה עדיף: גז או מסמר.
ואחרי מחשבה כלבית קצרה,
באקדח מסמרים הוא בוחר.
ואז הכלב
ילחץ על ההדק
ואתה על הריצפה המלוכלכת תיפול,
ותמות מוות
תרבותי והומאני
כמקובל בעולם הגדול.
אני מאוד מקווה,
אדוני הרופא,
שלפני שממש תשתתק –
תראה גם מהר
בשידור חוזר
את הרצח החוא
בכלבוטק.

אחוות ישו

כל־כך הרבה כתות דתיות ומיסטיות יש בעולם ואני, שהכת היחידה שהיתה לי אי פעם היא קת של עוזי, ועוד מתקפלת, עומד נפעם ואכול קנאה משפע האמונה הזורמת בעולם, ומגיעה, כמעט תמיד, גם אלינו, כי אנחנו קודם־כל ארץ הקודש, ורק אחר כך ארץ־לא־גומרים־ת'חודש.

והנה וכינו בכת נוספת שהגיעה עם בשורות חדשות מהעולם הגדול. שם הכת הוא "אחוות ישו". שם טוב לכת. והם מצטרפים בשמחה ל"איי־מן" ו"לאסט", ל"סינטולוגיה" ול"אור־שמח", ל"איי־אס" ול"ידאר", ל"אלה קרישנה" ול"אללה יוסטור". כל־כך הרבה כתות יש בעולם, ואני בטח לא אספיק להאמין לכולן.

הכת החדשה הזאת זוכה לקיתונות של ביקורת וכוז בעיתונות, וכבר היו כמובן כאלה שהציעו לזרוק אותם מכאן, כי הטראנספר תמיד עוזר. החידוש הגדול של הכת הוא שהילדים הקטנים שנולדים למאמיניה לא יודעים מי היה אבא שלהם. רק מי היתה אמא שלהם. ואני לא מבין מה זה כל־כך רע. האם אנחנו יודעים? והאם זה לא היה גם אחד הרעיונות של קבוצת "השומר" הראשונה, במחזה "ליל העשרים"? טענה נוספת לכת: הם הצליחו לגייס כספים מתומכים עשירים בארץ. ואתם מכירים מישהו שלא מגייס כספים מתומכים עשירים בארץ? ותלמידי הישיבות לא מגייסים? הלוואי שהם היו מתגייסים כמו שהם מגייסים!

ולסיכום הטענה העיקרית: מנהיג הכת, פטרסון, כתב את התנ"ך מחדש "בצורה מעוררת פלצות", לפי ריווח של אחד מעיתוני הבוקר. והשאלה שלי – האם זה התנ"ך החדש היחידי שנכתב מחדש ומעורר פלצות? (ומה זה "פלצות", לעזאזל?) ו"הברית החדשה" היא לא תנ"ך משופץ? אז מה נעשה – נזרוק את כל הנוצרים ללבנון? לכן, עזבו את החברים של ישו, תנו לכתות לחיות. מי יודע, אולי יצא לנו בסוף איזה משיח מאיזו כת. ואם ירצה השם, אולי אנחנו לא לבד.

אריק שרון

שושנה שמואלי, ממקימי "הורים נגד שתיקה": "אני מוכנה לעשות הכל כדי שאריק שרון לא יהיה שר הבטחון הבא. הוא מפחיד אותי, כי בעיני הוא מגלם את כל המכוער והמסוכן שדבק בחברה הישראלית: פולחן הכוח. זלזול בחיי אדם ושליטה גסה ואלימה בעם זר".

(המשך מעמוד 8)

שערוריה שאדם כזה ממשיך בתפקיד ציבורי אחרי ועדת כהן. יש לי שני בנים שהולכים להתגייס בשנים הקרובות, וזה מדאיג אותי".

היית מאחל לו רע? למשפחה שלו?

"לא. לא משמח אותי מה שקרה לבן שלו. זה אסון הכי גדול שיכול לקרות לבן־אדם. זה לא רלוונטי להתיחס למשפחה שלו. הוא לא מעניין אותי באופן אישי. אני פשוט רוצה שיניח לנו, שהוא ילך הביתה לחווה שלו".

אם יש לגבי רגש עז כלשהו כלפי שרון, הוא מטפטף אותו במדור אישי ב"חותם", שם הוא מקפיד להזכיר לקוראים פכים מחיי השר. למתנגדי שרון, כאופן אישי או כללי, תקראו לזה איך שאתם רוצים, יש אפיקי ביטוי. העובדה ששרון אינו מעומת עם ההתקפות שלהם, שנועדו להכאיב, גם היא אינה רלוונטית. מה כן?

הכאב. כאבו החשוף, הלא מתכרסם, של אב שכול מסוגו של יעקב גוטרמן. כמה זמן כבר צריך לנסוע מפתח־תקוה, ביום ראשון, לעוד אסיפת בחירות עם שרון בעוד רחבת עירייה, עד קיבוץ העוגן? נסיעת מה בכך לאורך כביש גהה וצפונה מצומת רעננה.

בכל זאת הכאב, ומה שנגלה ממנו, לא מגיע אל השר המוקף הפעם באוהדים נילהבים מהאשדודאים. "אריק מלך ישראלו" שרים המלפסים בקולות עזים, והמלך חושף חיוך אינטימי כלפי כל לוחצי ידיו ומנשקי לחייו. שוב הוא מדבר בגנות פרס, לא לפני שהוא מודה לגיורא לב, מועמד לראשות אם המושבות, שמזכיר לו שהערב לפני חמש עשרה שנה חצו ביחד את תעלת סואץ. בימת פתח־תקוה נהפכת לרגע פאמיליארי חמים לכנס לוחמים מגחכים בצניעות. לב משבח את אריק הלוחם והמפקד הנערץ. אריק מודה לו על שרכב בראש גדוד הטנקים הראשון לעבר מצרים. מי מדבר על מלחמת לבנון?

יעקב גוטרמן: "בגין ושרון גררו עם שלם לחרפתקה רצחנית. אני מתעב את שניהם באותה מידה. הם הרע שברע. שרון, באישיותו הפגומה, מגלם את כל הרוע שבאדם. אני מאחל לו רק רע. לא לילדים שלו, כי יכול להיות שהם נפלאים ומה הם אשמים אם יש להם אבא כזה. אבל אני רואה באדם הזה סכנה לצעירים שעדיין חיים. הוא הרג לי בן נפלא. לעולם לא אסלח. אבל מה שחמור יותר, מדובר באדם שמייצג אידיאולוגיה אטומה, שלא תפתח פתח לשלום.

"כדי להסביר את ריגשותי, אחשוף משהו אישי מאוד. רז בני נהרג ביום הראשון של המלחמה, בין השישי לשביעי ביוני. למחרת היום, כששלוליות הדם עדיין היו טריות (והיו שם שלוליות גדולות, שאני ראיתי אותן יבשות אחרי 40 יום), באו בגין ושרון ועלו על הבופור, הציבו שם מצלמות ומיקרופונים, דיברו על הגוף ועל מזג האוויר והתנהגו כאילו שיחררו את עם ישראל מעוד אושוויץ. ניגש אליהם קצין מהיחידה של הבן שלי, לפני הצילומים, ואמר לשרון: אדוני השר, יש כאן שישה הרוגים. שרון השתיק אותו ואמר לו שהוא מבולבל, שהוא לא יודע מה שהוא אומר. אחר־כך פנה השר למצלמות, ואני ראיתי את השידור הזה מהבופור. בעיניים כלות חיפשתי את הבן שלי מאחורי בגין ושרון. רק למחרת התדפק על דלתי כדי לומר לי שהוא כבר איננו.

"אם יש איש שאני שונא ואשנא כל חיי, שרון הוא האיש".

רציתי לשאול את שרון האם הוא יודע על יעקב גוטרמן וריגשותיו כלפיו והאם הוא כמתח רגש תגובה כלפי שונאו.

אבל שרון קטע את אסיפת הבחירות בפתח־תקוה ואמר שישיב על שאלות בפעם אחרת. הפעם, אמר, נקצר, כדי שכולכם תוכלו להגיע בזמן כדי לראות את העימות בין פרס (קריאות "בוז") לשמיר (מחיאות כפיים סוערות).

עטוף בפמלייתו המרחיקה ממנו טירדת עיתונאים מיהר ליער עלום כדי לצפות באותו מותחן עימות. עוזרו הבטיח ליצור בינינו קשר טלפוני "עוד הלילה". ועוד לילה חלף ואריאל שרון לא ידע כלל שהחמיץ הזדמנות לדבר על רגשותיו, ובכך, אולי, להפיג מעט את השנאה. שכן שנאה הנתקלת בפגיעות נוטה להתקהות ולאבד מחריפותה. ואולי כן ידע.

אורי ברקאי

פרופ' הנס קרייטלר: בעצם נקיטת עמדה מוחלטת ישנם העיוורון, הטפשות והשנאה

"צריכים להבדיל בין כעס ושנאה, למרות שיש ביניהם קשר מסויים כך שאחד יכול לחזק את השני. כעס הוא תגובה על תסכול אמיתי או מדומה, והוא ספונטני ומכוון נגד גורם התסכול. שינאה, לעומת זאת, דורשת הרבה יותר. בעוד שכעס הוא תגובה אמוציונאלית, בשינאה יש תמיד מרכיב קוגניטיבי (אינטלקטואלי). מאחורי שינאה עומדת דיעה מוצקה, והביטחון שהדיעה הזו נכונה. ללא ביטחון בדיעה מסוימת לא תתפתח שינאה. כדי שכעס יתפתח לשינאה ממשית דרוש השכנוע לפיו 'אני צודק באופן מוחלט'".

על איזה סוג של השקפת עולם נשענת השינאה?

"אם רוצים למנוע התפרצות שינאה, צריכים לחנך על השקפת עולם אלטרנטיביסטית. בפוליטיקה יש הרגל לומר לאנשים: אתה לא רק צריך לתמוך – אתה צריך גם להאמין) והתוכנית בה צריך להאמין מוצגת כאחת ויחידה. העובדה הזאת מעוררת שינאה. בכל שהשקפת עולם יותר חד־משמעית, כך הסיכוי של גילויי שינאה יהיה יותר גדול. על מנת שהשינאה תהיה תהומית צריכים שכנוע מוחלט של 'אני צודק'".

מה הקשר בין שינאה לרמת השכלה?

"הייתי שמח לו יכולתי להגיד שככל שרמת ההשכלה גבוהה יותר, כך הסיכוי לשינאה נמוך יותר. למרות שהעובדה הזאת נכונה בחלקה, הרי גם אנשים משכילים – כאשר הם נתונים להשקפת עולם מוחלטת – יכולים לשנוא. אבל יש מקום לתנאי שאם השכלה משמעותה כבוד לספק, גם אם מדובר בספק כלפי הדעות שלי – אז אין הרבה סיכוי שהשינאה תתפתח. תמיד צריך להיות קצת ספק, וזה הקשר בין שינאה להשכלה. אם ההשכלה לא מבוססת רק על ידע אלא על הטלת ספק, הסיכוי ששינאה תתפתח לא גדול.

"נכון להגיד שההתפתחות של שינאה היא סבירה אצל אנשים שלא הגיעו לרמה גבוהה של השכלה. זה קשר לא ישיר. יחד עם זה, ידע בפני עצמו לא שומר נגד שינאה. הגרמנים הם עם משכיל מאוד. אבל הלימודים בבית הספר הגרמני אינם מושתתים על ויכוחים בין דעות שונות ועל האפשרות להטיל ספק בחומר הנלמד – וזה אחד הגורמים של הקיצוניות הגרמנית. האוניברסיטאות הגרמניות לא שמרו על הרעיון המרכזי של האוניברסיטאות האנגליות כמו אוקספורד, שם הויכוח עמד במרכז".

ומכאן לקשר בין ליברליזם לשינאה?

"לא צועדים יחד. במידה שהליברליזם עקרוני – סיכויי השנאה יותר קטנים".

מה היחס בין ליברליזם להשכלה?

"ליברליזם דורש ידע שמקורו בהשכלה, אבל יש דוגמאות שידע לא תמיד שומר נגד שינאה כי לתמונה נכנסים גורמים נוספים – כמו נוירוזה או תסכול".

איך קשורה שינאה לתחושה של ביטחון עצמי?

"מפעם לפעם השינאה מתפתחת דווקא בגלל חוסר ביטחון עצמי. אם בן אדם לא בטוח בעצמו, הוא יצטרף להשקפת עולם מוחלטת שנותנת לו נתח של משהו מוצק: של שייכות".

באילו תחומים בחיים בולטת שינאה?

"השינאה בולטת בעיקר בשני תחומים: בפסיכופתולוגיה של הנישואים, ובפסיכולוגיה פוליטית".

מה בין אמוציות לשינאה?

"גילוי שינאה דורש חוסר בקרה עצמית גם בדעה שראוי לנסא שינאה, וגם בקצת טפשות, מכיוון שרק איש שהוא מוגבל יכול להאמין שהוא לגמרי צודק והשני לגמרי לא צודק".

איך יתנהג אדם שהוא גם משכיל וגם אמוציונלי?

"תהיינה לו התפרצויות, אבל לא בהכרח שינאה. ואחרי ההתפרצות, בדרך הביתה, יחשוב על כמה ארגומנטים בהם הוא עצמו לא היה בסדר".

והאם אכן יכולה להתפרש בביטוי לשינאה תהומית?

"לא בהכרח. זה יכול להיות גם סוג של הגיון. שינאה היא ביטוי הרבה יותר עמוק. שינאה היא לא תגובה של רגע, לא מביאה לתגובה ספונטנית, אלא משהו מתפתח ונמשך ותמיד מושתת על זה שהשני רע והרסני".

אלו ביטויים יש לשינאה?

"הביטויים שונים מארץ לארץ. מה שאצלנו נחשב כפגישה ידידותית, אצל השוודים או עמים אירופים אחרים יכול להיחשב מקום מלא שינאה. עמים שונים פיתחו סמלים שונים והתנהגויות שונות של שינאה".

מה הקשר בין אנשים משכילים ולא משכילים לביטויים של שינאה?

"אני בטוח שאנשים עם השכלה גבוהה שומרים יותר על איפוק חשך".

מה בין תגובות האוכלוסיה הצפון תל־אביבית לתגובות אוכלוסיית עיירות פיתוח כשמדובר בשינאה?

"נכון מה, תחכום אינטלקטואלי הוא אחד ההיבטים שמאפיינים בבקרה עצמית, וזה אחד הגורמים לכך שהשינאה בצפון תל־אביב תאופיין בביטויים פחות חזקים. בצפון תל־אביב הילד גדל באווירה של 'תוריד את הקול, אל תשתולל'. ההתנהגות היומית היא אחרת".

במה מתאפיינת שינאה אינטלקטואלית?

"הבן־אדם, על סמך מחשבה, יכול להגיע לרעיון שקבוצה מסויימת היא מסוכנת – ומכאן שצריך לשנוא ולהרוס על מנת לתת לפעולה שוונג".

כלומר, שינאה על בסיס רעיוני יכולה לאפיין גם אינטלקטואלים?

"דווקא אותם, כי הם מאמינים לרעיונות ואז הם בחזקת מאמינים ברמה גבוהה".

פרופ' הנס קרייטלר

את ביטויי שנאה מאפיינים את השמאל והימין במפה הפוליטית?

"עקרונית, אני לא רוצה לדבר על זה, משום שיאמרו שהאמירות שלי קשורות לדעותי הפוליטיות. אבל בדרך־כלל ככל שהמבנה הרעיוני יותר טוטאלי ויותר חד־מימדי – כך השינאה יותר גדולה. כל השקפת עולם שמתיימרת לשנות את העולם, כלומר טוטאלית ומוכנת, קיים בפסיכולוגיה מושג שנקרא 'האישיות הסמכותית' – אישיות שלגביה הכל קבוע, הכל ידוע, הערכים מוחלטים ואין ספק – וכך גם עוצמת השינאה. בעצם נקיטת עמדה מוחלטת ישנם העיוורון, הטפשות וגם השנאה".

מה ההבדל בין אדם המודע לעצמו ומבוגר באופן שכלי, לבן אדם פחות מפותח בשלב?

"אדם שהתבגר באופן שכלי יש לו סיכוי לשנוא פחות ופחות. כשאדם מכיר את עצמו ומבקר את עצמו הוא לא כל־כך נוטה לשינאה. אני לא מרגיש שאני מסוגל לשנוא. אני תמיד חושב איך נראה הדבר מהצד השני – ומתפוגגת לי השנאה".

בילי מוסקונה־לרמן

יוסי שריד

שריד: "באיזשהו מקום הם מאמינים שאני מאמין, ונותנים לי את הקרדיט שאני מאמין בזה לא פחות ממה שהם מאמינים בדבר אחר, ומעריכים את העובדה שאני מוכן להיאבק על דרכי. הרי לא מתווכחים על דבר של מה בכך, אלא על עניין מכריע – חיים ומוות".

(המשך מעמוד 8)

הנה משהו פחות מופשט: "פעם אחת הותקפתי במסעדה. אני לא זוכר אם הוא איים עלי בסכין או במזלג. הייתי כל־כך הרוס שכמעט נואש חבטתי בו חבטה אדירה, אגרוף כזה שמאוד הרשים את החברים שהיו איתי, שגרם לו להתנודד עד שהצליחו להשתלט עליו. זה היה אגרוף מתוך פחד. היתה גם תקופה שהמשטרה, מיוזמתה, שמרה עלי והיתה בודקת את מכוניתי לפני כל נסיעה כזה".

פחדת?

"אני לא זוכר שפחדתי".

והמשפחה?

"השאלה היא אם מתייחסים לכך כבית כרצינות תהומית או כמידה מסויימת של הומור ולומדים לחיות עם זה. אני יכול לומר שזה לא גורם בחייהם של ילדי".

ובכל זאת, אני שואלת את בטנו של חבר הכנסת, מאגר התחושות הסמוי, שמניח לי לחוש בחרשותו, בכל זאת?

"התגובות שלי מעורבות. תלוי מתי, איפה, תלוי מה מצב הרוח. כשצריך, זה לא מזיז לי. זו תגובה הכרחית, מעין שיריון שבלעדיו אי אפשר לצאת למלחמה. כשיש לי זמן לחשוב זה פשוט מדהים אותי כל פעם מחדש. ובתוך המעורב הזה לעתים זה אפילו נותן לי תעצומות נפש. האדרנלין כרם מתחיל לעבור. לעתים זה גם מעליב. כשמאיימים עלי אני נעלב. מה, הם לא מכירים אותי ולא יודעים שזה לא עובר עלי".

אני שואלת על התסכול, וחבר הכנסת שריד נוטר לשאלה. "תסכול זו תכונת אופי, זה לא עניין עובדתי. אף אחד לא יוצא ממאבקים או מהחיים כשחצי תאוותו בידו. מעבר לאופי קיימת השאלה על איזו חצי סאה – וסליחה על הבנליות – אתה מביט. על החצי סאה שיש בה אכזבות וכאב, או על החצי המראה מאיפה התחלנו ולאן הגענו. המחשבה שחצי מהעם הזה חושב שצריך לדבר עך אש"ף למרות כל שטיפת המוח ההפחדות והאיומים – מראה שדעת הקהל מתקדמת יותר ממנהיגיה. יש שכר לעמלנו".

אבל אל מול תכונות האופי ומשל הסאה האופטימי עומד עדיין, ולא נעים במיוחד להזכיר, אותו עמוד תליה בלבנון שנבנה לכבודו של שריד בזמן ההוא. ושריד, נאמן לחוקי הסמנטיקה האישיים שלו, אומר: "זה לא תסכול. זה חורה לי עד מוות. נוצר מצב שהאנשים ששלחו את החיילים למלחמה בלבנון היו הפטריוטים הנאמנים, ואני – שרציתי להוציא אותם משם, ואולי להציל ממוות ולו אחד מהם – הייתי הבוגד. אנחנו חיים בעולם הפוך. באותו זמן העולם היה הפוך, אבל הוא לא התהפך בפעם האחרונה. השאלה היא למה העולם צריך להתהפך אחרי שלומדים את הלקח בצורה טרגית כל־כך. למה צריך לשלם את התשלום הגבוה הזה כשאפשר ללמוד את השיעור בצורה עיונית. לפעמים אנשים מתקשים לשלוט בסיטואציות שנראות להן מופשטות. הטבע האנושי אינו מקל על קריאת כתובות שעל הקיר. מי רוצה לקרוא כתובת על הקיר?"

ובכל זאת, מה עם התסכול?

"התסכול הכי גדול נגרם לי כאשר אני מרגיש שחובתי לעשות דבר מה ואני לא עושה אותו מפני הסיבה – מה יגידו. או אני מתוסכל".

מה על הכאב?

"כאב? לא מכאיב לי כאשר היריבים הפוליטיים שלי מתנגדים ומשמיצים אותי. הכאב נגרם כשמישהו קרוב אליך מתנגד לדרכך בתום לב. הדבר הכי מכאיב שקרה לי היה כשהבן הבכור שלי אמר לי ביום יומיים הראשונים של מלחמת לבנון – אבא, אתה יודע, אני חושב שאתה טועה. אני לא אשכח את זה. זה היה כמו מדקרת חרב בלבי. אפילו בני אינו מבין אותי. לכן יום מאושר היה – ואוי ואבוי לאושר כזה הצומח על קרקע שנספגה בדם רב כל־כך – היה כשבני אמר לי אחר־כך: אני חושב שצדקת".

אבל מלחמת לבנון רחוקה ומונצחת רק בבתי הקברות ובתמונות במסגרות שחורות שמונחות ללא רבב אבק על מזנוני סלון, ומערכת הבחירות היא עניין השעה, והשנאה המקיאה שובלים ריריים, אם כי שקופים יותר, נוגעת גם בה. יוסי שריד מתקשה להיזכר במערכת הבחירות האחרונה בגילוי איבה שזעזע אותו, שריפה את ידיו, שהעיק על מחשבתו.

"מה שמקל על כל העניין, וזה יישמע קצת מוזר, זה שכאשר אני נקלע לסביבה עויינת ביותר מקבלים אותי כמו מלך. לא קרה פעם אחת שמישהו התפרץ כלפי בצורה אלימה. כי באיזה שהוא מקום הם מאמינים שאני מאמין, והם נותנים לי את הקרדיט שאני מאמין בזה לא פחות ממה שהם מאמינים בדבר אחר, ומעריכים את העובדה שאני מוכן להיאבק על דרכי. אחרי הכל לא מתווכחים על דבר של מה בכך, אלא על עניין מכריע – חיים ומוות. במדינות אחרות, ואפילו מתוקנות, זה היה לאין שיעור אלים יותר. אצלנו יש אווירה עכורה ורוח רעה אבל אין פה גילויים איומים של תקיפה. זה אינו גיהנום לפוליטיקאים. זה המינימום שיכול להיווצר במצב של חרדה ודאגה, שלא יהיה יותר גרוע".

מיכל קפרא

הכבוד האבוד של הערוץ השני

אורי פורת: "מבחינה מוסרית, ציבורית ועניינית, אין לדרוש מרשות השידור לממן גוף בלתי חוקי המתחרה בנו".

יצחק ליבני: האוצר יודע שזה לא תלוי בנו מתי הכנסת תחוקק את חוק הערוץ השני, ושעד אז חייבים לעזור לו".

אהרון הראל: "שיתנו לנו לשדר בערוץ השני ואני מוכן להתחייב שאנחנו נעשה טלוויזיה שעם ישראל אפילו לא חלם עליה".

(המשך מעמוד 12)

שירות למשלמי האגרה. החלטנו לא לוותר וחשבנו מה לעשות. הפתרון היה לשדר בכל מוצאי שבת בשעה 8.30 סרט טלוויזיה באורך שעה וחצי. התגובות היו מצוינות. התברר שיש הרבה מאוד צופים שהסרט הזה, בשעה הזו, היה מצוין בשבילם. בשלב זה נצטרך לוותר גם על כך, או לתת סרטים שברשותנו ללא תרגום. המעניין הוא שזמן קצר אחרי שהחלטנו ללכת על סרטי טלוויזיה, התחילה גם הטלוויזיה הכללית להקרין כל מוצאי שבת סרט טלוויזיה. זו דוגמה עד כמה הציבור מרוויח מכך שיש תחרות ואין מונופול. כך יכולים הצופים לצפות בשני סרטים במוצאי שבת. לכן כל־כך קשה לקבל את שרירות־הלב של רשות־השידור, שאינה מאפשרת לנו להתקיים. קיומו של הערוץ השני חשוב לצופים, חשוב לדמוקרטיה, חשוב לתחום הזה. יש בארץ פוטנציאל הפקה אדיר שרוצה לפרוץ דרך. למה לא לתת לו להתבטא?

"רשות־השידור טוענת שאם יאפשרו לנו לשדר תשדירי חסות ושירות – הכנסותיהם ייפגעו. זה איננו נכון. זה לא יבוא על חשבונם, אלא רק יגדיל את הפרסום בטלוויזיה, שלא מוצה אפילו בחלקו. אין שום הסבר הגיוני להתנהגות של רשות השידור, לבד מן הפחד מפני תחרות. רשות השידור מנסה כבר הרבה מאוד זמן לטרפד כל נסיון שלנו להשיג חומר לשידור. עד כדי כך, שהם אפילו ניסו לאיים על גופים שלא יתנו לנו תוכניות".

אורי פורת: "כמנכ"ל רשות השידור תפקידי לדאוג לאינטרסים של הרשות עליה אני מופקד. אני בעד ערוץ שני מוסדר בחוק, שיתחרה בערוץ הראשון בתנאים שווים והוגנים, בזמן שידור שווה ובתנאי הפקה דומים. ערוץ שני בתנאים אחרים נוגד את ההגיון וההגינות. באשר לתשדירי שירות וחסות, יש להבין שרשות השידור אינה ממומנת בשום דרך על־ידי הממשלה. ההכנסה היחידה שלה היא מתשלומי האגרה ומן התשדירים. מבחינה מוסרית, ציבורית ועניינית, אין לדרוש מרשות השידור להתחלק במקור ההכנסה שלה ולממן גוף בלתי חוקי המתחרה בנו. הערוץ השני לא אושר בשום הליך חוקי, וכרגע הוא אמור לשדר שידורי נסיון בלבד. מוטב היה לצוות ההפקה שלו לעסוק בהקמת משדרים ובהרחבת תפוצתם ברחבי הארץ, במקום לעסוק בתכנים".

כמעט מיום הקמתו של הערוץ השני משמש יצחק ליבני כיועץ לבייבי החרש. את הנסיון שלו הוא צבר דווקא בערוץ הראשון, בתוקף תפקידו כמנכ"ל רשות השידור. יחד עם אורן טוקטלי ומנהל התוכניות אודי שנער, הוא מנסה כבר חודשים רבים לעשות את הבלתי ייאמן: להשיג תוכניות בלי כסף.

שוב מוכרחים לחזור ולהודות, שלמרות כל הקשיים – התוצאה די מרנינה. עדיין זכורים לנו הימים הנפלאים שבילינו עם מיטב ההפקות הצרפתיות. בשבועיים מיוחדים, בעזרת שגרירות צרפת בישראל, הובא אלינו הניחוח הנעים הזה. אנחנו גם זוכרים לטובה את שידור האופרה אאידה של ורדי, את פינות הבישול הקבועות, את הסרטים המצויירים לילדים בשעה הכי מתבקשת – 6.30, ואת התוכניות המרתקות שאיכשהו הצליחו להשיגם חינם מה"וורלד־נט" האמריקנית. ביום העצמאות האחרון התענגנו על סרטי אפרים קישון, ומדי שבוע השתדלנו שלא להחמיץ את תוכנית הרכילות על הוליווד, שחקניה ומפיקיה. קיבלנו סרטי תעודה מעניינים, וחובבי הטבע התענגו גם הם. עכשיו כל זה נגמר.

ליבני: "הבעיה של הערוץ השני היא רשות השידור, אבל גם האוצר יודע שזה לא תלוי בנו מתי הכנסת תחוקק את חוק הערוץ השני, ושעד אז חייבים לעזור לנו להתקיים. בעיקר כשמדובר בסכומים כל־כך זעומים. שר האוצר היה צריך לעזור אפילו מנימוקים פילוסופיים. הוא הרי ליברל וצריך לתמוך בערוץ נוסף. השאלה כרגע היא איך לקיים את הערוץ השני, עד שיחוקק החוק. כרגע הדרך הכי נכונה היא לקבל את פירושו של היועץ המשפטי לממשלה למשמעות הקביעה 'בעצה אחת'. הוא אמר ששיתוף־הפעולה צריך להעשות מתוך רצון טוב. המוטיוואציה צריכה להיות חיובית.

"מתוך אותו פירוש של רצון טוב באתי יום אחד לאורי פורת ולהראל והצעתי להם הצעה, שהייתי בטוח שהם יקבלו אותה. בתמורה לכך שהוועד המנהל יאשר לנו תשדירי שירות וחסות, הצעתי שאנחנו ניתן להם לשדר תוכניות שלהם מן הערוץ השני, כשעות שהוא פועל. בנוסף לכך הצעתי שנקיים משא־ומתן על שיתוף־פעולה גם בשעות אחרות, דבר שיאפשר להם לשדר יותר שעות.

"הראל קנה את הרעיון ואף מסר פורמלית על הסכמתו בישיבה עם שרי החינוך והתקשורת. אורי פורת סירב תחילה לשמוע על כך. אחר־כך אמר שהוא מוכן לשקול את הדברים. כאשר סיים לשקול, נתקיימה ישיבה שבה נכחו גם נקדימון רוגל וחיים יבין, ואז פורת הציע את הדברים הבאים: "אנחנו נלך אל לורברבוים (מנכ"ל הלימודית), ניתן לו שעות־שידור בערוץ השני, ובתמורה הוא יתן לרשות־השידור זמן שידור בבוקר". לורברבוים כמובן סירב להצעה.

ואלה הם פני הדברים נכון לעכשיו: אהרון הראל (ראה תגובתו במסגרת) תובע בשם רשות השידור זכות לשדר בכל שלוש וחצי השעות העומדות לרשות הערוץ השני. בתמורה הוא יאפשר להם לגייס כסף מפרסומת. השאלה היא, כמובן, לשם מה הם יצטרכו כסף, אם הטלוויזיה הכללית תשדר במקומם. משמעות ההצעה שהערוץ השני ישדר בשעות פחות אטרקטיוויות, בבוקר או בצהריים. אורי פורת עדיין דבק בתביעתו לעיסקה סיבובית מסובכת, בה יינתן בערב זמן שידור לטלוויזיה הלימודית, בערוץ השני, ובתמורה תקבל "הכללית" זמן שידור בבוקר. זמן של הלימודית, כמובן. בתמורה לקומבינציה המסובכת הזו יקבל הערוץ השני מישדרי חסות.

אנשי הערוץ השני אומרים שכל ההצעות הללו מטרתם אחת ויחידה: רשות השידור מבקשת להשתלט באמצעותן על הערוץ השני ולקבוע עובדות בשטח. הם טוענים שדבר כזה לא יעלה על הדעת והוא מנוגד לכל הפילוסופיה שמאחורי הקמת הערוץ השני, שנועד לשבור את המונופול של רשות השידור. הם דבקים בהצעתם לתת מספר שעות בשבוע לרשות השידור, כדי שתשדר תוכניות שלה. בתמורה אתם יודעים כבר למה. מספר השעות והמועדים ייקבעו במו"מ בין הצדדים.

גם כשנותנים לחתול לשמור על השמנת הוא עושה את הדבר היחיד העולה על דעתו: אוכל אותה. מאפשרים לרשות השידור לחסל את המתחרה, לפחות עד שיחוקק החוק, והיא משתמשת בהצלחה מרובה בזכותה זו. ולנו, הצופים, לא נותר אלא להתנחם בווידאו ובסרטים מהספריות.

יעל פז־מלמד

אם הקליינט לא מאמין – כדור הבדולח נשאר ריק

שעות העבודה קצרות וזרם הפונים גדול. אנשים במצוקה שכבר ניסו הכל. מבקשי פתרונות "מוכתבים" בידי כוחות עליונים. מי שניסו, "הצליחו" ונהפכו לגרופים של הכדור. מי שמוכנים להיתפס בכל בדל של סיכוי, שמחפשים קשר עם אדם שאבד, אהבה שאיכזבה. אנשים המוכנים להאמין בדברים הנבצרים מבינתם.

מאת מנחם תלמי
איור: זאב

עלינו לקומה העליונה של הבית. על הדלת היה כתוב: לא לצלצל – להיכנס. לא צילצלנו. נכנסנו. בחדר המבוא הקטן ישב זוג. שותק, זעף, כנוס בתוך עצמו. אחרי כמה דקות של המתנה נפתחה הדלת הפנימית. אשה מבוגרת, עם כתמי שיבה בצדעיה ועגילים צרים ומאורכים, עמדה בפתח וסקרה את כולנו. היו לה עיניים גדולות מאוד, מצח בורק ומבטים זוהרים. בני הזוג שהקדימו אותנו קמו. הם היו מוכרים לבעלת הבית. התפלאה לראות אותם. שאלה בארשת תמיהה אם נקבע להם תור להיום. ניענעו ראשם בשלילה. אבל זה דחוף, הסבירו, החלטנו לנסות.

מאמי, אמרה בעלת הבית ונעצה את מבטיה באשה, נורא מצטערת, מאמי, הזוג הזה – היא הצביעה עלינו – הזוג הזה הזמין תור לשעה תשע.

בסדר, אמר הגבר, אולי נחכה עד שתגמרי איתם...

הו, לא! ניענעה בעלת הבית בראשה. עיניה הגדולות לא אובדו מזוהרן. היתה בהן מין קלילות, אפילו משובה. מכל מקום, שום רמז לקדרותה של מיסטיקה.

אנחנו יכולים לחכות... ניסה שוב הגבר את מזלו.

אתה יודע שזה אי־אפשר, נגעה בעלת הבית בכתפו נגיעה של ריצוי, אתה יודע שבעוד חצי שעה־שעה השמש תהיה תמה מדי וזה לא יעבוד.

זה לא יעבוד. אני ידעתי שה"זה" שלא יעבוד הוא כדור־הבדולח. עדיין לא ידעתי מדוע. אומרים שבעלת־הבית היא הראשונה בישראל ה"רואה" הווה ועתיד בכדור־הבדולח. כך, מכל מקום, מקובל בקרב אלה הנוהים אחריה. היא לא נראתה לנו כמו "מכשפה", לא דמתה לצוענייה. הופעתה ואורח דיבורה לא מסגירים את עיסוקה, שהוא בתחום הדימדומים שבין האמונות התפלות וההתמכרות הנואשת.

לא פשוט לאתר אותה, להגיע אליה. שמה ומקצועה אינם מופיעים ב"דפי־זהב". גם בספר הטלפון הרגיל היא אינה מאוזכרת. כמו המראות בכדור־הבדולח – היא קיימת ולא קיימת. ישנה ואיננה. שמה ועובדת קיומה עוברים מפה לאוזן. ניתן להגיע אליה רק בהמלצת מי שכבר היה אצלה. אי־אפשר להיכנס סתם ככה, מהרחוב. זה לא דוכן בלונה־פארק. את הקליינטים היא מקבלת רק בשעות הבוקר, כשהאור כבר מלא, אבל לפני שהשמש מתחילה לקפות. למחז עוד מעט קט היא תסביר לנו.

הגעתי אליה עם ידידה מעולם הבידור. מאמינה ללא סייג באשה הזו ובכדור־הבדולח שלה. לפני שהתפרסמתי, היא סיפרה לנו, לקחו אותי אליה. היא פתחה לי כדור. לא ידעה את שמי. לא ידעה את מקצועי. לא ידעה את בעיותי. הסתכלה בכדור ואמרה לי: אני רואה כאן איש נמוך, קרחת, משקפיים, לבוש מאוד אלגנטי. אולי תפגשי אותו בקרוב. אולי יציע לך משהו. אל תחששי ממנו. הוא רציני. ארבעה חודשים אחר כך היתה לי פגישה עם אמרגן שלא הכרתי. הוא הציע לי הצעה מסויימת. אמר לי שיש לי שבוע זמן לתת לו תשובה. הלכתי הביתה. התלבטתי. פתאום נזכרתי שהוא איש נמוך, עם קרחת, מקפיד מאוד בלבושו. הרמתי לו טלפון ואמרתי אוקיי. ומאז התחילה הקריירה שלי. ומאז אני לא עושה שום צעד רציני בלי להתייעץ איתה.

כתלי חדר־העבודה שלה מכוסים בתמונות, ציורים וסמלים מעולם הקבלה, המיסטיקה. פה ושם תצלום של רב בעל סגולות. "חאמסות" תלויות על שרשרות. על מדף הספרים הקטן כמה ספרי תפילה. לא, היא איננה דתיה. היא נוסעת בשבת, מעשנת בשבת, אבל אוכלת כשר בלבד, צמה ביום הכיפורים, מחלה פניהם של גדולים בתורה, בפרט אלה העוסקים גם בקבלה.

פעם עסקה בידעונות מסוגים אחרים: פתיחת קלפים, קריאה בקפה ובכף־יד, ותקופה ארוכה גם בהורוסקופים. מהרגע בו גילתה את כדור־הבדולח נטשה בהדרגה את כל השאר. אסטרולוגיה, היא תסביר לנו אחרי־כן, זה מדע. כדור בדולח זה מיסטיקה. למיסטיקה יש קסם רב יותר, כוח רב יותר, אפשרות התעלות גדולה יותר. האתגרים והתוצאות, היא אומרת, מדהימים. בכדור הבדולח אתה לא משורטט, אתה לא עורך חישובים. בכדור־הבדולח אתה רואה בברור, ישירות. בכל התחומים האחרים אתה יכול לראות את העבר, אתה יכול לשאול שאלות ולנסות לקבל מענה. הכדור לא פתוח לשאלות. הוא מראה לך מה שהוא רוצה, יותר נכון מה שהוא רואה. והוא עוסק רק בהווה ובעתיד.

כך הסבירה לי הרואה בכדור־הבדולח, אשה גבוהה, גדולת־עיניים, שמעט שיבה זרוקה בצדעיה.

לא באתי אליה ל"סיאנס" ממש. אולי תהיה דוגמה קצרה. כך סוכם מראש. באתי כדי לראות, להתרשם, להבין. לכתוב בבקשה. אבל בלי שם, בלי כתובת. היא לא צריכה פרסום. לא רוצה פרסום. טעמיה עמה. הטלפון שאינו חדל מלצלצל מסביר חלק ממניעי אי רצונה בפרסום. הביקוש גדול מכוח ההספק שלה. שעות העבודה קצרות וזרם הפונים גדול. אנשים במצוקה שכבר ניסו הכל. שוחרי כוחות מיסטיים. מבקשי פתרונות "מוכתבים" בידי כוחות עליונים. מאמינים שניסו, "הצליחו" ונהפכו לגרופים של כדור הזכוכית. כאלה שמוכנים להיתפס בכל בדל של סיכוי, שמחפשים מידע סמוי אליו לא הצליחו להגיע בכל דרך אחרת, שמחפשים קשר עם אדם שאבד, עם אהבה שאיכזבה. אנשים המוכנים להאמין בדברים הנבצרים מבינתם.

טלפון אחרי טלפון. הידעונית שלנו יושבת עם לוח גדול על ברכיה והאפרכסת דחוקה בין גולגלתה לבין כתפה. מדפדפת במהירות בדפי הלוח. בוקר טוב מאמי! איך את מרגישה? יופי! יום חמישי בעוד שבועיים בתשע טוב בשבילך? או צ'או ותשמרי על עצמך. שלום פרופסור. ברוך הבא. איזה מאמי אתה! מתי חזרת? רק אתמול? השבוע הכל סגור כבר. גם בשבוע הבא. נורא מצטערת. יש לחץ. אולי בגלל החגים. (אחרי־כן תסביר שהפרופסור הזה, לקוח ותיק, הוא אקדמאי ידוע בתחומו. עוסק במדעים מאוד מדוייקים. אבל עיסוק לחוד ואמונה לחוד. או! כמה שהוא מוקסם מעולם המיסטיקה, הפרופסור הזה, איך מכור לכדור הבדולח!).

צילצול נוסף. שלום. מדברת. מה שמך, אמרת? אה, כן, אני זוכרת. בטח זוכרת. הבת בסדר? איזה מאמי שלי! אני נורא שמחה. תבואו, תבואו. ביום שני בעוד שלושה שבועות מתאים לכם? הצילצול הבא שייך, כפי שיסבירו לנו אחרי־כן, לאיש עסקים. כן, בין הלקוחות ישנם יבואנים ועורכי־דין וסוחרים.

כמה מהם, כך היא אומרת, לא יעשו אף צעד מכריע מבלי להיוועץ בכדור הבדולח שלה. הגם שלא בכל המקרים מתרצה הכדור ומפיק תמונות ברורות החוזות את העתיד. הגם שלא תמיד התשובות חד־משמעיות. אין מקום לדאגה. ברוב המקרים מקבל הלקוח את ה"סחורה".

הטלפון מנותק. על הדלת החיצונית מוחלף השלט: לא להפריע, לא לצלצל. הידעונית שלנו מוציאה מהארון קופסה. שולפת מתוכה את כדור הבדולח. די מאכזב. לא גדול, לא מרשים. פורסת על השולחן שתי מפות. אחת שחורה ("הצבע הזה מסמל את המוות, את גילגול הנשמות") ואחת אדומה ("הצבע הזה מסמל את האש הגדולה, את האנרגיה"). את כדור הבדולח היא מציבה על כן מתכת מוזהב בעל שלוש רגליים. ולמה שלוש רגליים? שלושה האבות: אברהם, יצחק ויעקב".)

והיא ממשיכה להסביר לנו את תהליך ה"עבודה": ראשית, אני חייבת להיות נקייה. כלומר, שאין לי מחזור. ימי הווסת שלי הם ימי התופשה שלי. אם מדובר בלקוחה, גם היא חייבת להיות נקייה. הלאה. אני פותחת את הסיאנס בתפילה. קטע מספר תהילים. אחר כך, ביד ימין וביד שמאל אני מחזיקה קלפים עם פסוקים מסויימים. יד ימין זה ההגיון. יד שמאל זה הרגש. אני עובדת רק בשעות הבוקר. שמש חזקה מדי לא טובה. חוץ מזה אני צריכה הרבה כוח ורעננות, הרבה ריכוז. וזה קיים בבוקר. אחרי השקיעה אני לא עובדת. כי הלילה מלא רוחות רעות. אור היום חורך את הרוחות הרעות, מקטין את השפעתן, ואז התמונות בכדור־הבדולח ברורות ומדוייקות יותר.

אני חוזרת על התפילה שבע פעמים. ואז תוקפים אותי פיהוקים. שלא תעלב מזה. זה לא פיהוקים של עייפות או שיעמום. זו תופעה שמלווה את הכניסה שלי לטראנס. ואז אני מתחילה לראות את התמונות בכדור. כן, בצבעים. בדיוק כמו בקולנוע, או בטלוויזיה. לא סמלים. תמונות ברורות, ריאליסטיות לגמרי. של מקומות, אנשים וחפצים. כאילו הכניסו קסטה של וידאו לכדור הזה. ואת מה שאני רואה אני מקשרת עם השאלות של הקליינט. אם הקליינט שיושב מולי לא מאמין, בא מראש עם דעה קדומה שיש כאן בלוף, כדור הבדולח יישאר ריק, לא יראת תמונות. ואז אני אומרת לקליינט – חביבי, אני רואה שאתה לא כל כך מאמין, או שאתה מאוד מתוח. או תלך עכשיו, תבוא בפעם אחרת, כשבאמת תרצה, כשתהיה יותר רילקס.

לא, אין לי שליטה על סדר התמונות וגם לא על הזמן בו הכדור פועל. לא יודעת במה זה תלוי. אולי בכמות הרוחות הרעות. אולי במצבו של המדיום. לפעמים הכדור עובד חמש דקות. לפעמים עשרים דקות. לפני שהוא מפסיק לפעול אני מקבלת סימנים. מתחילה שוב פעם לפהק, ואז יוצאת לאט־לאט מהטראנס. והתמונות שבכדור נעלמות.

למעריציה של הרואה בכדור שפע סיפורים ו"הוכחות" על אמינותה. אחת מספרת שהיא חזתה את פרוץ מלחמת של"ג. אחרת מספרת על אמו של חייל נעדר שכאן – בחדר הזה, מול הכדור הזה – קיבלה את הבשורה שבנה חי ואפילו תיאור מפורט איך הוא נראה ומה הוא לובש; כעבור זמן קצר הגיע, באמצעות הצלב־האדום, תצלום של הבן שתאם במדוייק את ה"תצלום" של כדור הבדולח. והסיפור על אותו איש עסקים שישב כאן והכדור הראה תמונות נוף סיניות, או יפניות; ואז היא אמרה לו אני רואה נסיעה קרובה למזרח־הרחוק; והוא אמר לה שאין־לו־שום עסקים באיזור ההוא; והיא אמרה לו – זה מה שהכדור מראה; ואחרי ארבעה חודשים הוא מטלפן אליה ואומר: אני רוצה שתדעי שקיבלתי הצעה מאוד רצינית לעסק שקשור עם סין.

אלה "סיפורים" חיוביים. אבל מה קורה כאשר הכדור שלה מראה אסונות, מחלות קשות, מוות? האם גם אז היא מדווחת לקליינט בדיוק מה שהיא רואה ותוזה?

לא, לא! אני לא מספרת במקרה זה את כל האמת. אבל אני מזהירה. אני מכינה. אני מייעצת, למשל, לגשת מיד לרופא, אם אני רואה מחלה קשה. אני אומרת שצפוייה תקופה קשה. אני אומרת את האמת, אבל לא את כל האמת.

אוקיי, עכשיו שיהיה שקט. הסיאנס מתחיל. האשה מחזיקה את שני הקלפים בידיה. עיניה עצומות. היא מתפללת. מזמור לדוד. חוזרת עליו שבע פעמים. הופפה! היא מתחילה לפהק. פיהוק ועוד פיהוק. זהו זה. הטראנס התחיל. היא מתחילה לראות צבעים בכדור. הצבעים נהפכים לתמונות. היא מתארת את מראה עיניה. הקליינט עצמו, מה לעשות, לא רואה כלום. רק כדור זכוכית. התמונות שהיא רואה – לדבריה – ברורות, ריאליות מאוד, בלי נופך של מיסטיקה. זה יכול להיות מטוס בואינג. מסוע של מזוודות. שוטרת בביקורת הגבולות. ועבדכם שם. לצדו אשה נחמדה. כן, רואים בהיר מאוד שאתה נוסע בקרוב לחוץ־לארץ. אולי בעוד שבועיים־שלושה (היא רואה מספרים בשולי התמונה). אתה תיסע יחד עם אשה נחמדה ויהיה לכם טוב ביחד.

מדהים. אני באמת נוסע בעוד כשבועיים. באמת בחברת אשה מאוד נחמדה. אולי הכי נחמדה שהכרתי. אשתי החוקית. אז תהיו לי בריאים ולהתראות אחרי החגים.

"אני פותחת את הסיאנס בתפילה. קטע מתהילים. ביד ימין וביד שמאל אני מחזיקה קלפים עם פסוקים מסויימים. יד ימין זה ההגיון. יד שמאל זה הרגש. אני עובדת רק בשעות הבוקר. שמש חזקה מדי לא טובה. אחרי השקיעה אני לא עובדת. כי הלילה מלא רוחות רעות. אור היום חורך את הרוחות הרעות, מקטין את השפעתן, ואז התמונות בכדור־הבדולח ברורות ומדוייקות יותר".

שמעון פרס
ראש הממשלה שישראל צריכה
אמת
המערך

מייקי בארץ הפלאות

מיכל וייסמן, כולה ילדה בת 16, אבל עם הרבה בטחון עצמי, שהכניע גם את ההורים העשירים מדניה שעל הכרמל, יוצאת למסע כיבוש. המטרה – עולם הפופ. אלבום שיריה הראשון עומד להתפרסם והיא אומרת: "זה ישמע נורא סנובי אבל תמיד ידעתי מה אני רוצה וגם עושה את זה. אני לא מאלה שבוכים גם אם יכתבו עלי דברים לא טובים". על אמנים מקומיים יש לה דעות מגובשות: משינה וריטה בסדר, עפרה חזה עממית מדי, ירדנה ארזי עולה לה על העצבים.

מאת אבי מורגנשטרן
צילם שמואל רחמני

מייקי. בלילות שבת כשהחברים רקדו במסיבות, היא הקליטה באולפן

לילה אחד, כשישבו באולפן, היא היתה אמורה לשיר שורה כמו "קח אותי בין חלצייך". אמא שלה כמעט נפלה מהכסא. מייקי הסמיקה. לא בדיוק הבינה מה קורה כאן. אז הורידו את השורה. בטח. והיה גם שיר מחאה שנפסל. גם בגלל שאין לה למייקי על מה למחות ו"חוץ מזה לא יקבלו אותי ללהקה צבאית אם אני אשיר מחאה", היא מתגוננת בשיא הרצינות. "סי הימן יכולה לשיר מחאה כי היא אחרי להקה צבאית", היא ממשיכה באותו טון רציני, עד שבא לך להתפוצץ מצחוק.

קוראים לה מייקי. והיא רק בת 16. השבוע יצא די.ג'יי ראשון שלה לרדיו. בקרוב ייצא אלבום הבכורה. יש לה קול דק, מהמם, חזק. בחברת התקליטים אן.אם.סי רוצים להאמין שהיא התשובה בכחול לבן לקיית בוש. למי שהספיק לשכוח, גם קיית בוש החלה את דרכה כשהיתה בת 16. גילה אותה דייויד גילמור. את מייקי גילה וטיפח שאול בן אמיתי. וכאן מסתיימת ההשוואה.

מייקי היא מיכל וייסמן. ילדת־שמנת שמתגוררת בשכונת רניה בחיפה. בית רב מפלסי. משפחה טובה, אוהבת, מפנקת, מגוננת. עשירה. מייקי מרחפת לה עכשיו בתוך אלמוניות. עוד ימים ספורים היא תהפוך לגימיק של עולם הפופ המקומי. צימוק פיקנטי שכולם יתעניינו בו. כרגע היא בשלב שלפני. קצת חוששת, עוד לא יודעת בדיוק למה היא נכנסת, אבל יודעת שזה מה שהיא רוצה. יש לה בטחון, הרבה. לפעמים היא קצת צינית, וגם טיפ טיפה חוצפנית ושחצנית. במידה. יכול להיות שזו אסטרטגיית הגנה. יכול להיות שהיא כזו. אולי זה הגיל. אולי.

ההורים הסכימו, לא בלב שלם, שמייקי תפתח בקריירה בזמן שחברותיה מתחילות רומנים ראשונים. ברור שהקריירה באה על חשבון משהו. את המשהו הזה הם מנסים עתה לאתר. רוצים להיות מוכנים לקראת המכה שתגיע. הם עדיין לא יודעים מתי וכיצד. אבל היא תגיע. החישוט, הכניסה לחיים הפרטיים, הלחץ, התחרות, הביקורות.

ביינתים מייקי חיה לה בארץ הפלאות ברניה. פנים קצת שמנמנות, ציפורניים מטודדות, לבושה בסגול. הכל סגול. אפילו שאין לה אף פוסטר של פרינס. אבל יש הרבה אחרים. הדלת והקירות עמוסים בפוסטרים קטנים. אלילים תורניים של גיל הטיפש עשרה. אצלנו אלה היו הסטונס, הביטלס, פינק פלויד. היום אלה רוב לאו, פטריק סוויזי, ריבר פינקס, ושאר החתיכים העכשוויים. ואפילו יש תמונה בשחור לבן של ג'ימס דין. הוא שייך לדור אחר, אבל חתיך, לא?

מסביב למיטה, שעטופה בצהוב רך וחסר טעם, מפוזרות בובות ושאר פיצ'יפקס. הרבה צבעים. בקיצור חדר של ילדה. למטה בסלון פסנתר. מייקי, בסיום הראיון, תשב ותשיר שיר שכתבה. הטקסט באנגלית. יש לה מבטא אנגלרסקסי בולט. היא התגוררה שנה בחוף המערבי בארה"ב יחד עם ההורים. לפני כן היתה ארבע שנים ביוון.

שם, ביוון, היא גילתה בפעם הראשונה שהיא באמת רוצה לשיר. "בגיל שמונה ראיתי ביוון את הסרט גריז. זו היתה הפעם היחידה שהלכנו לסרט ביוון. למדתי את כל המלים בעל־פה, אבל תכלס התחלתי לשיר בארץ. ילדה אחת אמרה לי שיש לי קול יפה ושאני אלך לאודיטוריום בחיפה. הלכתי אבל אמרו לי שאני קטנה מדי. אחר־כך המליצו לי ללכת למורה פרטית. זה היה לפני כשנתיים. הלכתי למורה סיליה בונווט. הייתי בת ארבע־עשרה. עשיתי מבחן. וייפתי נורא. היא הלכה וסגרה את החלונות ואמרה 'עכשיו תשירי'. שרתי ואז היא הסכימה לקחת אותי לארבעה שיעורי ניסיון. יום אחד הגיעה תלמידה ששרה יותר חזק ממני. זה הכניס אותי לקריזה אז שרתי יותר חזק ממנה ולמדתי שצריך לשיר חזק. אחר־כך עשיתי הפסקה של חודשיים. אבל המורה אמרה שזה לא משמעותי וקיבלה אותי שוב לפני הבגרות שעשיתי בכיתה י'".

כאן המקום לציין שמייקי אמנם בת 16 אבל כבר בכיתה י"ב. היא נולדה בנובמבר ו"הרוויחה" שנה.

את מייקי גילה כאמור שאול בן אמיתי, מלחין־מפיק סולידי. הוא שמע אותה איפשהו ונדהם. לקח אוטובוס ונפגש עם ההורים. דיבר על הקול של מייקי. על הפוטנציאל. והופ, משם עברו להחלטה להוציא אלבום. מייקי נזכרת שבהתחלה פחדה לדבר איתו בטלפון. התרגשה. "הוא אמר בהתחלה שהוא כמעט התעלף כששמע את הקול שלי אבל אלו ההגזמות של שאול", היא אומרת בנונשלנטיות.

הופתעת שהחליטו להחתים אותך ולהוציא לך תקליט?

"זה ישמע נורא סנובי אבל תמיד ידעתי שאני רוצה את זה, ואם אני רוצה אני עושה. כמו אבא שלי. שנינו עקרבים. אבל האמת שזה בא לי מהר יותר ממה שחשבתי. חשבתי שקודם אני אהיה בלהקה צבאית ורק אחרי זה תתחיל הקריירה. עכשיו זה מתחיל

(המשך בעמוד הבא)

(המשך מהעמוד הקודם)
להפחיד אותי, לא חשבתי על זה כל־כך".

את מוכנה נפשית להכנס להרפתקת שבזו. ראיונות, הטענות, ביקורות שאולי יעליבו אותך?

"כרגע אני ישנה טוב בלילה. ראשית אני מקווה שהביקורות תהיינה טובות. האמת שעברתי שמונה חודשים של שטיפת מוח. דיברתי הרבה עם ההורים ואני יודעת לקראת מה אני הולכת. יכול להיות שזה יטריד אותי אבל כל אחד בוחר את מה שהוא רוצה. גם ספר, לפעמים נכנס לו מישהו למספרה ומבלבל לו את המוח שעתיים".

(ה)גיל בטוח ישחק כאן תפקיד ומייקי יודעת את זה. לא כל יום ילדה בת 16 מוציאה אלבום. עולם הפופ טעון עכשיו בנערות מתוייכות שצצות כרחבי העולם. טיפאני, דבי גיבסון. נערות חביבות ומתוקות. בועות סבון זמניות שמגלגלות מיליונים ואחר־כך יזקינו באלמוניות מבהילה. מייקי מקווה שהיא לא תהיה על אותו פס יצור. "אני מאוד מקווה שלא ישוו אותי לדבי גיבסון או לטיפאני. אולי אנחנו קרובות בגיל אבל לא בתוצר. אני לא רוצה שגידו עלי כמו עליהן שמדובר במשהו חולף. אני יודעת שזה גימיק אבל אני נשמעת בשלה ומבוגרת יותר. אני לא מצטערת שהתחלתי עכשיו. למה לחכות? יש לצעירים הרבה מה לומר".

איך ההורים קיבלו את זה, שאת הולכת להיות זמרת בגיל כה צעיר?

"אבא שלי נורא התלהב. כשהיינו באולפן הוא נורא התרגש. עישן המון ויצא כל כמה דקות החוצה. אמא שלי תמכה כל הזמן. מגיל קטן רציתי להיות זמרת וידעו שאני מספיק משוגעת על מוסיקה ושזה בראש סולם העדיפויות שלי".

בבית־הספר כבר מתחילים ללחוש בקול רם, שבמסדרונות מסתובבת לה כוכבת. מייקי מנסה להנמיך פרופיל. "אני שומרת על זה בשקט. כעת התחילו לשאול שאלות 'מתי יוצא האלבום' ודברים כאלו. אפילו מורות פתאום אומרות לי בחיוך, 'שמענו שאת שרה'. כשייצא הדי.ג'יי הראשון יהיה לי יותר מה להגיד", היא מצהירה כמו פוליטיקאי מנוסה.

את מרגישה שהתבגרת מאז שהתחיל כל התהליך?

"מאוד. יותר מבחינה רגשית. לפני שהתחלתי בפיתוח קול הייתי תינוקת מבחינה פנימית. פיתוח קול מלמד אותך להתייחס לדברים בצורה יותר רצינית. אתה עוסק בסולמות. פעם הבאתי חברה שלי וכשהיא שמעה איך אני עושה סולמות היא צחקה. וזה טבעי, אבל אותי זה מכניס לרצינות. אחר־כך באו האולפן וההבגרות הנפשית שזה מביא איתו. אתה שר שיר של שלוש דקות במשך שבע שעות רצופות. למרות שהיה לי קשה אני רציתי עוד ועוד עד שהתוצאה היתה לטעמי".

(ל)מייקי יש הרבה כח רצון. באולפן, כשהיתה מגיע לסף שבירה, סיפרה לכולם בדיחות. שוברת את הרצינות, את מתח העבודה. "זו היתה צורת הביטוי שלי. לולא הבדיחות הייתי מתחילה לצרוח. יום אחד אמא שלי ניגשה ואמרה לי 'מיכל היום בלי בדיחות'. באותו יום הייתי עצבנית, זרקתי מלים לעבר שאול. אחרי שעתיים אמא ראתה שאני עצבנית ואמרה 'או.קיי תחזרי לבדיחות'. חוש ההומור הציל אותי. הייתי פקעת עצבים. זה היה מאוד קשה".

נחזור שוב לעניין הפרטיות. את רק בת שש־עשרה ועכשיו יתחילו לצלם, לכתוב עליך במדורי רכילות, יכנסו לך לחיים. את לא מודאגת?

"תראה, לא שרדתי בנק. אני לא יודעת. קשה לי להאמין... לא יודעת. ברור שזה יציק לי... לא יודעת. אני מוכנה, כי זה מה שאני רוצה".

ההורים מודאגים?

"אמא נורא פוחדת. פעם ישבנו בתצוגת אופנה וכתבת רכילות שאלה אותי מה אני רוצה להיות כשאהיה גדולה. אמרתי זמרת. אמא התחילה לצעוק, 'לא, לא, היא לא רוצה להיות זמרת'. היא לא רוצה שאני אאבד את הפרטיות אבל אני עקשנית".

מייקי סחבה אחריה את ההורים. אין זה המקרה שבו הורים דוחפים את הילדה אל מרכז הבמה – סיפורים ששומעים על המתרחש בפסטיוואלי זמר של ילדים. ילדים שמגשימים חלומות אבודים של ההורים ואחר־כך בא מועד הפרעון – בכי, היסטריה. לפעמים המשבר עמוק יותר. מייקי יוצאת לקרב, והיא מוכנה. לפחות נפשית. הראיה שלה מאוד ברורה. לפעמים אפילו מציאותית עד כדי תמהון. הנה למשל הסבר נוסף למה קריירה עכשיו ולא לאחר הצבא. "אני לומדת במגמה מזרחנית. זה דבר נחוץ לצה"ל אך בשבילי זה בזבוז של שנתיים. אני מעדיפה להופיע בלהקה צבאית ולצבור ניסיון של שנתיים. האמת שההורים הסכימו לפיתוח קול אבל כשזה התחיל ללכת לכיוון של תקליט הם היססו, אבל השקיעו כסף".

השנה האחרונה היתה קשה. מבחינה פיסית. ילדה בת 16 שעובדת באולפן, שרה שעות. אפילו לאמנים משופשפים זה לא קל. הם מעבירים את השעות בסיגריות, אלכוהול. למייקי היה מקסימום תרמוס של תה ודבש. אבל היא אוהבת את האולפן. נזכרת באותם ימים כמו בחופשה נפלאה בחו"ל. ומבחינתה עדיף אולפן על טיול בארה"ב.

"אני נורא רוצה להיות קיית בוש הישראלית. אהבתי את הקטעים המופרעים שלה, שאחריהם אתה הולך לשרותים להקיא"

"כל שישי־שבת הייתי מתות לאדמה כי אולפני רולי נמצאים במרתף. היינו נכנסים בצהריים ויוצאים בלילה. אמא ישבה שם שעות על גבי שעות. אבא היה צוחק המון. היה עושה לי פרצופים. הוא כמוני אוהב לצחוק. הייתי חוזרת הביתה סחוטה. אחר־כך הייתי ישנה המון, נרדמת אפילו לארבע עשרה שעות. מה גם שעשיתי באותה תקופה בגרות בכמה מקצועות, וחוץ מזה שיעורים ובית־ספר. זה היה קשה, אבל כל הזמן אמרתי להורים שלא יפחדו. ידעתי איך לפרק את העומס. הייתי מביאה תרמוס עם תה ודבש. כל פעם שהקול לא היה מעולה הייתי שותה ממנו ואז זה היה מסתדר. אני מתגעגעת לאולפן משהו פחד. אני אומרת לעצמי איפה הימים שנהנתי מכל רגע. בזמן שומרים אחרים רוצים רק לצאת מהאולפן אני אהבתי להיות שם".

את המסע לתל־אביב היא היתה מתחילה בצהרי יום שישי. יחד עם אמא ואבא. "זה לא היה קל. הייתי מסיימת בית־ספר והולכת לאולפן או שהייתי מקליטה בתגים. אף פעם זה לא בא על חשבון לימודים. הקפדתי בעניין הזה", היא אומרת. אבל היא ויתרה למשל על חיי חברה. בלילות שבת, כשהחברות היו רוקדות במסיבות, היא שרה באולפן קר ואטום.

"זה גיל קובע כי עכשיו נרקמים הרומנים הראשונים ומי ייצא עם מי. זה לא היה לי חסר באותה תקופה, אבל אחר כך הרגשתי חסרון. השנה אני מרגישה את התוצאות בעניין הזה. אין לי חברים חדשים. אבל אני יוצאת. השנה אני מחזירה לעצמי את החוב. זה לאט לאט מתאזן. אני יוצאת עם חבר'ה ישנים או עם החבר'ה של אח שלי, שהם יותר גדולים ממני. האמת שזה השאיר לי את החברים האמיתיים. מי שנשאר איתי לאורך כל הדרך", היא אומרת בטון בן־גוריוני, "הוא חבר אמיתי שלי. מי שלא היה חבר. היום אני יודעת איפה אני עומדת עם חברים. למשל לפני שנתיים ניסיתי להתחיל עם מישהו והוא לא החזיר לי צלצול. עכשיו כשהוא שמע על האלבום פתאום הוא מתקשר. זה לא מקובל עלי. אני יודעת להעמיד אנשים במקום".

יש לך בטחון עצמי

"כן. דבר ראשון שבאתי לפגישה בחברת התקליטים אן.אם.סי, אז שרון דרי, מנהלת השיווק בחברה, ישבה וצחקה. שאול בן אמיתי שאל אותה למה היא צוחקת. היא אמרה לו, שלי לא תהיה בעיה עם עיתונאים. אני יודעת מה אני רוצה".

ואם יכתבו עלייך דברים לא טובים, תבכי?

"(ל)א. אני לא מאלה שבוכים. ברור שאני אפגע וזה טבעי אבל אני אפגע יותר אם חבר או חברה לא ידברו איתי ויגידו שהפכתי לסנובית מאז התקליט. אני לא רוצה שזה יקרה. עובדה ששמרתי בבטן את זה שאני מוציאה אלבום. לא הלכתי עם שלט על המצח 'מיכל וייסמן מוציאה תקליט'. חברה שלי אמרה לי, "מה את שותקת, אני במקומך הייתי כבר מזמן צועקת שיש לי אלבום. אבל האמת שלא הייתי בטוחה גם שזה ייצא, אז חיכיתי. כי זה לא נעים להגיד 'תראו אני מוציאה אלבום' ואחר־כך זה נופל. זה לא מצב מעולה".

חוזרים לקיית בוש. מייקי מדברת עליה כעל מקור השפעה. עכשיו היא יושבת בבית ושומעת כל צליל של בוש. ההורים כבר כמעט משתגעים. "אני מאוד אוהבת אותה. נורא רוצה להיות קיית בוש הישראלית. האמת שלפני שפגשתי את שאול אהבתי את הקטעים המופרעים שלה, כאלה שאתה הולך לשרותים להקיא. אמא שלי השתגעה וצעקה שהראש שלה נשבר. יכולתי לשים שיר אחד כל היום. למשל את 'חולם צבאות'. עכשיו אני מקשיבה לה המון ומנגנת על הפסנתר שירים שלה. ואחרי זה באה שיניד אוקונור. יש ביניהן דימיון גדול. אותו שימוש מוזר בקול. אני גם אוהבת את החומר החדש של לחקת ברוס".

איזה אמנים ישראלים את אוהבת?

"משינה. ריטה. מאוד אוהבת את החומר מהאלבום הראשון שלה. לדעתי היא עשתה דברים בלי לדעת מה היא עושה. זה יצא לה מאוד וולגארי. היא מבחינתי ברמה אחת מעל כולן. גם כמה דברים של ריקי גל אני אוהבת. לא הכל. יש לה גם דברים משעממים".

עפרה חזה?

"לא אוהבת אותה. עם כל הכבוד, זה לא הסגנון שלי. יותר מדי עממי וארץ־ישראלי. ירדנה ארזי עולה לי על עצבים. כל שנה באה עם שני שירים. ארסו החומר האחרון טוב, אבל לא אוהבת את הצורה שהוא שר. אין לי פוסטרים שלו וגם לא יהיו".

חוץ ממוסיקה היא אוהבת תיאטרון. היתה בחוג תיאטרון של אריה יאס. "אני חושבת שהכל הולך יחד, שירה, משחק ותנועה. אני משחקת באולפן. חייבת לשחק, זה מוציא ממני דברים. אני גם אוהבת טלוויזיה. כל רגע פנוי אני שם. יכולה לשבת יום שלם מול הטלוויזיה. אוהבת בעיקר סרטים מוסיקליים: גריז, סיפור הפרברים. ילדה משוגעת לא"י?

את אלבום הבכורה שלה היא מגדירה כאלבום של שירים יפים. לא אלבום רוק. בשמיעה ראשונה הוא נשמע כבד. כבד מדי על ילדה. היא רחוקה מאוד ממוסיקת פופ כייפית ואפילו מרוק. קהל היעד שלה לא יהיה ילדים ואפילו לא המשולש הצפון תל־אביבי. ספק אם זה האלבום הזה יהפוך אותה לסטאר. אבל באן.אם.סי החתימו אותה על חמישה אלבומים. יש להם זמן, וגם בטחון.

באלבום הבא, היא מבטיחה, יהיו שירים שהלחינה. היא שרה באנגלית. טקסטים שלה. לפני שאנחנו יורדים חזרה תל־אביבה, היא מתיישבת ליד הפסנתר מעבירה יד ארוכה בין השערות, ויוצאת לדרך. קול חזק. האמא יושבת ממול. גם שני כלבי הפודל המעצבנים. כשהיא מסיימת את השיר, היא מסתובבת מסתכלת עליך בבטחון. מאמינה בקול שטמון בה. ולא רק היא.

קיית בוש היא לא תהיה. גם לא שיניד אוקונור. זה בטוח. אבל אולי בעתיד תוכל להרחק בין ריטה וריקי גל. וגם זה לא מעט. ■

שיפודים

משהו:

חמישים שנה מלאו לוועידת השלום במינכן. כרגיל, אנחנו מפגרים אחרי העולם הגדול, ורק עכשיו נזכרים לעשות אותו דבר.

אוצרות עולם

כשהייתי בכתה ו' הסתובב בארץ משחק שהוציא את נשמתי. קראו לו אוצרות עולם. נסוף קבלתי אותו כמו שתמיד אני מקבל מה שאני רוצה, ילד מפונק והרוס.

לוח המשחק היה מפת העולם ועליה מסומנים אוצרותיו. ישראל היתה בזבל. שווה 10 נקודות נלכר, ועל הקלף שלה כתובים המחצבים הבאים: שיש, תשמישי קדושה. בימים ההם היכרתי את אירקוצק, ואת דקר, כי דפיקה במשחק היתה ההוראה "לך לדקר".

המשחק הזה לא שווה יותר.

בכל אטלס יש מפות כלכליות של העולם. אלה הן מפות שמצויירים עליהן כבשים מתולתלות, שיבולים, פולי קפה, פרות, שני טטישים כסמל לתעשיה כבדה, מגדל קידוח כסמל לנפט, ועץ כסמל לעץ. האטלסים האלה לא שווים יותר.

הכוחות הכלכליים בעולם, אחי, השתנו. המחצבים כבר לא מה שהיו. אז יש באיזו ארץ מרכצי ברזל, אז מה זה שווה בעולם שעיקר צריכתו היא קומפאקט־דיסקים ושעונים מצויירים – תשמישי הקדושה החדשים שבניגוד לתשמישי הקדושה העתיקים – שווים הרבה יותר מ־10 נקודות בלבד.

אי־לכך ובהתאם למדיניות מדור זה לתקן תמיד מה שכולם חושבים שהוא בסדר גמור, הייתי רוצה לראות אטלס כלכלי חדש של העולם, שבו יפסיקו לסמן לי מיכרות מלח או מטעי קקאו, ויציינו את המשאבים הכלכליים החשובים באמת:

אבנים לשיפשוף ג'ינס, קולה, נעלי ספורט עם אוויר בסוליה, צילומים מהאינתיפאדה, ספוג לאוזניות, כדור טניס, המבורגרים, מגלשות מים, דו"חות חניה, דיסנילנדים, צבע מטאלי, קונצרטי רוק למען מסכני העולם, שרות תעופה, ספינות אהבה, ליטוגרפיות, קונדומים, פסטיוואלי תיאטרון, מזון דיאטטי, טפשות, בואו לא נשכח טפשות, זה ענף כלכלי אדיר שרבים חיים ממנו בעושר באיזורי העולם בהם הטפשות מופקת בצורה משוכחת, ואל תחפשו רחוק באטלס. הלאה. לגו, קוקאין, אריחי קרמיקה, הימורים, רעפים, סקי, ויסקי, סרטי קולנוע, גופות ללימוד אנאטומיה, קארנאוואל, בודי מאסאג'.

וישראל? בשטח הזעיר של מפת ישראל יהיה מצוייר הדבר שהוא הבסיס לחוסננו הכלכלי (חוץ מטפשות): קפיץ – שיסמל את המכשיר להוצאת שערות מן הרגליים. רק נמציא מכשיר להוצאת שערות מבית השחי, ואנחנו מסודרים סופית.

נוקר בקניוני ארצנו

– שלום, אני מבקש לקנות שם מפורסם. מת"ל.

– מה בדיוק?

– מידה שלושים ותשע ארבעים.

– מה מידה ארבעים? חולצה, סוודר, נעליים?

– לא חשוב, העיקר שהשם יופיע בגדול, ומודפס ברור.

– יש לנו עכשיו סייל של חולצות, עם שם תפור מעל לכיס.

– לא. מעל לכיס זה קטן. אני רוצה בגדול. אני לא מחפש מציאות.

– יש שם ענקי על מעיל גשם שנשאר מהחורף.

– אפשר למרוד?

– בבקשה.

– או. זה יושב עלי יופי, זה נהדר. אתם לוקחים צ'קים?

– לוקחים, תרשום את הכתובת. אם אתה רוצה עוד, מחר יש לנו משלוח של חלוקי משי דמויי עור עם שם מודפס לאורך מלמעלה עד למטה.

– בחייכם? אין לכם היום?

– לא, תבוא מחר.

– מחר אני באילת, בשביל זה באתי לקנות. אני מתכוון להרביץ שם הופעה.

– לארוז לך?

– לא. אני נשאר ככה. אני נוסע ככה לאילת, ולא מוריד את זה חודשים. איזה שם! איזה גודל! מגניב! משדיר! מרציח! איזו הדפסה שיגעון! זה לא דוהה בשמש, נכון?

– לא, זו סחורה מצויינת. בשמש של אילת אולי הצבע של המעיל ידהה, אבל השם – לעולם לא.

– ואללה אני מבסוט. אני מבסוט. ככה זה אצלי, אני אוהב לקנות טוב. אני קונה שם אחד בגדול, ולא הרבה קטנים.

– תתחדש.

שכר הבכירים

חברי הכנסת הזדעזעו באמת מן הרעיון להעלות את שכרם בבת־אחת בעשרות אחוזים. הזעזוע הקיף את כל קצוות הקשת הפוליטית, וכולם מיהרו לוותר בפרהסיה, ולא נחו ולא שקטו עד שהתקבל חוק יסוד: לעולם לא יעלו את שכר חברי הכנסת לפני הבחירות. תמיד רק לאחריהן.

מאיר עוזיאל

ר צ ח
החלום האמריקני

כאשר נחת רוני שריג בניו־יורק הוא אמר: באתי לכבוש את אמריקה. לא תמיד היה הכל ורוד, אבל תמיד היתה תקווה. ואז בא אותו לילה נורא כשחמישה נערים יצאו למסע דמים. אפילו ניו־יורק למודת הפשעים וחסרת הרחמים, הקוברת את חלליה בחלקות בנות שלוש שורות במדורי הכרוניקה הפלילית, הזדעזעה מהפשע החייתי נגד אב, אם וילדיהם. זה לא היה רק רצח. לא רק אונס. לא רק התעללות. לא רק שוד. זה היה ניתוץ מורע של קן מאושר. טובה שריג: "הם גזלו לי את בעלי. הם הרסו לי את החיים. הם צריכים למות".

מאת רן דגוני (ניו־יורק) ואביבה לורי

על שער הזכוכית בפתח מגדל המגורים C7, בסטארט־סיטי, ברוקלין, מבשרת מודעה, שכל המנעולים בדלתות הקדמיות והאחוריות הוחלפו. הדיירים מתבקשים לקבל מפתחות חדשים במשרד ההנהלה. למעלה, על דלת דירה בקומה ה־11, בקצהו של מסדרון ארוך, כתב מישהו בכתב־יד מעוגל, בעברית: כשנכנסים לא אומרים שלום; כשיוצאים, אומרים 'המקום ינחם אתכם בתוך אבלי ירושלים'.

לרגלי המגדל, במרכז הקניות הקטן הגובל בפנסילווניה־אווניו, אפשר למצוא פלאפל אוסם ושוקולד עלית במרכול וולדבאום. לא הרחק, עושה עסקים משגשגים חנות הירקות "רמת־גן". מודעות בעברית נפוצות כאן כמו מודעות באנגלית, אולי יותר. בהשוואה לישראלים, השחורים פה במיעוט. זו בת־ים של ברוקלין, תרגום עברי בגוף החלום האמריקני של המהגר הקטן.

כמה עשרות קילומטרים מצפון לסטארט־סיטי, באזור תעשייתי נידח בברונקס, התנפץ בשבוע שעבר החלום האמריקני של משפחת היורד רוני שריג בן 43, בעל דירה בבניין C7 והולם ותיק. כמה שעות לאחר שנמצא מוטל מת על הגה מוניתו, ברחוב זרוע מורקי סמים, אור ליום ג', נפלו אשתו טובה, בת 40, ובתו אביטל, בת 16, קורבן למעשי אונס והתעללות מינית קשה אחרת נוסח התפוז המכני. ביתן לא היה מבצר. הרוצחים היו האנסים – והאונס היה הפרק הפחות נורא במסכת היסורים של האם והבת, שנמשכה יותר משלוש שעות, בחדרים נפרדים בדירתן, לעיני שירלי הקטנה בת 3.

בתום ההתעללות השחיתו הרוצחים את הדירה ולקחו את כל הכסף וחפצי הערך. בנם בן 13 לא היה אותה שעה בבית וחייו ניצלו. כל אותה עת לא ידעו האם ובתה שאב המשפחה אינו בין החיים. כמה ימים אחר־כך הוטסה גופתו של רוני לארץ, לקבורה בבית העלמין בחולון.

אפילו ניו־יורק למודת הפשעים, שקוברת את חלליה בחלקות בנות שלוש שורות במדורי הכרוניקה הפלילית, הזדעזעה מחייתיות הפשע. הוא עורר פחדים קמאיים. זה לא היה רק רצח. רק אונס. רק התעללות. זה היה ניתוץ מורע של תא משפחתי, שניטלו ממנו אמצעי המיגון הבסיסיים. האב נטבח. המפתחות שנחמסו ממנו, בעודו גוסס, פיצפצו את אשליית הבטחון היחסי שמעניק בית דירות לדייריו. עיתונים ותחנות טלוויזיה דיווחו בשקיקה על מטריה, מקל של מטאטא, מסלסל שיער, שנתחבו לגופן של האשה והבת. היה מי שאמר, שזו ההוכחה המושלמת שטבע האדם רע מנעוריו. המטרה הראשונית היתה, אולי, שוד, כפי שטוענת המשטרה, אבל הקתובת על הקיר היתה דחף להשפיל, שאינו יכול לנבוע אלא ממשטמה גדולה.

התגובה היא, שרוני שריג לא היה יכול לעורר משטמה שתחולל השתוללות זעם כזו. הוא היה שלימזל, לדעת אחרים ממכריו. נאיבי, טוען גיסו. 'אסטרונאוט' שהתקשה לעכל את המציאות האמריקנית, להערכת אחרים. אדם טוב־לב, אב מסור עד שגעון, לדעת הכל.

"אני רואה את הכל עובר לי מול העיניים כמו בסרט מתח. אני בכלל לא קולטת מה קרה, לא מאמינה שזה קשור אלי, למשפחה שלי, לרוני שלנו", אומרת ז'קלין קישון, אחותו של רוני (אהרון) שריג.

בהרצליה, בביתה של ז'קלין, יושבות שבעה שלוש נשים. שלוש נשים לא חזקות. אסתר שריג האם, אשה קטנה, אלמנה, יושבת קפואה. לילי האחות הבכורה חולה בטרשת נפוצה. יושבת מעוותת, מכונסת בעצמה. "רוני היה כל־כך טוב אלי", היא אומרת, "אחרי שחליתי, תמיד עזר לי". ז'קלין יושבת על הריצפה, לבושה בבגדים שחורים, מעשנת ובוכה, בוכה ומעשנת.

לרגע נדמה שדווקא אמו של רוני היא החזקה מכולן. היא יושבת שם, על המזרן, ברגליים מקופלות. העיניים יבשות. עכשיו אינה בוכה, אך לפני כן בכתה ארבעה ימים וארבעה לילות. עכשיו היא כאילו אינה בטוחה היכן בדיוק היא נמצאת.

אמא שלו אומרת שבניגוד למה שחשבו הרוצחים, הוא בכלל לא עשה כסף. הוא רדף אחרי ההצלחה, אך ההצלחה לא רדפה אחריו. רוני למד באליאנס בנווה־צדק, ואחר־כך בתיכון פרטי ברחוב מונטיפיורי. בצבא היה בחיל אוויר. אחרי השיחרור ניסה כל מיני עבודות ולא כל־כך הלך לו. הוא וטובה ושני הילדים אביטל ואסף גרו בבת־ים.

באמריקה גרו בברוקלין. בבניין רב קומות המאוכלס בישראלים רבים. ההתחלה היתה קשה. רוני פתח מסעדה קטנה. שניים מהרוצחים עבדו במסעדה. ז'קלין, שחיה שם תקופה מסוימת, מספרת: "ראש הכנופיה הזאת, ויקטור, עבד אצל אחי. אחי היה בחור טוב, ניסה לעזור למי שרק ביקש. כל ישראלי שהגיע לניו־יורק, אחי הדריך אותו. לבחור הזה ויקטור היתה אמא חולה ואחי היה נותן לו כסף בשבילה. כזה לב טוב היה לו. אחרי כמה זמן הם החליטו לסגור את המסעדה. אחי הפך לקבלן שיפוצים ונהג מונית. היתה לו לימוזינה, לינקולן. הוא לא היה חאפר, עבד בתחנת מוניות מסודרת".

ז'קלין מציתה עוד סיגריה. שוב זולגות דמעות מעיניה. "אני קצת בעננים", היא כאילו מצטדקת. "אני לא דואגת לעצמי, כל הזמן רק חושבת על אמא שלי, איך היא תעבור את זה".

רוני שריג כל־כך רצה להיות אמריקני, ניסה ולא הצליח. במשרדה של עורכת־הדין הישראלית רקפת כרמון, בקווינס, כינוהו איוב. שריג היה לקוח קבוע. לצרות היתה נטיה להידבק אליו. הוא היה מתנער מצרה אחת וחוזר למשרד עם צרה אחרת. "היו לו 30 שלילות רישיון", סיפרה השבוע עו"ד כרמון, המלאך המושיע של ישראלים רבים שנשרטו מחיכוך

(המשך בעמוד הבא)

רוני שריג. הוא כל־כך רצה להיות אמריקני.

"רוני שריג לא הבין שהוא עושה דברים מסוכנים. חשב שהוא עדיין נמצא בישראל. למשל נהג לפתוח בשיחות עם זרים ברחוב".

קינת אם

האם אסתר שריג בת 73 טומנת ראשה בידיה. בתחילה סיפרו לה על רק על האונס של כלתה ונכדתה ורק אחר־כך סיפרו לה על בנה. "תראו מה שהם עשו למשפחה שלי", היא מקוננת ומשתתקת. "אין לי יותר כוח לדבר על רוני", היא אומרת לאחר דקות ארוכות. "בדיוק עכשיו התחיל לפרוח, להסתדר קצת בחיים. הילדים הגדולים למדו. לפני שלוש שנים נולדה שירלי. ילדה מקסימה ועכשיו כל זה".

יש לה עוד בן, משה, אחיו הצעיר של רוני. מהנדס חשמל, גר בברקלי קליפורניה, נשוי לאמריקנית. היא מתגוררת אצלו ובאה לארץ לקבור את בנה. משה בא לניו־יורק, עוזר לאלמנה ולילדים. היא נאנחת. שבה לזכרונות הנוראים. "תיכננתי לבוא לארץ לבקר את אחותי בחיפה". והיא שוב משתתקת. "פתאום התקשר אלי שכן של רוני מניו־יורק ואמר לי שרוני לא חזר הביתה כל הלילה. טסתי מיד לניו־יורק. הבן שלי היה כבר מת.

"באותו לילה נכנסו כמה פורטוריקנים למונית שלו ואיימו עליו שיתן להם את הכסף שלו. רוני התנגד והם חיסלו אותו. לקחו את המפתחות של הבית ונסעו לשם. רוני הכיר אותם ובעבר באו אליו הביתה והם ידעו איפה זה. היה לו בית יפה והם חשבו שיש לו הרבה כסף. אשתו והילדים ישנו. זה היה בשתיים בלילה. הדלת היתה נעולה, אבל בלי השרשרת, כי אשתו ידעה שהוא צריך לחזור. הם פשוט פתחו את הדלת עם המפתח ונכנסו, כאילו שזה הבית שלהם. אני רק חושבת על הילדה הקטנה שתפסו אותה ברגליים וזרקו על הריצפה. היא כל הזמן בכתה והם צרחו שיהרגו אותה.

"הכל היה הפוך. הם עירו את כל הבית. אפילו את הספרים של הילדים. התעללו, לקחו את כל התכשיטים, את הרכוש, ששת אלפים דולר, והסתלקו. ובכל הבניין הגדול הזה, שגרים בו כל־כך הרבה ישראלים, אף אחד לא שמע שום דבר. זה היה נורא. בכיתי כל הלילה. מה זה בכיתי! לא עצמתי עין. אני לא יכולה לקלוט שהבן שלי מת. למה הרגו אותו על מה?

"אחר־כך לא ישנתי ארבעה ימים ולילות עד שהגעתי לכאן. כדי להטיס את הגופה לארץ עשו הישראלים בניו־יורק מגבית, כי לטובה לא נשאר כסף. כל תחנות הטלוויזיה שם דיווחו על הרצח. התובע אמר ששלושים שנה הוא לא ראה מקרה כל־כך מזעזע. אני כבר לא מסוגלת יותר. הראש שלי מתפוצץ. בבית־הקברות לא הבנתי בכלל שאני נמצאת בארץ, בלוויה של הבן שלי".

"רוני לא רצה להיות סתם עוד יורד אחד. הוא לא בחל בעבודות קשות. את המציאות נהג לצבוע בוורוד".

עו"ד רקפת כרמון. "הצרות נדבקו אל רוני".

(המשך מהעמוד הקודם)

עם החוק האמריקני."ניסיתי להוריד אותו מההגה, אך הוא המשיך להסתבך. לא אחת, כמה דקות לאחר שיצא מבית־משפט, בתום דיון על עבירת תנועה, עצרוהו שוטרים על עבירת תנועה אחרת. היתה לו יכולת יוצאת דופן למשוך שוטרי תנועה".

את בתי־המעצר בניו־יורק הכיר שריג מבפנים. אדם עם שק של עשרות שלילות רשיון, שנתפס בביצוע עבירת תנועה, נעצר אוטומטית. בערב ראש השנה הביאו לו רקפת ובעלה, עו"ד חגי כרמון, תפוח בדבש לבית־המעצר בברוקלין. לא נמצא שופט שישחררו.

"הוא היה איוב פתטי", אמרה עו"ד כרמון. "הוא הזכיר לי את דמות הנהג מהסיפור ארץ רחוקה של יצחק בן־נר. בילית אתו שעות במסדרונות בתי־משפט.הוא שפך לפני את חייו. תמיד אמר, שבא לניו־יורק כדי לכבוש את אמריקה. חבל שאמריקה כבשה אותו".

שריג עשה מאמצים נואשים להתקדם בחברה האמריקנית הקשוחה. הוא עבר קורס סוכני נסיעות, פתח חברה קטנה לקבלנות שיפוצים,המשיך לנהוג במונית והשקיע ימים ולילות בפיתוח המצאות. אחת מהמצאותיו – פקק לשימור גזים בבקבוקי משקאות תוססים – הגיעה לשלב הרישום במשרד הפטנטים בוושינגטון. הוא לא הסתפק ברישום באמצעות עו"ד, אלא טרח ונסע לבירת ארה"ב עם אשתו טובה, כדי להיות עד למה שכינה "רגע גדול".

טובה, מספרת ידידה קרובה, היא אדם מציאותי. היא תמיד אמרה לו, 'אמריקה אינה בשבילך. יש ישראלים שעושים בארה"ב הרבה יותר ממה שעשו בארץ. להם כדאי להיות פה. אתה עושה פחות. לכן אתה צריך לחזור'.

בדירה גדושה עשרות מנחמים, שרק לפני שבוע היתה זירת זוועות, שוטחת טובה סיפור נישואין שנקטעו לאחר 19 שנה. נכון, היא רצתה לחזור לישראל. שנה תמימה חיתה לבדה בארץ בעוד רוני מנסה לעשות את צעדיו הראשונים בארה"ב, כ־1980. היא לא היתה בטוחה שברצונה לרדת. עכשיו היא כאן.

עכשיו – לאחר הנסיון הנורא ובניגוד להצהרות קודמות – היא אינה בטוחה שברצונה לחזור.

רוני, יליד תל־אביב, וטובה, ילידת רמת־גן, הכירו לפני 22 שנים. הוא עבד במחלקת הטפטים בכלבו שלום. היא עבדה כפקידה אצל סוכן ביטוח. יום אחד נתבקשה לקנות טפטים חדשים למשרד. קשר העין בכלבו שלום הוליד חתונה כעבור שלוש שנים. רוני עבר כאטם מיכלי דלק בחברת אל על.

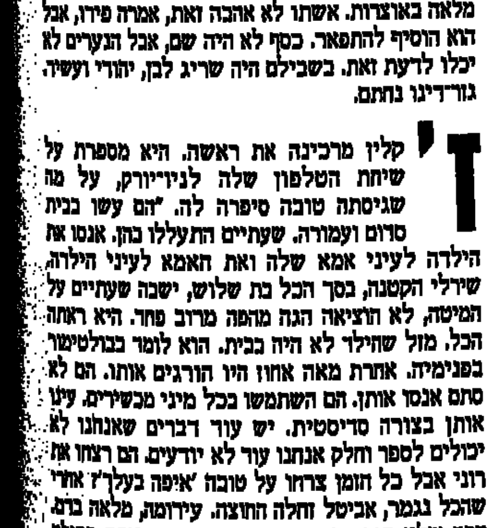
"היינו מאושרים בארץ", סיפרה טובה ל"מעריב". "גל הפיטורים הגדול באל על שם קץ לכל. רוני פוטר. הוא לקח זאת ללב. אכל את עצמו. זו היתה הסיבה הישירה לירידה".

טיול לארה"ב, בכרטיסים שקיבלו חינם, היה הצעד הראשון. רוני התאהב באמריקה ונשאר. אין לי לאן לשוב, אמר. טובה חזרה. רוני עבד כמנהל בחברה לשטיחים, הצליח והביא את טובה. יחדיו עברו את המסלול הרגיל: עבודה קשה, גרין קארד, בניית משפחה. זוג אחד מרבבות יורדים במושבות הישראליות בניו־יורק רבתי. אבל רוני לא רצה להיות "עוד יורד אחד" כפי שאמר פעם לחבר. בשבילו, המציאות הוו היתה אפורה מדי. הוא לא בחל בעבודה קשה. להיפך. הוא רק אהב להוסיף הילה ורודה למציאות קשה.

מכר תיארו כברון מינכהאוזן, כדמות מסיפורי שלום עליכם, שלפעמים קשה היה להבחין אצלה בין בדיה למציאות. "הוא לא בדה מזרון לב", אמר המכר. "אולי סתם רצה להתפאר. אולי רצה לחזק את עצמו. אולי האמין במה שאמר". לימים יתברר, שהנטיה הזו חוללה כנראה את אסונו.

ישראלית שהכירה את רוני היטב מספרת: "רוני לא הבין שהוא עושה דברים מסוכנים. הוא היה נואש במקצת, מצד אחד, ותמים מצד אחר. הוא חשב שהוא בישראל. הוא נהג לפתוח בשיחות עם זרים ברחוב. הפעולות האלה התפרשו כחולשה. השילוב הזה היה מסוכן".

ישראלית אחרת, דינה פירו, סיפרה, כי שריג הראה לעובדיו את הכספת שבדירתו והתפאר שהיא מלאה באוצרות. אשתו לא אהבה זאת, אמרה פירו, אבל הוא הוסיף להתפאר. כסף לא היה שם, אבל הנערים לא יכלו לדעת זאת. בשבילם היה שריג לבן, יהודי ועשיר. גזר־דינו נחתם.

ז'קלין מרכינה את ראשה. היא מספרת על שיחת הטלפון שלה לניו־יורק, על מה שגיסתה טובה סיפרה לה. "הם עשו בבית סדום ועמורה. שעתיים התעללו בהן. אנסו את הילדה לעיני אמא שלה ואת האמא לעיני הילדה. שירלי הקטנה, בסך הכל בת שלוש, ישבה שעתיים על המיטה, לא הוציאה הגה מהפה מרוב פחד. היא ראתה הכל. מזל שחילר לא היה בבית. הוא לומד בבולטימור בפנימיה. אחרת מאה אחוז היו הורגים אותו. הם לא סתם אנסו אותן. הם השתמשו בכל מיני מכשירים. עינו אותן בצורה סדיסטית. יש עוד דברים שאנחנו לא יכולים לספר וחלק אנחנו עוד לא יודעים. הם רצחו את רוני אבל כל הזמן צרחו על טובה 'איפה בעלך?' אחרי שהכל נגמר, אביטל וחלה החוצה. עירומה, מלאה ברם. הפה שלה היה חסום בנייר דבק. טובה היתה כבולה למיטה באזיקים ולא יכלה לזוז. השכנים הזעיקו את המשטרה ולקחו אותן לבית־חולים. הם לא יכלו לבוא ללוויה, כי אביטל קיבלה טיפול רפואי".

שלושת מחמשת החשודים ברצח, במעשי האונס וכהתעללות היו עובדיו של שריג בחברה הקטנה לקבלנות שיפוצים: דוטוואל גוזמן בן 15, אנחל ריאס וויקטור סאנשס, שניהם בני 17. ריאס נעצר בבית־חולים, שבו עמדה חברתו, בת 15, ללדת את בנו. בלשים התנפלו עליו בחדר ההמתנה בדיוק כשצירי לידה תקפו את הנערה. "הניחו לי לראות את התינוק לפחות פעם אחת", זעק. "זה הבן הבכור שלי". אחד הבלשים הרגיע אותה: "אל תדאג, תוכל לראות את התינוק שלך בעוד 30 שנה".

ז'קלין: "כשטובה צילצלה וסיפרה שתפסו אותם ידעתי שאלוהים שמע אותי. אמרתי שאם לא יתפסו אותם, אני אסע לשם אחרי השבעה ואעשה משהו. לא יודעת מה. עכשיו אני מקווה שטובה והילדים יחזרו לארץ. אחרי מה שקרה אין להם מה לחפש שם".

טובה אומרת, כי בעלה נהג להזמינם לסעודות בבית. הוא נתן להם כסף ובגדים. היה מי שסיפר, כי הלינם בביתו. אחד מהעובדים ביקר בדירה כמה ימים לפני הפשע. "אני התנגדתי לכל היחס הזה", אומרת טובה. "זה לא היה יחס בריא. בארה"ב זה לא מקובל. אבל הוא אהב אותם כאבא. אחד מהם נהג לקרוא לו 'דדי'. ותראו מה קרה – הבן הרג את האבא. אינני מבינה איך הם יכלו להיות סדיסטיים כל־כך. הם גזלו לי את בעלי. הם הרסו לי את החיים. הם צריכים למות". ■

כך זה קרה

מדיווחים משטרתיים ומשיחות עם בני המשפחה, מצטיירת התמונה הבאה: ביום ב' בערב נקרא שריג עם מוניתו לאתר האנטס פוינטס, בברונקס. הנערים התנפלו עליו במכוניתו ודרשו לדעת היכן הוא מסתיר את כספו ומה הקוד לפתיחת הכספת. שריג עונה, נשדד ונרצח. על גופו נמצאו פצעי דקירות וסימני חניקה בשרוך נעליים.

גופתו נמצאה בשלוש לפנות בוקר. השעון נותר על ידו, אך ארנקו נעלם. בשלב מאוחר יותר נמצא הארנק ריק, ליד המכונית. צרור המפתחות שלו נעלם. השוטרים שגילו את הגופה לא חשדו, שהרוצחים השתמשו לקחו את המפתחות ויצאו למשע נוסף.

שעה קודם לכן, בשתיים לפנות בוקר, התעוררה טובה שריג משנתה. צעיר חבוש מסיכת הלואין (חג כל הקדושים) נחת על גופה במלוא כובדו. "אל תדברי", הוא לחש, הוא לא אמר לה דבר על בעלה. בעוד היא נאבקת להשתחרר מלפיתת הצעיר, הופיע בחדר השינה אדם נוסף, חבוש מסיכת מפלצתית. השניים החלו להכותה, גררו אותה מהמיטה לרצפה. טובה החלה לזעוק. גורל האסון שעמד להתרגש עליה החל להתחוור לה. היא צרחה עד שהרוצחים תחבו גרב לפיה. הצעקות הפכו ליללות חנוקות. שלושה צעירים נוספים, שניים מהם חבושי מסיכות, הופיעו פתאום.

טובה נגררה לכספת. איפוא הכסף? תבעו לדעת. היא פתחה את הכספת. היא היתה ריקה. אז החלו לאנוס אותה. טובה סיפרה, כי החמישה סחבו אותה לחדרה של שירלי, הבת הקטנה, וקשרוה למיטה, לנגד עיני התינוקת. כותונת הלילה שלה נקרעה. הראשון גהר עליה. היא יכלה לחוש בנשימתו הכבדה מבעד למסיכה. שירלי החלה לבכות. האונס הראשון החל. טובה התפתלה בנסיון לנער את האנס. האחרים, שצפו בנעשה, הרימו את התינוקת הצורחת. מישהו איים: "אם לא תצייתי, נשליך אותה החוצה".

טובה: "נשכתי את השפתיים. סבלתי בשקט כדי להציל את הילדה שלי". הצעירים אנסו אותה בזה אחר זה, ביצעו בה מעשי סדום, תחבו חפצים לגופה, הצעקות התנוקות העירו את אביטל בת 16. "הצצתי מהחדר וראיתי שמישהו מתכופף מעל אמא שלי ומכה אותה", סיפרה. "רציתי ללכת לחדר של אחי אסף שלא היה בבית, לקחת את אלת הבייסבול ולהילחם בהם, אך שלושה קפצו עלי".

הם דחפו את אביטל לחדרה והחלו להכותה. חבריהם הוסיפו להתעלל באם. הם צעקו כל העת, "איפה הכסף, איפה הכסף?"

אביטל: "אמרתי להם, 'אנא, אל תפגעו בנו. ניתן לכם הכל. רק אל תפגעו בנו'. אז הם אנסו אותי". השכן שאליו רצה אחר־כך אביטל, עירומה וזבת דם, סופר: "חשבתי שאני חולם".

האם זיהתה את קולו של אחד התוקפים. היא ניסתה לפנות לחוש הרחמים שלו. "איך אתה יכול לעשות לנו דבר כזה?" שאלה. הדברים במעט עלו לה בחייה. הם החלו לדון באפשרות לחסל את השתיים כדי למנוע את זיהויים. "עזבו, לא כדאי", אמר לבסוף אחד מהחבורה. "מספיק התעללנו בהן".

הבן יקיר יורם

יורם עכשיו. אהובות העבר ברוגן ככר סבתות, ובתל־אביב קם דור חדש, צעיר ורענן, של יפות שעדיין לא ידעו את פולני.

אם אפשר לומר על מישהו שהוא נולד עם כפית של זהב בפה הרי זה יורם פולני, ילד שמנת תל־אביבי ממשפחת פרדסנים שהתפוזים שיעממו אותו. "הפלייבוי האמיתי היחידי שהנפיקה ישראל" לדעת אחדים, איש־עסקים בינלאומי ממולח לדעת אחרים, טיפוס די מסחורי לדעת הרוב. מה שבטוח זה שלחיות הוא יודע טוב מכולם, בגדול ובמדהים, עם נשים יפות ובתים מפוארים, מכוניות יקרות, יאכטות וכל השאר, בארץ ובחו"ל. עכשיו הוא כאן, מקים מועדון ביליארד בקריות, וגם אם כמה עסקים בעבר הקרוב לא כל־כך הצליחו לו, בתודעה המקומית הוא עדיין מודל לחיקוי לנערי זוהר מתחילים.

מאת אידית רוחם צילם: שמואל רחמני

השנים החולפות, כך נראה, מסרבות להשאיר עליו סימנים בולטים מדי. ממנהרת הזמן, כמו גם מכל מיני הרפתקות שעבר, הוא איכשהו מצליח לצאת מנצח. יורם פולני, ילד זהב תל־אביבי שבשנים האחרונות גר בלונדון, עדיין דומה מאוד ליורם פולני שפעם, מזמן, גר כאן. כמעט 25 שנה עברו מאז עזב את הארץ, הקיף את הגלובוס וחי בארצות רחוקות. חופשות קצרות שלו במולדת, בתוספת הסיפורים שזרמו לכאן חופשי מעבר לאוקינוסים, השאירו אותו איכשהו בתודעה המקומית, איישם במחלקת האגדות.

כי בסיפורים הללו על מעללי יורם פולני בעולם הגדול, אפשר למצוא את כל סממני האגדה העשויה לקסום לכל מי שהחיים מגלגלים אותם לנתיבים יותר אפורים ושיגרתיים. החיים שהוא העביר, באירופה, אמריקה, אוסטרליה והמזרח הרחוק, הבתים המפוארים, המכוניות המרשימות, הסירות, המטוסים והנשים היפות והמתחלפות – זה התפריט ממנו ניזונו כל הסיפורים שהגיעו עד הנה והתחברו ישר למוקדי הרכילות.

גם מי שלא כל־כך אוהבים לאהוב אותו יסכימו שיורם פולני תמיד ידע לחיות הכי הכי שאפשר. בגדול ועם הרבה סטייל. איך הוא בדיוק עשה את זה, אף אחד לא ממש יודע. מיסתורין, כך נראה, הוא אחד המרכיבים הדומיננטיים במיבנה הנפשי של האיש שעל כמה מתכונותיו: "חכם, פיקח, משכיל, תרבותי, מניפולאטור, מתוחכם, שרמאנטי", יש כמעט קונסאנזוס. כמו גם על התואר "הפלייבוי האמיתי היחידי שהנפיקה מדינת ישראל".

חוש הומור, לפעמים קצת מרושע, לפעמים קצת מטורף, אבל תמיד מתוחכם ואינטליגנטי הוא עוד תכונה בולטת שלו. וגם שפע של בטחון עצמי, חוסר מעצורים מכל סוג שהוא ויכולת התאמה סביבתית של זיקית ממוחשבת. כל אלה בתוספת חוצפה אדירה, מאוד ישראלית, שמרופדת בגינונים של ג'נטלמן אנגלי ובהרבה נחמדות, כשכדאי, הם אולי המתכון הנכון לחיים הסוערים של מי שנהפך מודל חיקוי לאי־אילו נערי זוהר מקומיים, שנשארו מאחור רק על תקן של רפרודוקציות.

וישנו גם הבית. נקודת התחלה שטובלת בייחוס משפחתי ובהרבה כסף גם כן. אביו המנוח, אברהם פולני, היה מראשוני הפרדסנים בארץ. איש הגדוד העברי, חלוץ שעלה בתחילת המאה מרוסיה לבנות את המדינה והצליח להקים כאן אימפריה משגשגת של פרדסים, מטעים ובתי אריזה.

עכשיו הבן הגולה, שלפחות חלקית מנסה לחזור הביתה, מתכוון להקים כאן אימפריה של ביליארד. בחלל העצום שבבניין ההיפרכל בצומת קרית אתא, הוא יפתח בחודש הבא מועדון סנוקר, בסטייל אנגלי, עם שולחנות גדולים כמו בתחרויות של המקצוענים וחזון לייסד תחרויות כאלה גם בישראל. זה יהיה מועדון הביליארד הכי מפואר ומרשים בארץ, כמו שפולני יודע, ויהיו בו גם חדר משחקים פרטי לאחמ"ים, פיאנו־בר ומסעדה. העובדה שבמקום כבר פועל באולינג, ובהצלחה אדירה, כמו גם הפוטנציאל הכלכלי הגלום בתושבי הקריות של חיפה שאפשרויות הבילוי שלהם ליד הבית קצת מוגבלות, הדליקו אותו להקים עסק בארץ. בקומפלקס השעשועים הזה הוא השקיע עכשיו, לדבריו, סכום המתקרב לחצי מליון דולר. "זאת השקעת חוץ דרך בנק ישראל. הבאתי לפה את הכסף שלי בתור משקיע זר", הוא אומר.

הקביעה המאוד מוכרת לו: "יורם פולני פשוט נולד לאבא הנכון והכסף בעיקר בא משם", מפיקה ממנו תגובה בנוסח: "בארץ ישראל עפים הרבה סיפורים. אבא שלי לא היה כל־כך עשיר כמו שכולם חושבים. אחרי שעזבתי את הארץ, למדתי להרוויח למחייתי. הדבר היחיד שמכרתי אחרי שאבי מת, זה העסק שהיה לו. לא נגעתי ברכוש. יש לי פה הרבה דונמים של פרדסים, מטעים וכרמים. זה שווה הרבה כסף, אבל לא מכניס לי כסף. היום אפשר להסתכל על פרדס כעל מגרש בלי מיסים".

מהצד של האבא, הוא בן־דודם של נעמי פולני והפסנתרנית דינה אבוך. מהצד של האמא, חנה לבית מיוחס, הוא משתייך לשושלת ארוכה ובעלת שורשים ירושלמיים עמוקים, שמוצאה בספרד, וגם ליחיאל מיכל פינס. המיוחסים, שבמחצית המאה הקודמת הפכו מחותנים לפינסים, עלו לארץ ישראל בערך בשנת 1510, כ־20 שנה לאחר גירושם מספרד. יורם פולני, בעל האוריינטציה הבריטית, אוהב לפעמים להגיר שהוא "רבע פרענק". "יורם", הוא מסביר, אילו הם ראשי התיבות של שם סבו, יוסף רחמים מיוחס. שמו השני, שמופיע בכל התעודות, הוא מיוחס. מחוץ לגבולות המדינה, קוראים לו לפעמים גם ג'רום. או אם תרצו M.Y.P., כרקום לו על כיסי חולצותיו התגיגיות.

אחותו הגדולה, רותי, מזמן ככר סבתא, שנשואה לסקוטי וחיה באירלנד, נולדה באנגליה. הוא נולד בארץ. גדל ברחוב ביאליק בתל־אביב. דירה יפה, מרווחת, מרוהטת בטעם, בית שידע הרבה התכנסויות חברתיות ומשפחתיות. אבא, איש צנוע ואהוד על כולם, ג'נטלמן מדור אחר. אמא, היום בת 89, יפה ומרשימה, נבחרה בנעוריה למלכת היופי של העדלאידע. אשה דומיננטית ובולטת, מאוד אלגנטית, שהתלבשה רק בבגדי האופנאים הכי טובים בפאריס, שיחקה טניס, נסעה בעולם.

אבל ליורם פולני, ילד שמנת, שמילדות הוקף רק בצ'ופרים של החיים, יצא מעט מאוד לחיות במסגרת המשפחתית. כשהיה בן עשר שיגרו אותו לפנימיה באנגליה, לספוג חינוך טוב וליטוש אירופי שיהפכו את הפרחח התל־אביבי לאיש העולם הגדול. בן 16 הוא חזר לגמנסיה הרצליה. תלמיד מצטיין הוא לא היה. אבל הקסם האישי ויתר התכונות שעזרו לו לפלס הרבה דרכים קשות בהמשך, הפכו את יורם פולני,

(המשך בעמוד הבא)

(המשך מהעמוד הקודם)

בחור גבוה ורזה, לא יפה במיוחד, למיצרך מבוקש.

לא מעט עזרו גם הסממנים החיצוניים. כבר בגיל 18 היתה לו דירה קטנה משלו, מעוצבת בטעם טוב שנעזר גם באדריכל מקצועי. והיתה גם מכונית, גדולה, אמריקנית, עם גג נפתח. לא הרבה חיילים הגיעו אז לבסיס עם מכונית, ועוד כזאת. הקריירה הצבאית שלו לא נרשמה בתולדותיו כפרק מזהיר. "בלבול מוח", הוא אומר. "גמרתי כחור פקיד. איך שהשתחררתי נסעתי ללונדון. עבדתי במועצה לשיווק פרי הדר ושנאתי את זה. אחרי שנה וחצי חזרתי ארצה".

בארץ, הוא מספר, "עבדתי עם אבי שניסה לעשות ממני פרדסן, אבל בלי הצלחה. תפוזים שיעממו אותי עד מוות. תמיד רציתי לנסוע, לראות עולם, להתעסק בפינאנסים. תמיד היו לי שאיפות יותר גדולות מאשר להתעסק בחקלאות". ועד שהתחיל לממש את השאיפות הללו, הוא הספיק לנהל כאן חיי חברה פעילים ומגוונים. תמיד במרכז העניינים. תמיד מפלרטט עם הכי יפות שהיה מסיע באוטו הגדול והפתוח.

איך שיפץ את המכונית המפורסמת הזאת, ביואיק לבנה ששיכנע את אבא לקנות, זו אולי דוגמה טובה לאיך עובד הראש של פולני. "בשנות ה־50 לא היו בארץ הרבה מכוניות כאלה. וביום העצמאות חיפשו אוטו פתוח שיסיע את הנשיא בחוצות תל־אביב. אמרתי להם שאני מוכן לתת את האוטו, בתנאי שיצבעו אותו ויחליפו את הריפוד. הנשיא נסע באוטו פתוח ולי היה אוטו חדש".

כשהחליט שנמאס לו, נסע שוב לאנגליה ואחר־כך גם לאמריקה. החיים העצמאיים שניהל בתור ילד בפנימיה באנגליה, הוא אומר, עוררו בו את התשוקה האדירה לנסיעות ולהרפתקאות. "היה לי קרוב משפחה אנגלי שגר בניו־יורק. היתה לו שם חברה להשקעות שהנפיקה מניות, והוא הזמין אותי. עבדתי בשבילו בוול־סטריט. ובלילות למדתי ב'קולומביה', כלכלה ומינהל עסקים. הייתי מפיץ מניות של החברה בכל אמריקה".

באחת הנסיעות ללונדון פגש את וונדי, יהודיה אנגליה ממשפחה טובה. הם התחתנו. "חשבתי אז שזה דבר טוב להתחתן, להקים משפחה, לגדל ילדים. זאת הרי המסורת". הם התגרשו אחרי שלוש שנים, באנגליה. אבל לפני זה הם חיו בניו־יורק וגם בישראל. לארץ הם הגיעו עם מכונית פתוחה ומפוארת. קנו דירת גג ברחוב ארלוזורוב, בבניין הגבוה הראשון שהוקם בעיר. הביאו לתל־אביב של תחילת שנות ה־60 קצת ריחות וטעמים של חוץ־לארץ והחיים היו יפים ושמחים.

פולני עבר אצל אבא והמשיך בחגיגות. "משחקים גולף. עושים סקי. הייתי מחלוצי הסקי בכינרת. מהראשונים שהביאו סירת מירוץ לארץ. אני פתחתי את מלון 'גלי כינרת' בקיץ. עד אז הם עבדו רק בחורף. נתתי להם גאראנטי שכל וויקאנד אני לוקח מינימום 10 חדרים. היינו באים לשם, אורי בהרב, נחום קפלן (תחש), צביקה ליפוביץ, גיורא אקרשטיין, אלפרד אקירוב. אני לימדתי את עזר ויצמן לעשות סקי על הכינרת".

אחרי שנה וחצי שוב נמאס לו. "הרגשתי את עצמי סגור כאן, חזרנו לאנגליה". בלונדון, הוא מספר, התחיל לעבוד בחברת ביטוח שהיתה קשורה לאימפריה הפיננסית האדירה של ברני קורנפלד – אי.או.אס. ובג'נבה, אצל אשף המכירות האקסטראוואגנטי קורנפלד שהצליח להונות מליוני משקיעים ברחבי העולם, למד פולני את "תורת המכירה" שבה הצטיינה כל־כך חברת אי.או.אס שהתמוטטה ב־1970 ברעש גדול. על הקשר הזה עם מי שמכר חלומות אווריריים של עושר להמונים הוא מדבר מאוד בזהירות. מבקש להדגיש שלחברת הביטוח לא היה שום חלק במעללי חברת האם. "אף קליינט שלנו לא הפסיד כסף".

איך שלא יהיה הוא המשיך להסתובב בעולם, הכיר את האנשים הנכונים, בילה במקומות הנכונים, הוציא רשיון טיס, קנה בית יפה בלונדון, המשיך להיראות עם הכי יפות. והיה גם בנק שוויצרי שהכניס לו הרבה כסף, הוא אומר. "בן־דודי קנה בנק קטן בשוויץ, והתחלנו לעשות כל מיני עסקים בינלאומיים. הוא היה האיש הטכני ואני איש המכירות שנסע בעולם. אחרי שמת פתאום, בגיל 42, אני ואשתו מכרנו את הבנק. נשארתי עם הרבה כסף, קניתי רולס־רויס ונסעתי לאוסטרליה. קיבלתי הצעה מעניינת, לנהל שם קרן השקעות.

"סידני העיר הכי יפה בעולם. גרתי שם שלוש שנים. הגעתי עם הרולס־רויס, קניתי בית על המים וסירת מירוץ. תוך זמן קצר הכרתי שם את כל החבר'ס הנכונים. אוסטרליה מקום משגע. הבחורות הכי יפות בעולם. חופים נהדרים. הקמתי שם צוות מכירות לקרן והשקעתי בנכסי דלא ניידי. ובסופי־שבוע – יאכטות, פיקניקים, מסיבות. היה לי שם מטוס וטסתי המון".

היתה לו שם גם חברה, בלינדה, מלכת יופי אוסטרלית. כשעבר לגור בהונג־קונג, בלינדה והרולס־רויס נסעו איתו. הם גרו שם שנתיים ואחר־כך כמעט שנה ביפן. כי באותם ימים ליורם פולני כבר היה ג'וב חדש. הוא מכר קרקעות בפיג'י. "הציעו לי לנהל רשת מכירות עולמית של חברה גדולה שקנתה 30 אלף דונם בפיג'י. הם רצו לפתח את המקום. לבנות בתי־מלון, מרכזי קניות, בתי נופש. אני הקמתי את רשת המכירות שלהם בכל המזרח הרחוק. הייתי המון בנסיעות. פתחתי משרדים בסינגפור, אינדונזיה, מאלזיה, יפן, תאילנד, הודו, הפיליפינים. אחר־כך נהפכנו לחברת מניות ונפתחו משרדים באירופה ובאמריקה. הג'וב שלי היה להקיף את העולם כמה פעמים בשנה".

פולני המשיך לחרוש את הגלובוס, ואת בלינדה היפה שרצתה להתחתן איתו שלח ללמוד יהדות בישראל. שישה חודשים היא ישבה כאן עד שגיירו אותה. בסוף הם לא התחתנו. פולני חזר ללונדון. הסיפור של פיג'י התחיל לאבד גובה, והחברה שבשבילה עבד התחילה להצטמק.

אז הוא עבר ללוס־אנג'לס, גר שם שנתיים בשכונת היוקרה בל־אייר בחברת שלוש יפהפיות שטיפלו בו. "לקחתי על עצמי לפתח את השוק האמריקני. אבל ראיתי שהאמריקנים לא רוצים לקנות אדמות בפיג'י. חייתי כמו מלך בוילה נהדרת בהרים. שיחקתי טניס, רכבתי, טסתי, נסעתי ללאס־וגאס ולעשות סקי בהרי הרוקי. היו לי כל מיני חברות שחקניות שיצאתי איתם. חיים משוגעים. כשהגעתי לשם לא הכרתי אנשים. נתתי לשלוש יפהפיות לגור אצלי בבית. בחורות יפות תמיד מוזמנות, וככה הכרתי את כולם. הפרינציפ היה שהבחורות יכולות לעשות מה שהן רוצות, אבל אחת תמיד בתורנות, במקום שכר דירה".

התחנה הבאה היתה איי בהאמה. גם שם הוא מכר קרקעות, במשך שנתיים. אז כבר היתה איתו ג'קי, דוגמנית אוסטרלית יפה שהכיר עוד בסידני. הסיפור הבהאמי נגמר כשסירת המירוץ של פולני התפוצצה. הוא נכווה קשה, "כמעט מתתי". הטיסו אותו לבית־חולים בפלורידה שם שכב חודשיים וחצי. גם מהסיפור הזה יצא בשלום.

התחנה האחרונה שלו לפני שחזר ללונדון היתה ניו־יורק, כשיורם פולני כמעט היה לבעליו של סטודיו 54 המפורסם. "חבר סיפר לי שלחברת סי.בי.אס יש סטודיו ריק ברחוב 54. התמתי איתם על חוזה, וסטודיו 54 היה שלי. אני עיצבתי וסידרתי את המקום הזה. שבועיים לפני הפתיחה אני מקבל טלפון מהחבר, שאני מוכרח לאכול צהריים עם שני אנשים. פגשתי אותם. אחד מהם, איטלקי זקן, אמר לי שהם רוצים להיכנס איתי לשותפות ורוצים 10 אחוז מהמחזור. לקח לי כמה דקות לתפוס שהם מאפיה. חשבתי לעצמי שזה לא עסק בשבילי, ואמרתי להם שאני צריך לנסוע לאנגליה ורוצה למכור את החוזה. הם הביאו את סטיב רובל ואיאן שרייגר שלקחו את המקום".

פולני חזר ללונדון עם ג'קי, שנחשבת היום למלכת האירוביקה של אנגליה. הרומן הסוער ביניהם נגמר לפני עשר שנים, כשג'קי הקתולית – שהתגיירה לכבודו – ילדה לו את בנו היחיד, טל. היא לא היתה מסוגלת לטפל בתינוק, הוא אומר. אחרי שנה, קיבל יורם את חסות בית־המשפט לגדל את הילד. החיים הסוערים קצת נרגעו. קצב הנסיעות ירד והוא רכש בית בכפר, לבלות בו את סופי השבוע. רק העסקים שניסה לפתח בלונדון לא בדיוק התפתחו כמו שקיווה. בשלב מסויים, הוא אומר, נכנס גם לעסקי הפקת והפצת סרטי וידאו. "נסיתי להבריא חברה, אבל תפסתי בה רמאות גדולה וחיסלתי אותה". הוא גם ניסה לעשות ביחד עם רפי שאולי קצת עסקים באמריקה, וגם זה לא כל־כך הלך".

אבל עוד לפני זה, כשפתאום נהפך לאבא שמגדל לבד בן, חיפש מישהי שתטפל בילד. בתשובה למודעות שפירסם בעיתוני הפרובינציה של אנגליה הגיעה וונדי, נערת כפר בת 18. "עשיתי עליה פיגמליון. שלחתי אותה לבית־ספר לבישול וסידור פרחים, לימדתי אותה לנהוג". היא נמצאת איתו כבר 9 שנים, על תקן של אומנת וסוכנת־בית שנוסעת איתו כמעט לכל מקום בעולם. גם לישראל. כי יורם פולני, גם אם כמה עסקים לא כל־כך הצליחו לו, עדיין יכול להרשות לעצמו לחיות טוב, ועם כל הפינוקים הנחוצים.

בשנים האחרונות הוא מבלה חופשות קיץ ארוכות במולדת עם וונדי וטל ואופנוע ענק מגזע ב.מ.וו. שבשאר ימות השנה מאופסן בקפריסין. החברים מהעבר הספיקו בינתיים לגדל משפחות וגם בטן, קרחות ותתות. ורק הוא, צעיר נצחי, דוריאן גריי שמסרב להתבגר, דוהר בעיר על אופנוע כמו ילד בן 18. אהובות העבר ברובן כבר סבתות, ובתל־אביב קם דור חדש, צעיר ורענן, של יפות שעדיין לא ידעו את פולני.

עכשיו הוא גר בדירת גג גדולה ששכר בתל־אביב, עסוק עם מועדון הביליארד שהוא מקים, נוסע לחיפה לפקח על העבודה, מזמין ציוד, מראיין אנשים וגם מתכנן כבר מועדונים הנוספים שיפתח בארץ, במתכונת של שני מועדוני הביליארד, שכבר יש לו, לדבריו, באנגליה. הוא גם מחדש כאן קשרים ישנים, מפתח חדשים, מבלה במסיבות, משחק טניס, ממשיך להחליף חתיכות ומזמין כמעט כל ערב חברים לארוחות שוונדי מבשלת. גם אם את הנר שלו יורם פולני כבר הספיק לשרוף משני הקצוות, הלהבה, מתברר, עדיין בוערת. ■

יורם פולני ובנו טל. האם, ג'קי, היא היום מלכת האירוביקה של אנגליה. הילד גדל אצלו.

הזלילה הגדולה

על פולחן ההזנה של "מועדון הים התיכון", בארץ ובכל מקום ברחבי העולם, מתרוצצות הרבה אגדות ושמועות. מספרים שמה שמעריכים שם, בחדרי האוכל, על השולחנות, לא ראתה שפחה לא על הים ולא על היבשה. מאחר שאני אישית איני בנוי למה שנקרא "נופש פעיל", סברתי שעד אחרית ימי אהיה ניזון בתחום זה משמועות ואגדות, שהרי לבלות שבוע ב"מועדון הים התיכון" רק כדי לברוק אם אכן מאכיסים שם את האורחים בכמויות רמיוניות של מזון – זה יותר מדי. אבל ידיד טוב מאילת גילה את אוזני שמאפשרים שם גם ל"אורחי־חוץ" לסעוד בחדר האוכל של המועדון – בתאום טלפוני מראש ותמורת "סכום סמלי" של 55 שקלים לסועד לארוחת צהריים, או ערב.

וכך, ביום סתווי־קייצי מקסים נכנסנו בשערי ה"קוראל־ביץ'", הלא הוא מועדון הים־התיכון שמול חוף האלמוג באילת, ועד מהרה דרכו רגלינו על סף קודש־הקודשים של המקום, הלא הוא חדר־האוכל הענק המסוגל לאכלס בעת ובעונה אחת (כולל השולחנות שעל המרפסת הפונה אל הים) קרוב לשש־מאות נופשים עתירי־תיאבון.

◆

מאחר שבן־אדם נורמלי אינו מסוגל להתגבר כאן על יותר מעשרה אחוז מן ההיצע – תידרך אותנו ידידנו האילתי המנוסה – אין להתנפל על מה שנושא העין. יש לערוך, ראשית חכמה, סיור היכרות בין הדוכנים והדלפקים; אחר־כך, בשיטת האלימינציה, לבנות את תוכנית המלקוח. פתחנו, איפוא, בסיור מקיף וסבלני.

בכניסה, משמאל, דוכן מפואר של פירות טריים – למן פלחי אשכוליות אדומות, דרך הררי ענבים חברוניים אפילים ועד לפרוסות חתוכות של מנגו. יש כאלה הפותחים במלקוח מדוכן זה. יש המשאירים אותו לסיומת. הלאה ממנו דוכן הלחם. הפופולרי שבפריטים הם הבגטים הטריים, אותם אופים, כמו את שאר מיני הלחם והעוגות, במקום. אחר־כך דוכן של ירקות טריים, חתוכים וסלטים מוכנים. לידו סדרה ארוכה של בקבוקי שמן, חומץ ותבלים נוזלים אחרים. בין היתר תמצא שם בקבוק שמן שצפים בו אגוזי־מוח, בקבוק שצפים בו צלפים, ואחר שצפים בו זיתים. גוסף לגולי התיבול מצויות שם שש קערות עם רטבים שונים, מהוינגרט הצרפתי ועד קוקטייל של מיונית.

הולכים הלאה. דוכן של מנות ראשונות ישראליות: החל מחצילים וכלה בחומוס. הלאה. דוכן של בשרים קרים ונקניקים פרוסים. הלאה. דוכן עם רג עגל, קלוף עור, ממשפחת הברקודה, רך ונימוח. אתה נוטל פיסה ממנו ורוטב ממבחר הרטבים שלמרגלות זנבו. הלאה. דוכן של דגים מלוחים, מעושנים, רולמופסים ומה לא. לידו דוכן של גבינות למיניהן. הלאה משם דוכנים של עוגות ומנות קינוח. ספרנו שם 15 מינים שונים של עוגות.

בעינים פעורות ופה עמוס ריר אנו ממשיכים בסיור. בדרכנו אל ה"איזור החם" אנו מגיעים אל הדלפק הסיני. מזהים שם אג־רולס, ערימות אורז ואיטריות, מיני בשרים, בכללם חזיר ברוטב קרמל וברווז כרבש. הלאה משם דלפק הנירוסטה המוארך עם מיתקני הצלייה והחימום, המעסיק חצי תריסר טבחים ופרחי טבחים בלבושם הלבן. הראשון יפרוס למענך, אם תבקש, פרוסות אדמדמות של רוסטביף. הלאה מעמדת הרוסטביף תוכל לקבל עופות, אומצות בקר, חסילונים אפויים, המבורגרים, נקנקיות חריפות נוסח צפון־אפריקה, דגים מטוגנים ודגים ברוטב (נוסח מאוריציוס). מיכלי התוספות למנות אלו מכילים תפודים באופני הכנה שונים, ברוקולי, אורז, אפונה, שעועית ומה לא.

בקצה הדלפק הזה עמדת גלידות. לידה עמדת הבירה, ישר מהחבית, ועמדת המים הקרים והמיצים הממותקים. שתה מזה ומזה כאוות נפשך, אבל זכור כי על השולחן אליו אתה עתיד לשבת מצויים יינות לבנים (במיכל קרח) ויינות אדומים ומים מינרליים. כראי, איפוא, לתכנן מראש גם את עניין השתייה.

◆

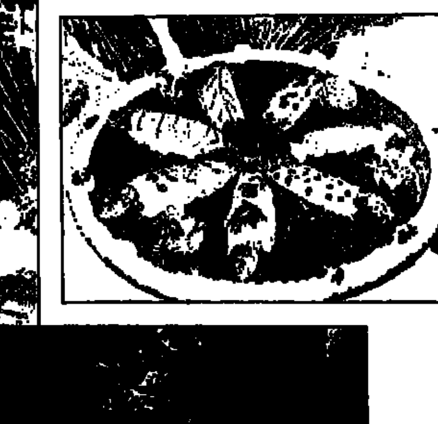
לאור השפע המטורף הזה – ההחלטה קשה, ואין מנוס מקיצוצים אכזריים. לך על המינימום. אחר־כך תוכל לקום משולחנך לסיבובי צפייה ומלקוח נוספים. מגשים ומיכלים שמתרוקנים מתמלאים חיש מהר בידי מלצרים זריזי תנועה.

המיגוון והכמויות – מסחררים. מה על הרמה והטעמים? אין אחידות. כמה מן הפריטים הם ברמת פאסט־פוד. אחרים מחניפים יותר לחיך. אחדים טובים ממש. אחרים מצויינים. בכולם רמת המצרכים היא מהסוג הראשון, ללא פשרות. השאלה היא התוצאה. אכלנו שם, למשל, מרק ירקות מוקרם שהיה לעילא־ולעילא. טעמנו כמה סלטים מלהיבים ולעומתם היו אחרים קצת חיוורים ותפלים. הוא הדין במבחר הדגים והבשרים. העוגות ומנות הקינוח היו על רמה גבוהה, כמעט בלי יוצא מן הכלל. הרוסטביף, מנתח מצויין, עשוי כהלכה, שווף וצרוב בחוצו ואדמדם, כמעט חצי־נא בתוכו, היה משובח. לעומתו בשר העוף היה ברמה "ישראלית". כמה מן הפריטים בדוכן הסיני, למרות ההכנה ההמונית, היו טובים מאוד.

כאמור, אם אינך נימנה על אורחי המקום, יעלה לך כל השפע המדהים הזה, חופשי־חופשי, כולל בירה ויינות, מחיר אחיד של 55 שקלים. ואם אינך מאורחי המקום יאפשרו לך להשתתף בקרנוואל הזלילה הזה בתנאי שכפר־הנופש אינו מלא על גדותיו.

ארבע חצצות לשולחן הפתוח של מועדון הים־התיכון באילת. המיגוון והכמות – מסחררים. הרמה והטעמים – אין אחידות.

הם נוחים, קל לקנות אותם, קל ללבוש אותם והם שוב במקום טוב באמצע האופנה. אולי אין בהם השינוי שמחפשים בבגד חדש, אבל בפאריס, במילנו וגם בניו־יורק הם כמעט מחצית מהבגדים של חורף 89'.

כל המעצבים נסוגו למכנסיים כפשרה לאורך המכפלת ולצללית הבגד. אולי זה סימן לחוסר הבטחון של האנשים שעושים אופנה, שכבר לא יודעים אם נשים רוצות לכסות את הרגלים בחצאיות ארוכות אחרי שגילו בשנה האחרונה שרק מעטות רוצות לחשוף אותן בקצרות. כבלגן של קצר וארוך צר ורחב – מה שבטוח זה מכנסיים.

זה כבר קרה פעם בעבר, בתחילת שנות השבעים, כשנשים סירבו להיפרד מהמיני והבגדים הארוכים שאז קראו להם "מידי" נשארו על הקולבים בחנויות. גם אז הוציאו את המכנסיים לשנה־שנתיים, עד שכולם התרגלו למכפלת החדשה. אולי התהליך הזה חוזר.

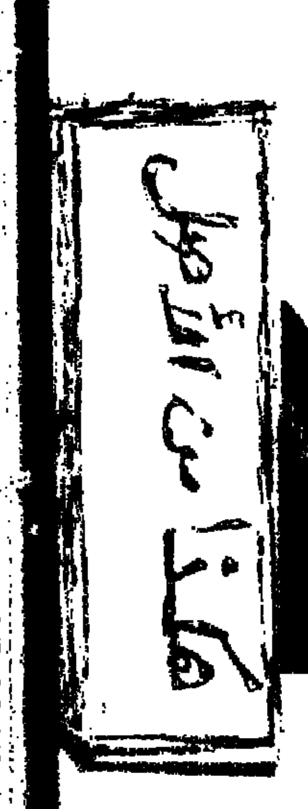
במכנסי 89' יש הרבה יותר אפשרויות. הכי חדשים הם אלה הרחבים כמו כמעט כמו חצאית ארוכה, בדיוק כמו שלבשו גרטה גארבו ומרלן דיטריך בסרטי שנות ה־30' וה־40'. בקצה השני נמצאים מכנסי הג'רב הצמודים שלובשים עם או בלי חצאית מיני. בין שני אלה אפשר למצוא כל וואריאציה אפשרית. מכנסים גבריים מחוייטים עם קפלים מגוהצים, מכנסים שנראים כמו האות "A", מכנסי באגי וגם מכנסים רחבים שנגמרים הרבה לפני הקרסוליים.

כמה פרטים בולטים במכנסי 89':

■ חגורות רחבות שמטפסות גבוה על המתניים ■ קפלים עמוקים במתניים ■ אריגים רכים ונשפכים, סריג וקרפ דמויי משי במכנסי מרלן דיטריך הרחבים ■ אריגים סינתטיים גמישים במכנסים הצרים והצמודים ■ המכנסיים הרחבים הולכים טוב עם המקטורנים הקצרים שבקושי מגיעים לירכיים, צירוף שהוא אחד החידושים של חורף זה.

יצרני האופנה המקומיים גילו מחדש את קסם המכנסיים וייצרו אותם בכל גזרה אפשרית כבר מאמצע הקיץ. עכשיו הכפילו את הייצור, ומחצית הבגדים שבחנויות הם מכנסיים, במחירים שמתחילים בחמישים ש"ח ומטפסים עד מאתיים, למכנסי מרלן דיטריך ממשי שחור.

בעקבות מרלן דיטריך, במכנסיים רחבים וארוכים (עיצוב, דיאן גרביוס, "או זה").

זלמן יש לו

מימין, מכנסיים קלאסיים, עם קפלונים רכים וחגורה על המתניים ("גולף"). למטה: רחבים־רחבים, בגזרה שמסתירה ירכיים ים־תיכוניים ("מילי ליכטנשטיין שטוקפיש").

הקרב על המכנסיים

מעט הסטוריה. המכנסיים, גם אם קשה להאמין, הם בגד חדש יחסית, רק בן שישים. נשים בהמונים, לא בבודדות, התחילו ללבוש מכנסיים לראשונה בתחילת שנות ה־20', אחרי שזרקו את המחוכים וקיצרו את השמלות משנסתיימה מלחמת העולם הראשונה. לפני־כן שימשו המכנסיים לספורט, בעיקר, ורק כמה נשים אקסצנטריות, ביניהן קוקו שאנל, לבשו פה ושם מכנסיים גבריים והפכו אותם לסגנון לבוש מיוחד ויוצא־דופן.

בתקופת מלחמת העולם השנייה, כשהנשים יצאו לעבוד בתעשייה למלא את מקום הגברים שהיו לחזית, קיבלו המכנסיים לגיטימציה כבגד לכל שעה. בשנות ה־50' הם שוב נסוגו וחזרו לפעילות ספורטיבית, בעיקר. כשגילו אותם מעצבי האופנה וניסו להחזיר אותם לאופנה בשנות ה־60', הם נתקלו בהתנגדות – לא מצד הנשים אלא דווקא מצד הגברים.

היום זה נשמע מצחיק אבל עוד באמצע שנות ה־60, במקומות עבודה רבים – גם בארץ – אסרו על נשים ללבוש מכנסיים. אפילו למקומות בילוי לא הורשו להיכנס נשים בחליפות מכנסיים. הפמיניסטיות שיצאו למלחמה על זכויות שוות לנשים לא רק שרפו חזיות, הן גם לבשו מכנסיים כסמל לשוויון בין המינים.

חוסך הסודי שהכריע את הקרב סופית היו הג'ינס, שהכניס את המכנסיים לאופנה בדלת האחורית. לא לקח הרבה זמן וחליפות מכנסיים היו לבגד הכי אופנתי. מאז הם עמוד התווך בארון הבגדים. לא נראה שיזוזו משם בקרוב.

מאת יהודית חנוך

קטע חברתי עכשווי

הוזמנתי לשתות קפה ולטעום כריכי קוויאר בביתה של אשה אחת המתגוררת בשכונת רווחה מאוד. עימי יחד הוזמנו לשם גם שתי קורטיזניות הגימנות על צמרת החברה המקומית, ולפיהן יישק דבר בכל הנוגע לסגנון לבוש, איזוה ומה שקרוי תרבות הפנאי.

לאחר מחשבה מעמיקה הגעתי למסקנה שאני, לטשה שמלה שלוכ'ית למרי ממשכית, הוזמנתי לשם על תקן של מספרת בדיחות, מפני שזה מה שציפו ממני למן הרגע השני לאחר שהתיישבתי ליד מגש הקוויאר. "תספרי משהו" דחקה בי המארחת, שכן כל האורחות שלבשו את שני העוד'דים וגרעון וגם את הוא, קריזה ממילאנו, ונעלו נעלים רק של מאלי וחורן - ישבו שתוקות, כאילו היכה בהן הרעם. מה לעשות? שאלתי מישהו, לא חשוב, בדיחות. טוב אז סיפרתי את הבדיחה האחרונה בענייני בישול ששמעתי מידי מנוסי – מספר בדיחות הרבה יותר מקצועי ממני – במסיבה אקסקלוסיווית שנערכה לכבוד צאת ספרו החדש.

גבר מבקש בבית יולדות שיראו לו את תינוקו. אתה בטוח שאתה רוצה לראות אותו? שואלים את האב הטרי. כן, בוודאי, הוא משיב. ושוב שואלים ושנית הוא משיב בחיוב. אז מראים לו, במבוכה רבה, תינוק שחור. "נו, טוב" הוא מגיב, "אשתי תמיד שורפת הכל".

שמתי לב שכולן צחקו אבל שתי הקורטיזניות – לא. אחר־כך הסבירו לי, מה אתך, את לא מבינה. זה בגלל מתיחות־הפנים האחרונה. אסור להן לצחוק איזה חודשים כדי לא לקלקל את העבודה.

טוב, אז אחר־כך, כשביקשו ממני בדיחה נוספת, סיפרתי להן משהו שקשור באינתיפאדה על פלשתינים טובים ועל מילואימניק שנשאר שמאלני גם לאחר שקיבל בלוק בראש – "וזה המבחן העליון לשמאלן אמיתי". אף אחת לא צחקה, גם לא הללו שלא עברו טיפול קוסמטי. אז אמרתי לבעלת הבית: את רואה, ידעתי שזה לא זמן לספר בדיחות. העם עצוב.

גם אני הייתי עצובה כשהבנתי לאן נפלתי... אבל במחשבה שנייה זו טעות להתייחס כאל חצי מטומטמת אל מי שבעלה עשה הון תועפות בעסקים ותקע אותה בארמון קטן. הכרתי נשים לבושות כמו מיליון דולר והן בעלות תודעה פוליטית מבוססת. אני לא יודעת למי לשייך אותן – לצומת? לליכוד? לר"צ? למערך? אולי אפילו למפ"ם? שהרי עניין החלוקה המפלגתית לפי מעמדות כבר מזמן עבר מן העולם. לכן אל תתפלאו אם תקבלו הזמנה לחוג בית של המערך בביתו של תעשיין צמרת שגדל על ברכי הליכוד, או הזמנה לפגישה עם גנדי־של־הטרנספר בביתו של פלמ"חניק שעשה הון בבניין הארץ. הכל ייתכן.

תיבת דואר / מעבר לקו הירוק

קראתי את "חיים ואוהבים" כפי שאני קוראת בכל שבת, בעניין ובהנאה. תחת הכותרת "דברים שלעולם לא ייאמרו" את אומרת כי אינך מוכנה לעבור את הקו הירוק, עד שלא נהיה מוכנים לשמוע מה יש להם לומר אחרי 40 שנה.

אני גרה "מעבר לקו הירוק" ומוכנה לשמוע מה יש להם לומר... ובלי קשר לדעה הפוליטית, ורק מפני שאני חלק ממך ומהעם היהודי, אני מצפה לאחריות לאומית לגבי המצב הבטחוני ביהודה שומרון ועזה.

למרות חילוקי דעות פוליטיים, בינתיים, כל עוד לא הוכרעה העמדה הפוליטית של ממשלת ישראל, אנו מבקשים – התושבים היהודים ביש"ע – לנסוע הביתה בבטחון ובשקט.

אני מצפה שיהיה איכפת לך משלומי ובטחוני ובטחון ילדי, למרות שאני גרה בקרני־שומרון. למרות שלפי דעתך עשיתי טעות, בבואי לגור כאן.

ה"טעות" נעשתה בעידוד הממשלה של שתינו. מאותה ממשלה, הרואה במקום מגורי איזור פיתוח המקבל עידוד ותמריצים, אני מבקשת גם לדאוג לבטחוני בדרכי לביתי.

שמשות רכבי ממוגנות, ובגלגלים מלאתי "אנטי פנצר". אני מרגישה שעשיתי מה שתלוי בי לחנכתי ולהגנת ילדי. ומה עכשיו?...

אני יודעת שהמדור שלך אינו פוליטי. אבל הקצת שאמרת מאפשר לי, ברשותך, לספר לך על המצוקה שלי.

עדי שרון
קרני־שומרון

המדור הזה אכן משתדל מעתה ועד יום הבחירות לא להיות פוליטי, ולכן אני מסתפקת בפרסום מכתב התגובה – ללא תוספת מצידי.

אז אמרו...

פגשתי ברבי אורי זוהר ואמרתי לו את דעתי בעניין השתלבותו במערך הבחירות של תנועת ש"ס: "היית יכול להיות נכס אילו רצת לכנסת".

"ראשית – אני לא רץ אלא הולך. וחוץ מזה – איזו כנסת?", הגיב בלגלוג באותה נימה של "אני יפהז"

מה שמזכיר לי את הסיפור (שאולי הוא אמיתי) על הכומר המיוחד של הסנאט בוושינגטון. כששאלוהו אם הוא מתפלל למען הסנטורים, השיב: "לא. מאחר שאני מכיר אותם מקרוב אני מתפלל למען שלומה של אמריקה".

ובאותו עניין: שחקן־במאי רוסי הוזמן לביקור בקונגרס על גבעת הקאפיטול ושם, לאחר שישב ביציע המבקרים, תימצת את רשמיו: "אדם קם לדבר ולא אומר דבר. אף אחד אינו מקשיב לו, ואחר־כך אין מסכימים איתו, מתווכחים עמו ותוקפים אותו".

נשמע מוכר.

ורוסי אחר, ידוע יותר, ניקיטה כרושצ'וב, אמר בפגישה עם עתונאים ב־1960 בעת ביקורו ההסטורי בארה"ב (מי שזוכר מאז את עניין הנעל שלו בישיבת האומות המאוחדות – זוכר): "פוליטיקאים בכל העולם אינם שונים זה מזה. מבטיחים לבנות גשרים גם במקומות בהם אין נהרות".

הגדרה נפוצה לפוליטיקאי: מי שמסוגל לשבת על הגדר וביזמנית גם להצמיד את שתי אוזניו לקרקע.

ואשר לבוחר שאחר קולו מחזרים כאן, שם ובכל מקום:

מספרים על איכר באמריקה שהבטיח יום אחד את קולו למועמד הדמוקרטי, ולמחרת – למועמד הרפובליקני. לאשתו, ששאלה אותו לפשר הנדיבות הכללית הזו, השיב: "מה ישז ראית כמה עשיתי את שניהם מאושרים? ביום הבחירות אצביע לפי רצוני, ואז אהיה גם אני שבע־רצון וכולנו נהיה שבעי־רצון".

טוב. זה לא מה שיש לי לומר על הרגע בו אתייחד הפעם עם עצמי בקלפי. אם פעם היו שאמרו: אקח כדור נגד בחילה ואלך להצביע בעד x – הרי הפעם אומרים בהבעה רצינית כל כך: אצביע בעד עתידי בארץ הזו. ואשר ל"תוכן" של העתיד – לכו והחליטו בעצמכם: לא מי המפלגה הפחות גרועה, אלא מי המפלגה היותר טובה.

מסרים

לקוראת שחותמת "קבוצת הנשים" ומתלוננת בעניין האימפוטנציה של 85 אחוז מן הגברים: לא אוכל להביא את הצעתך אלא לאחר שתחתמי בשמך.

תיקון טעות:

אלונה איינשטיין היא כמובן נכדתו של מפקד "השומר", ישראל שוחט, ולא ישראל גלעדי כפי שכתבתי בטעות במדור זה ב־7.10.88. וזו ההזדמנות לספר על עשרות שיחות טלפוניות שהגיעוני לאחר פרסום הקטע "אלונה, אלונה", וגילו הזדהות מלאה עם עמדתי.

תמר אבידר

אורי זוהר (מפגין נגד חפירות בירושלים בשנת 81', בצילום של רחמים ישראלי). "לא רץ, הולך".

ראשיד מדבר אל הקירות

צילומי "המקלט" בתחנה המרכזית החדשה. ראשיד (מימין) עם חנא אליאס, עוזר במאי

(המשך מעמוד 15)

מסתדר במדבר". הוא שועט קדימה, הרבה לפני שמרביקי הסטיגמות מתעוררים לעבודת יומם.

תחשוב רגע שהסיפור שלך הוא הסיפור שלי, אמרתי לו יום אחד, בנסיון לגרום לו להצטלם כרגע שלא התאים לו. ראשיד הבריק כלפי ניצוץ מהתל מעיניו: "מותק", אמר, "הסיפור שלך לא יהיה אף פעם הסיפור שלי. איפה נולדת?"

משרהווי הקפיד שלא אשכח את הכאב שהוא מתחמם בתוכו. הוא הגיע לתל־אביב כשהיה בן 14, כדי לעזור בעול פרנסת המשפחה. בבית היו חמישה אחים ושתי אחיות. הוא ילד אמצעי. אביו גורש מיפו לעזה ב־1948. במשך שנים עבד האב בתל־אביב כרצף, עד שחלה. כשבא לתל־אביב בראשונה ישן הנער ראשיד במרתף בטון חשוף, מתחת לשלד בניין תל־אביבי. אחר־כך עבד במסעדות, בתי־קפה, בארים. בשעות הפנאי צייר. מילדות רצה להיות צייר. ב־1981 פרץ החוצה מן התוואי התחום הזה. הוא החל לעבוד בבניית תפאורה לסרט.

איך קורה הדבר הזה? רגע אחד אתה פועל מעזה, כמו כולם, וברגע הבא אתה עוסק בקולנוע בישראל?

"לא הסתובבתי עם הרגשה שאני ערבי משאטי ומגיע לי לעבוד רק בזה ולהרוויח עד לסכום הזה. התחלתי עם הרגשה שאני בן־אדם שרוצה לעשות את האמנות שלי".

מעבר לכך היו דרושים תכונות אופי מיוחדות, כישורים מתודדים. באשיר אבו־דביע, בדווי שכיהן (שלא בבחירתו) כלהיט אוריינטלי לפני שנים, אומר שראשיד אמביציוזי ואמיץ. "יש לו פיקחות פנימית כזאת, קליטה מהירה ביותר, אינטליגנציה גבוהה במיוחד. לאחרים לוקח כמה שנים כדי לרכוש שליטה מסוימת בעברית. ראשיד למד את השפה על כל גווניה בארבעה חודשים. הוא לא סגור, לא נעול על דברים מקובלים. האופקים שלו רחבים מאוד. גם אני הייתי נדהם איך השתלב במהירות ואיך הוא פורץ קדימה לאן שהוא רוצה".

הם הכירו באתר הצילומים של הסרט "סהרה". מחוסר פרנסה מציור, פנו שניהם לעיצוב תפאורה. "זאת היתה תקופה נפלאה של עבודה ושעשועים,

"איך זה לא עוצרים אותי בתל־אביב? 48 שעות בפנים, מכות ויאללה חזרה לעבודה? זה פשוט מקרה. אני יכול ללכת ליד הבחור ההוא בדיזנגוף ויקחו אותי או אותו. זה רק מקרה שלא לוקחים אותי"

אומר באשיר. "חוש ההומור שלו גרם לי שלא אפסיק לצחוק".

ראשיד: "ההומור? זה עוזר. אף אחד הרי לא רוצה לסבול".

בחיי היום־יום הוא משתדל להתרחק ממקורות הסבל. באמנות שלו הוא רוצה לתעד בדיוק את הסבל הזה.

ממגירות שולחן כתיבה הוא שולף כתבות מלפני שבע שנים על פועלים ערבים בתל־אביב. נוגע באצבע רוקדת במורן שבתמונה, המונח חשוף על הריצפה, בסל הפלסטיק התלוי מן התיקרה, בכיפת הצמר המאובקת של כוכב הכתבה, השולח מבט עגום לעין העדשה. הפועלים האלה, המוכרים לכולם ואינם מזוהים על־ידי איש, מוארים בפתאום, תמיד נראים כאילו התעוררו משינה עמוקה שהם מתאווים להמשיך בה. ראשיד התעורר.

"הייתי במקלט. הייתי ככה ב־77־78'. הייתי בתוך זה והבנתי את המצב, קיבלתי אותו. וכשיצאתי מתוך זה הבנתי כמה זה גרוע. הסרט שלי נכון לי, כפי שאני עכשיו, לא לאז. אני לא עושה סרטים על העימות היהודי־ערבי. אני מסביר רגשות של אנשים

מסוימים. אם אני בחור ערבי, שעושה סרט על הפועלים הערביים מהשטחים, וזה משהו שעברתי, בטח אני קרוב לתמונה הזאת ולא לתמונה אחרת. עם האנשים האלה אני מדבר לפעמים". יורה חיוך משויף.

כמו שהוא עכשיו, הוא חש שמגיע לו לחיות כ"בן־אדם". "אני משתמש הרבה במלה הזאת בן־אדם, מה? זה מפני שאני רגיל לדבר אל קירות. אני רוצה לחיות בתנאים סבירים, קצת מעל לממוצע". כלומר, לא במקלט של בניין מדיף אבק מלט. כלומר, במקום שיש בו מים זורמים וחשמל.

באשיר: "חנא סיפר לנו פעם בדיחה. בכפר שלו לא היה חשמל ולא היו מים זורמים במשך שנים רבות. הילדים היו עומדים ומביטים בלולים של הקיבוץ השכן. כל תרנגולת שם היתה לה מנורה משלה".

בעת ההתערות בעשיה הקולנועית בישראל חלף משרהווי גם דרך אולפני הצילום של הטלוויזיה הלימודית. ב־1982. "היה שם כנראה איזה בלבול, כי קיבלו אותי, למרות שזה מוסד ממשלתי. עבדתי שם ביציקות גבס והעתקות של פני אדם. רק באשיר ואני ידענו לעשות את זה בארץ".

ולא חלמת על לימודי קולנוע?

"זה היה עניין של סדר עדיפויות. הייתי צריך להביא כסף הביתה. אז למדתי תוך כדי עבודה. אבל גם אילו רציתי ללמוד אין לי איפה, בארץ. אני לא אזרח ישראלי. לבחור כמוני אולי זה טוב, בעצם, כי הוא יכול לצאת לחו"ל וללמוד בבית־ספר טוב".

יחד עם זאת הוא מציין שנתן כבר שתי הרצאות בבית־צבי. אחת על אפקטים מיוחדים ושימוש בחומרים פלאסטיים בבניית תפאורות, והשניה על הסרטת "תעודת מעבר".

"המקלט" הוא סרטו השלישי של משרהווי. קודם לכן היה סרט וידאו בן שמונה דקות על יהודי וערבי בדירה שכורה בתל־אביב. היהודי יוצא למלחמת לבנון, הערבי נשאר למלחמה שלו. אחר־כך עשה את "תעודת מעבר". זוג ערבי נתקע בשיפוליו של גשר מעבר בין ירדן לישראל. הרכונם אבד אי־איפה בין הושטת מסמך להחתמתו, בין פקודה של חייל עברי להוראה של חייל ירדני. שתי דמויות לכנות בוהקות בחושך שבין שתי ארצות. המציאות גמהלת כסיוט, שבו מחפש דאו את החייל הג'ינג'י שחייך אליו לרגע קל בעת בדיקת המסמכים. הסוף הוא מוות. הגבר עולה על מוקש שלא כוון אליו, האשה צורחת באימה מעל לירדן השוקט.

הרבה סימבוליסטיקה והשפעות של הקולנוע האיטלקי.

הפשטנות והנאיביות שבהצגת התמונה מכוונות?

"זאת תוצאה ישירה של מוגבלות הסרט הקצר. אתה לא יכול להביא מצב מורכב בסרט של עשרים דקות. אם היה לי 'חומר' לצילום של עשרים ושתיים דקות, הייתי מצלם".

ועכשיו "מקלט". לפחות 45 דקות: יומיים אחרי תום ההפקה ראשיד לא מוותר על שאיפה לתוספת עוד כמה דקות לסיפור הזה.

הם צילמו הרבה בלילות. שבוע רחשו בתוך ביטנה הרוממת של מפלצת הבטון, התחנה המרכזית הסוריאליסטית, שקפאה במהלך בנייתה. מין סמל ענק למדינה הזאת, שברזלי היסוד שלה מזדקרים חלודים אל השמיים. צילומו של סרט העוסק בפועלים ערביים ישנים במעיים האפלים של תל־אביב, דווקא כאן, במנהרות המתגשמות של ההתחלה הגרנדיוזית הזאת, שלא תגיע לשום מקום, הוא משחק מרתק עם המציאות.

בעיה של סטאטיסטים, למשל, לא היתה כאן. משרהווי הביא תריסר פועלים ערביים שישחקו בתפקיד של פועלים ערביים. הפעם פרקו שקים ושפכו בטון בהתנדבות. למען העניין. בליל עבודה שלהם אפשר היה להידבק באווירת הגיוס המסור של כולם. גלהבות אמנותית ומהפכנית כאחד כרכה אותם ביחד, מתחת לאגמים של אור, שבאו ממקורות סמויים בתוך המינהרות.

סאלים ראו ומוחמד באכרי, שני פועלים ערביים, רחוק מביתם, יורדים במדרגות לעבר החדר שבו הם כולאים עצמם למשך הלילה. צלליותיהם מתוות צער גדול על הקירות הענקיים. ראו הוא אבו סמיר, בן 40, בעל משפחה, המרכין ראש לפני הקבלן היהודי. הוא כנוע כדי שיוכל להמשיך לקיים את ילדיו. לפני שהוא הולך לישון נראות שתי ידיו יוצאות מחורים שברלת מרתפו. שתי ידיים עירומות עסוקות בנעילת מנעול. אחר־כך השרשרת נשמטת בעדינות כמו חיוך כאוב, ואיש אינו יודע שמעבר לדלת מחביא ערבי את שנתו.

לילה אחר מצטרף מוחמר לאבו־סמיר. הרמות הנונקונפורמיסטית חודרת לשיגרה הציתנית. השיחה הלילית של השניים חושפת קצוות של ראיית עולם. אבו־סמיר משלים עם מציאות חייו. מוחמר לא מוותר על המרד. בעומק הלילה הוא צופה בהתרחשויות אנושיות מבעד לחרך שבדלת. חאלד, הקורא לעצמו יוסי, מתמקח עם זונה יהודיה. בעבור מישגל הוא מוכן למכור את זהותו האישית והלאומית. עוד רואה מוחמר את אנשי המשמר האזרחי בגילויי האגרסיביות שלהם, ערבי שיכור שמשתין על מאחורות הערבית, ואת הנהג היהודי של הקבלן היהודי, כשהוא גונב חומרי בניין.

הדימויות של היהודים שליליות כולן. זאת ראייה קרטונית קצת, לא?

"למה, מי בא בלילה למקלט של בניין שעומד בבנייה? תחשבי זה מהמציאות. באה זונה, בא ארס, בא שיכור, בא גנב. באה המשטרה".

באשיר: "שתלנו בסיפור גם פועל בניין יהודי, טוב. למרות שאני לא יודע איפה יש פועל בניין יהודי. רועה הזונות הערבי מוצג באור שלילי. הוא מתחזה ליהודי ומוכן למכור את ארמותיו וילדיו בזול. השיכור (מאכרם חורי) לועג למוסכמות ערביות. לחור הריק, למשל, זאת ערב הסעודית, עם המדבר הגדול שלה, שאין בו ציפורים, ומסביב כל השייחים העשירים האלה שלא עושים כלום למען הערבים. לא הם ולא סוריה".

ראשיד: "אני מאמין בשפת הקולנוע. זאת שפה יפה ומבוססת. אני אוהב את הקולנוע הריאליסטי. מעריץ את הסרט 'העדר'. באשיר מעדיף סרטי אפקטים מיוחדים. שפילברג, קופולה. אני לא יכול להפסיק לראות את הקולנוע שמאחורי הקולנוע כשאני צופה בסרטים כאלה. זה עולה כל־כך הרבה זמן וכסף, שזה צריך לחיות משהו שחשוב להגיד אותו".

מה חשוב לך להגיד?

"חשוב לי להראות איך אבו־סמיר מעביר את הימים והלילות שלו. אם זה לא חשוב לקבלן, זה חשוב לי".

מה קורה לאבו־סמיר בסוף? הוא נדבק באש ומרד?

"הוא נדבק, אבל הוא נשאר. והוא נשרף בפנים. משך שנים ראה את הדברים מבעד לחלון, בדיוק כמו מוחמר, ודחק הכל פנימה ולא הגיב. עכשיו הוא יודע שצריך להגיב, אבל הוא נשאר. הוא ממשיך להגיד 'כן אדוני', והוא פונה לפרק שקים מהמשאית, אבל בפנים שלו אתה רואה שהנפש שלו הולכת עם מוחמר. מוחמר פונה עורף לקבלן ומתרחק משם. בתוך כל האבו־סמירים יש מוחמר קטן. אם הוא לא יוצא מתל־אביב הוא יוצא בכפר ונכנס חזרה בשוק העבדים".

בעוד שבועיים מתעתד משרהווי להכנס לעבודה בעיצוב תפאורת "אחד משלנו", סרטו החדש של אורי ברבש. לפני כן עבד בהסרטת "אהבה אסורה". הוא עבד גם ב"החולמים" וב"מאחורי הסורגים". "אם כבר צריך להרוויח כסף, אני מעדיף לעשות את זה בסרט של ברבש, הוא חבר".

גם הוא היה מתגייס לעבוד בהתנדבות בסרט שלך?

"פעם הוא אמר לי שאם היה תפאורן היה בא אלי לעשות תפאורה בסרט".

חייו, דומה, מתרחשים בשני קווים מקבילים, שבירים, נוגעים זה בזה לעתים. על פני השטח הוא מנהל ימים שפויים, אמנם אנרגטיים, זרועי סיגריות וקפה וחסר מנוחה של עשיה, אבל בכל זאת – אשה וילד, חברים נכנסים ויוצאים, טלפונים שופעי תמימות, בעברית. אבל ברחוב דיזנגוף שוטפים את הצלחות הכפילים שלו, אלה שלא רצו, או לא העזו, או לא ידעו שאפשר. וראשיד חי את קיומם בצר קיומו.

איך זה שלא עוצרים אותך פתאום, כמו את חבריך, שאסור להם להסתובב בלילה ברחוב?

"את מתכוונת איך זה לא עוצרים אותי, 48 שעות בפנים, מכות ויאללה חזרה לעבודה? זה פשוט מקרה. אני יכול ללכת ליד הבחור ההוא בדיזנגוף ויקחו אותי או אותו. מקרה שלא לוקחים אותי".

ואין לך חרדות בביטחון הזה?

"המחשבה על זה לא מעסיקה אותי".

אולי חולפים על פניך בגלל ההופעה שלך, הבגדים, היותך מעורב?

"אם זה היה ככה הייתי מלביש את כל הבחורים מהשטחים בבגדים אחרים וזה היה פותר את הבעיה. מה צריך שיקרה? אם הייתי מפזר את כל הבחורים האלה מהשטחים בתל־אביב למשך עשר שנים, שילמדו את השפה ויתלבשו בהתאם, אז היו רואים שהם בני אדם? זה מה שצריך? תראי, אם היו עושים אמבוש על הבית של הקבלן היהודי ועל הבית של אבו־סמיר, שכאילו כל אחד־מהם לא יכול להסתדר בלי השני, אפשר היה לראות שאבו־סמיר הוא הסובל. לא הקבלן".

זה לא חדש.

"זה מובן מאליו, ההו אז עכשיו אני שם אותו יותר קרוב לעין, שאפשר יהיה לראות טוב. להבחין בו. כמה כתבות כבר נכתבו על הפועלים שישנים כאן בעיר, בכל רחוב, בתנאים שאינם ראויים למחיהו כמה תמונות בטלוויזיה היו. אבל אף אחד לא עושה כלום. שום דבר. אני לא מדבר על מדינה פלשתינית או על אינתיפאדה. אני מדבר פשוט על חיי יום־יום של בן־אדם שרוצה לחיות. אני רוצה שאבו־סמיר יוכל לעשות את כל מה שתיכנן לעשות בחייו, בלי להתקל בקשיי חיים בגלל שהוא ערבי. אבל מה הסרט הדל תקציב שלי יכול לעשות? צלקת קטנטנה".

איפה אתה נתקל בקשיים שהערביות שלך מציבה לך?

"אלה לא קשיים חיצוניים. זה אצלי בראש. פיתחתי לעצמי גבולות. זאת תכונה לא בריאה לבני־אדם. אצלי הדברים יילכו יותר לאט, עם יותר מחשבה. אני מכיר בגבולות שלי. כל יום אני מרחיק אותם קצת. אני בשל לסרט ארוך כבר, ועדיין לא עשיתי".

מעטים עשו בגילך.

"אני לא משווה את עצמי לאף אחד. אני מדבר על הגבולות שלי עם עצמי. אני לא מדבר על זה שאסור לי לישון בתל־אביב, שאסור לי להזכיר את המלה בית, שאסור לי להתחיל עם כל בחורה. מותר לי כל אלה, ואני עושה את זה. המעצור הוא בראש, וברמה אחרת. זה מעצור שנכנס לתוכנה של המחשב. אני בחיים לא אגיד שמחר אני קונה וידאו. אין לי פנטזיות. לא הייתי שולף משפט כמו: הייתי רוצה להיות עכשיו בסן־פרנסיסקו על המים. לכל היותר אני רוצה להיות פה על שפת הים, או לאכול במסעדה".

בסרט הוקדמה ל"תעודת מעבר" אמרת שאתה אוהב את עזה כתיר, כתיר, כתיר. אמרת את זה על רקע תמונות לא נעימות של זוהמה ועזובה. גם את תל־אביב אתה אוהב?

"כן. אני אוהב את תל־אביב. היא עיר יפה, נוחה".

אתה מרגיש כאן בית?

"עוד לא. שכונה – כן. סביבה. לא בית".

ושאטי?

"בית".

הסרט הבא כבר כתוב. "סופות במדבר". אבו־דביע יפיק, משרהווי יביים. סיפור המבוסס על עובדות הנוגעות לקיומו של כפר בדווי על גבול ירדן, תחת עול השלטון הבריטי. תקציב: 200 אלף דולר. "לפי האמביציה של ראשיד", אמר באשיר, "נראה שנעשה את זה תוך שנה".

תלמה אדמון

הורוסקופ

תחזית לשבוע שבין 28 באוקטובר ל־4 בנובמבר

עקרב
(23 באוקטובר עד 21 בנובמבר)
אין זו תקופה טובה להלוות או ללוות כספים. בתחום ההשקעות בנדל"ן כדאי להשקיע יותר מחשבה לפני שמתחייבים לעסקה. בזירה החברתית העניינים אינם נוחים ועלולה לפרוץ מריבה עם מישהו טוב.

קשת
(22 בנובמבר עד 21 בדצמבר)
הבטחון העצמי הירוד שלכם עלול לגרום לכם השבוע עיכובים בהשגת המטרה. אף שאנו קרוב שותף לדעותיכם, היחסים עם שותפים ועם הממונים עלולים להיות מתוחים. במישור האישי אינכם בטוחים בעצמכם.

גדי
(22 בדצמבר עד 19 בינואר)
מעטים תוכלו להשיג התקדמות בענייני עבודה. השבוע עלולים לחול שינויים ותנאים לנסיעה. בתחום האישי אתם צריכים קמעה ואינכם בטוחים ברגשות שלכם כלפי מישהו קרוב. ידיד יושיט לכם עצה.

דלי
(20 בינואר עד 18 בפברואר)
ביחסים עם חבר עלולה לפרוץ השבוע מחלוקת בגלל עניין כספי. חדשות טובות צפויות מרחוק, אך אירועים חברתיים יסיבו לכם עכשיו שיעמום. בתחום הקריירה תיתכן התקדמות, אך יהיה עליכם לעמוד על המשמר.

דגים
(19 בפברואר עד 20 במארס)
זה זמן טוב למשא ומתן עם בנקים בענייני רכוש, אך בעיות בתחום הקריירה עלולה להטריד אתכם עכשיו. אל תשמרו זאת בסוד מפני הקרובים אליכם. נטייה להוקפנות עלולה לגרום בעיות עם שותפים ועם המשפחה.

טלה
(21 במארס עד 19 באפריל)
התקשרות עם שותפים מוצלחת מאוד עכשיו, אך תיתכן אכזבה בתחום העבודה. כדאי לשמור על אורך רוח. בתחום העסקים יש להקפיד על העיתוי הנכון ולדעת מתי להתפשר. צפויים רגעים רומנטיים נעימים.

שור
(20 באפריל עד 20 במאי)
השכל הישר יביא לכם הישגים בתחום העבודה. לעומת זאת, אין זה זמן טוב למפגשים חברתיים או רומנטיים. צפויות הוצאות גדולות השבוע, אולי בקשר לילדים. בימים אלה יהיה עליכם להיזהר מפני תרמית.

תאומים
(21 במאי עד 20 ביוני)
בתחום הרומנטי צפויים בימים אלה רגעים נעימים ביותר. תחום השותפויות יביא איתו אחריות נוספת. הסובבים אתכם אינם נוטים לעשות פשרות. התרחקו מפני הצעות מפוקפקות בתחום העסקים.

סרטן
(21 ביוני עד 22 ביולי)
אתם עלולים להתאכזב עכשיו מביצועיכם בעבודה או מהתפתחויות שאינן מוצאות חן בעיניכם. הדגש בימים אלה הוא על ענייני הבית והמשפחה. בתחום הרומנטי, בן הזוג מנסה לבחון את נאמנותכם.

אריה
(23 ביולי עד 22 באוגוסט)
אף שאתם מצליחים מאוד עכשיו בפעילויות קבוצתיות, ייתכן שלא יהיה לכם חשק לצאת מהבית. עלולה לצוץ בעיות הקשורות בתחום הרומנטי, הכספי או המשפחתי. כדאי להתמקד השבוע בענייני המשפחה.

בתולה
(23 באוגוסט עד 22 בספטמבר)
השיפוט שלכם במיטבו עכשיו בתחום הקריירה; זה זמן טוב לפגישות עם הממונים. בתחום הביתי, לעומת זאת, צפויות בעיות שיצריכו תשומת לב. תיתכן מריבת אוהבים, אך צפוי פיוס, שיושג באמצעות חברים.

מאזניים
(23 בספטמבר עד 22 באוקטובר)
תוכלו לשאוב השבוע סיפוק מפעילויות חברתיות. ביחסים עם בן משפחה קרוב עלולה להיווצר מתיחות; אתם מרגישים שמישהו מנסה לנהל לכם את החיים. זה זמן טוב למו"מ בעבודה, אך היזהרו לא לעורר קנאה.

פנטהאוז

יגאל לב

הדלת הנעולה

הדלת היתה נעולה. צופנת סוד. מעבר לה, מצויה ידידתו. שם מתרחשים דברים שהוא איננו מסוגל להתמודד איתם שעות ארוכות. מתבונן בחלון המואר של דירתה. ואז כבה האור. טיפס במרומי חמש הקומות של הבית המשותף, הולם בדלת באגרוף קמוץ. היד נחבטה, נמתצה, שתתה דם, הפכה לעיסה לחה: פתחי לי... פתחי לי... אל תעשי לי את זה..."

ארנון גרין הלם בדלת כאילו היתה תוף ענקי. אבל, באורח מוזר איש מיושבי הבית המשותף לא הציץ, לא פתח ולא שאל מדוע, לכל הרוחות, ברנש בן 25, מטורף כנראה על כל הראש, מצא לעצמו עיסוק נאה ב־2 לאחר חצות, בעוד שכל אנשי הבית יורעים כי בני משפחת הרסגור נסעו לחוץ לארץ ורק בתם דנה, נשארה.

לרגעים דומה כי הבית המשותף מוכה לפתע בסנוורים ובחרשות, עד כי צעקותיו של גבר צעיר נבלעות ואינן נשמעות.

היחיד ששמע היה ניר. רק הוא הכיר את קולו של ארנון, ידידו משכבר, ארנון שהאל נתן לו מלוא החופניים מתנות, יופי, שכל, חברותם של ידידיו וחיבתן של הנערות, דווקא הוא זה המטיח ראשו בדלת.

לקלף את הציפוי. לחשוף את שמעבר לו. גליה אמרה לניר שמספיק לגרד קצת את עורו של האדם כדי לגלות שאין הוא כפי שביקש להציג עצמו. מאז, הפך הדבר תחביב של ניר. לא פעם חש כאילו הוא ניחן בעיני רנטגן. מקום שכולם רואים הצלחה מפוארת, קריירה חטובת גו, הוא רואה רק שלד יבש. בסך הכל, כפי שאמר לאמו, "מתת עיני הרנטגן היא קללה מחוררבנת".

דווקא ארנון גרין עשוי חטיבה אחת. אפילו הנוסחה של הכרוטו והנטו לא עבדה על ארנון. וזהי נוסחה שגליה העניקה לבנה כדי לאמוד את הבריות. "רוב בני האדם הם כרוטו. אתה צריך להכניס את היד עמוק עמוק, לעבור שקרים, לחצות העמדת פנים, לסלק קליפות, עד שאתה מוצא את האיש הקטן המבוהל נחבא בעמקי הפסל שלו כילד מבוהל. ויש אנשים שאתה נוגע בהם ומגלה שאין מה לקלוף". הצלחותיו של ארנון היו אמיתיות, תלמיד מצטיין בפקולטה למתמטיקה. "שכל של מחשב ולב של בן־אדם". לא טיפס על גוויותיהם של ידידיו. להיפך, חבר טוב. גלוי. לכן, מעולם לא שפט ניר את ארנון ידידו וראה בו דוגמה של איש צעיר המכיל כשרון, אומץ לב, יושר ועם זאת ניחן במידה מבורכת של צניעות שבלעדיה, כל התכונות הללו היו הופכות מאוסות.

ועכשיו הוא יושב מכנס לפתח דלתה של דנה, דנה שניר מעולם לא שם לב לחמורותיה, לא נשבה בקסמה וכבת של השכנים יכול היה לשפוט אותה כדרך שהוא שופט את אחותו. בלי שיחה. אולי לכן היא נראתה לו ציפור אפורה שתקעה בזנבה כמה נוצות של טווס, אבל דווקא נוצות הטווס הן שהדגישו את אפרוריותה.

באחד הימים, כשהתארחה בפנטהאוז, פגשה את ארנון. כל שהתרחש לאחר מכן היה נעלם מעיניו של ניר. שמע על אהבה גדולה, על "הצעיר המקריב את עצמו" ועל "הנערה שאיננה שמה עליו".

כל זה היה מוזר ותמוה. ארנון היה באמת גבר צעיר מושך לב. נערות יפות בהרבה מדנה נפלו בשביו. לעומתן נראתה דנה כתרנגולת אפורה, שאיננה מסוגלת להמריא. אבל לך תדע את הגברים.

אולי דווקא המסירות שלו, היא שעוררה את האכזריות. את הרצון להשפילו. ואולי, כמו שאמרה גליה, "היא רואה דברים שאנחנו איננו רואים. היא יודעת דברים שאנחנו לא מסוגלים לדעת. יש לה כלים לשפוט אותו ולכן אין לנו זכות לשפוט אותה".

היה משהו קר בדנה. קרחון. ניר, שמעולם לא ניסה להמיס את הקרחון, עקף אותו כדרך שמטפס הרים עוקף צוק, לא משום שהוא נמנע מן האתגר אשר הוא מציב בפניו, אלא פשוט משום שאין לו כל עניין לטפס דווקא על הקרחון הזה.

לכאורה, נערה נמוכת קומה, חייכנית. כאילו אתה קולט במבט אחד את דמותה. תווי פנים פשוטים. חוטם גדול במקצת. חזה כבד במקצת. זרועותיה המלאות מדי יוצרות רושם כבד. אבל מה ששלט בפנים היו העיניים הקרות המתבוננות בך באותו מבט שניר היה לפעמים מתבונן בידידיו. "מבט של קרני רנטגן". אבל, כמו שאמר ניר לאמו, "אין לה מבט המקלף את הקליפות וחותר אל העיקר, אלא מבט של אדם שהקפיא בתוכו משהו. מבט המשדר כפור. מבט שגורם לך לרצות ללבוש סוודר".

גליה שהכירה את אמו של ארנון גרין, אמרה כבדרך אגב: "אתה יודע, היא דומה לאמא שלו".

"את רוצה להגיד לי שהיא גוצה כמוה".

"קרה כמותה".

היה זה מחזה סוריאליסטי. שתים אחר חצות. איש צעיר מקיש בדלת ועל הבית כולו צנח ענן של עיוורון וחרשות. ניר ירד. במדרגות. עמד בזהירות מאחורי ידידו וכדי לא להפחידו אמר בקול שקט "ארנון... ארנון..."

אבל הגבר הצעיר גם הוא, כמו הוכה בחרשות. לניר דומה היה שאין הוא רואה גבר בוגר בן 25, אלא ילד קטן, מבוהל, הרופק על הדלת לא כדי לגלות מה עושה ידידתו, לא כדי להציץ, לא כדי לחשוף סוד אפל של בגידה, אלא, הוא מקיש בדלת פשוט כדי שמישהו יענה לו. ילד קטן, מבוהל, המבקש לשמוע קול אנושי. קול אדם יקר. התעלומה אינה צפונה במה שמתרחש. הפחד איננו מפני המסתורין, אלא מעצם העובדה שאדם אהוב מסרב לדבר אתו. ליצור איתו קשר.

לרגע דומה היה לניר שארנון הוא עטלף שאיבד דרכו. עטלף המוליך לפניו את צעקותיו כקרני מישוש. זועק והכתלים מחזירים את הקול וכך הוא יודע לנווט דרכו. אבל צעקותיו של ארנון נספגו בתוך חומר צמיג. הקריאות נעלמו בתוך הדלת הנעולה והוא לא מצא את הדרך.

הניח ידו על כתפו של ארנון. כף יד חמה, ידידותית, המבקשת להגיד: "אין אשה שכדאי להתבזות בשבילה עד כדי כך. אם הדלת נעולה, לכל הרוחות יש המון דלתות שייפתחו בפניך גם אם לא תדפוק עליהן. בוא. בוא תעלה אלי, נשתה קפה. נשוחח. לעזאזל דנה, לעזאזל הדלת הארורה".

שעה ארוכה נשאר ארנון קפוא. ואחר החלו חושיו לחזור אליו בכאב. המצח שהלם בדלת הנעולה העלה חבורות, כף היד שותתת הדם צרבה. הכאבים באו לבשר את ראשית ההתפכחות. התבונן בידו בתמהון כאילו איננו מבין מה קרה לו, ואחר, הלך בעקבות ניר, צייתן, נבלע במעלית.

הבית ישן כאילו לכוד בתרדמה מכושפת. כרוך כלל בני הבית רגישים לרעשים בסלון. רינה מתעוררת. אורי מבקש בנימוס שידברו בשקט. גליה יוצאת למטבח כדי להכריז שהפריעו לה לישון. אבל הפעם היתה דממה. ניר שפת קפה על האש, בתוך הקומקום השקוף. התבונן מהופנט באש המשתקפת מבעד למים. ארנון התבונן אל תל־אביב של ראשית הסתיו, אל העננים הכהים שאורות העיר האדימו את שוליהם, כאילו הקיש אי שם למעלה ענק על דלתות השמיים הנעלות ועכשיו, ניגר דמו.

אחר־כך ישבו במרפסת, מריחים את בושם הסתיו, מצטמררים מקרירות הלילה ואט אט, אל מול השמיים שהענק עדיין מקיש עליהם באגרוף חמוץ מדם, גולל ארנון את החרדה שהביאה אותו אל דלתה של דנה.

"הייתי ילד. אני חושב בן 6 או 7. אולי אפילו פחות. אני זוכר שאבא נסע בשליחות משרדו ללונדון. בחצות הקצתי. מבוהל. בוכה. אינני זוכר אפילו מה. בחדר של אמא שמעתי קולות. מהרתי לקרוא לה. ואז השתררה דממה, האור שבקע מתחת לחדר השינה כבה. נבהלתי. אני זוכר שדפקתי בדלת וצעקתי "אמא תני להכנס... אמא תני לי להכנס..." אבל הדלת היתה נעולה. לא רציתי לדעת מה היא עושה. רציתי פשוט שהיא תענה לי. כל־כך פחדתי להיות לבד... אני שונא דלתות נעולות..."

28 באוקטובר 1988 ט"ז בחשון תשמ"ח גליון 359

עריכה בת דורה בר עריכה גראפית חוה עילם.

חשוב לי מחשב

שלום לכם ילדים וילדות!

כדי להשתעשע קצת בתכניות קלילות ומרעננות שלח לנו אור משיח מבת־ים את התכניות הבאות. התכניות מיועדות למחשבי אפל או אטארי - לפי הרשום. הן התכניות והן התוצאות של הרצתן הודפסו על־ידי מדפסת "פלוטר". זוהי מדפסת המדפיסה עם מעין "טושים" קטנים הנעים לרוחב הדף בשילוב עם השתלשלות הדף למדפסת. תנועה זו של תוזה על שני צירים – ימינה ושמאלה ועליה מעלה – יוצרת את הציורים היפים האלו. עקרון זה פשוט מאד, ואפלו המדפסות החדישות ביותר עובדות לפיו.

תכנית זו יוצרת "כוכב" תלת־ממדי פרי דמיונו של שולח התכנית. ממש נחמדו

```
10 GRAPHICS 24:COLOR 1:SETCOLOR 2,0,0:D=158:A=1:B=1:FOR C=0 TO 3
20 FOR Y=95 TO 0 STEP -5:PLOT D,Y*B+95:DRAWTO (95-Y)*A+D,75:NEXT Y
30 IF B=-1 THEN A=-1
40 B=-B:NEXT C
50 GOTO 50
```

FOR APPLE COMPUTER

```
list
10 HCOLOR 3:HGR
20 FOR I=8 TO 128 STEP 15:FOR J=8 TO 128:HPLOT I,J:HPLOT J,I:NEXT J,I
30 FOR K=16 TO 106 STEP 30:FOR P=1 TO 91 STEP 30
40 FOR I=K TO K+14:FOR J=P TO P+14:HPLOT I,J:HPLOT J,I:NEXT J,I,P,K
```

FOR ATARI COMPUTER

```
list
10 GRAPHICS 9:COLOR 1:SETCOLOR 2,8,8
20 FOR I=8 TO 128 STEP 15:FOR J=8 TO 128:PLOT I,J:PLOT J,I:NEXT J:NEXT I
30 FOR K=16 TO 106 STEP 30:FOR P=1 TO 91 STEP 30
40 FOR I=K TO K+14:FOR J=P TO P+14:PLOT I,J:PLOT J,I:NEXT J:NEXT I:NEXT P:NEXT K
```

תכנית זו יוצרת לוח שחמט על המסך – תכנית נחמדה ופשוטה, גם למחשבי אטארי וגם למחשבי אפל.

עידו

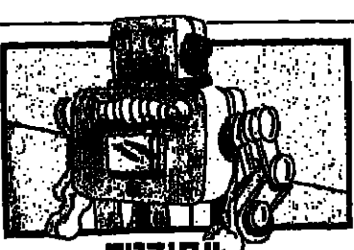
מצלמה חדשה

כאשר אנו רוצים לצלם היום, אסור לשכח להכניס סרט צלום למצלמה, ואם לא הכנסנו אותו בזמן, אוי לנו – אין תמונה. בעוד מספר חדשים תצא בפני העולם מצלמה אלקטרונית חדשה, שלא תהיה זקוקה לסרט צלום. במצלמה זו ישב מחשב – איך לאו – והצלומים יאכסנו על דיסק גמיש ואפשר יהיה לפתח ולהדפיס אותם מיד כתמונות רגילות או להקרין אותם על מסך הטלויזיה.

החברות שפתחו מצלמה חדישה זו הן קנון, קוניקה ופוג'י.

רחל שי

-אבא החליט לפתור את שאלת מיקום הפיקניק המשפחתי בצורה דמוקרטית

עתידנות

בחירות נוסח שנות האלפים

אי שם בין שנת 2010 לבין שנת 2020 יגיע יום הבחירות לכנסת. מה תעשה אתה ביום זה כדי לבחור?

לא, לא יהיה כל צרך לצאת מן הבית כדי לבחור במפלגה או באישיות הנראית לך כיותר. במקום זאת תוכל להתרווח לך אל מול מסך הטלויזיה המשכלל והענקי שלך ולהורות למחשב המרכזי של ביתך, בדבור פשוט, להפעיל את הטלויזיה ולכון אותה לערוץ המתאים.

עד מהרה ימלא את מסך הענק פניה המחייכות של אשה נאה למראה. היא תציג לפניך את כל הרשימות המשתתפות בבחירות. לאחר מכן תשאל האם ברצונך לבחור מיד או לקבל קודם לכן מידע על הרשימות, מידע שעשוי לכלול את מצעי הרשימות, את האנשים והנשים המשתתפים בהן, את ההיסטוריה של הרשימות וכו'.

אם תבחר לקבל מידע על הרשימות, תוכל לנקב בשמה של רשימה שברצונך לקבל עליה מידע. מיד תופיע על המסך סדרה של תחומים בהם אפשר לקבל מידע על הרשימה – מידע כללי מתמצת, אישים המשתתפים ברשימה ועוד. כל מה שיהיה עליך לעשות הוא לומר את התחום בו הנך מענין ומיד תקבל את המידע הנוגע אליו, באמצעות הטלויזיה שלך. תוכל לשוטט מתחום לתחום כאות נפשך, באותה רשימה בה בחרת. את השיוט תוכל לבצע, כמובן, בכל רשימה ורשימה. ומה לאחר מכן ובכן, לאחר שהחלטת שדי לך במידע שקבלת, תוכל לחזור אל פניה המחייכים של האשה שפנתה אליך בהתחלה ולומר לה שאתה מוכן לבחור. או, תבקש ממך האשה את הקוד הסודי שלך, שרק באמצעותו תוכל לבחור. הקוד יבדק וכמו כן יבדק האם לא עשית כבר בחירה באמצעות קוד זה. רק לאחר מכן תוכל לבחור וזאת תעשה על־ידי אמירת שם הרשימה בדבור.

שתהיה בחירה מצלחת לכלכם.

יורם אורעד

בעיה טלוויזיונית

אחד מחכמי חם מצלצל לחנות ממנה קנה טלוויזיה חדשה ומתאונן:

"הטלוויזיה שמכרתם לי לא בסדר, ממש לא בסדר".

"למה?"

"כי היא עלתה באש..."

"האם פעלת לפי ההוראות?"

"בטח".

"מה עשית?"

"לפי מה שהיה כתוב בהוראות".

"ומה היה כתוב שם?"

"תחילה הדלק את המכשיר..."

מארח ומתבדח משה יהלום

איזה צחוק

מכתב בזק

– מדוע אתה כותב כל כך מהר?

– כי אני רוצה לסיים את המכתב לפני שהדף ייגמר...

גם אני הייתי ילד

דבי גל

"נולדתי בנתניה," מספר השחקן דבי גל. "חוית ילדות בלתי נשכחת ארעה לי כשאחותי הגדולה ממני ב־10 שנים, קבלה מאבי אופנים. אבא התרה בה לבל תיסע עמם באותו יום, אלא למחרת – יום שלישי. מאחר ועל יום זה נאמר 'פעמים כי טוב', מאמינים כי הוא יום מזל. אך היא לא שמעה בקולו, לא רק שרכבה בעצמה, אלא הרכיבה אף אותי כשהיא אומרת לי לשמר על הרגלים, שלא תפגענה. הייתי אז כבן חמש וחצי. כמו שאתם מתארים לעצמכם לא נזהרתי, ותפסתי את רגלי 'היפות' לתוך השפיצים, נבהלתי, כי נתפסתי בקלקלתי. פחדתי להגיד לה לעצר למרות הכאבים העזים שהסבו רגלי. אחותי אמנם הרגישה שהאופנים אינם סובבים, אך עד שהיא עצרה אני נפצעתי קשה. חצי שנה שכבתי כשחלק מגופי מכסה בגבס. שמחתי כאשר ילדי הגן באו לבקרני והעניקו לי שי.

"שאורע נוסף בלתי נשכח ארע בכתה ח' עם הצגת הסיום: 'שמו הולך לפניו' מאת אפרים קישון. שיחקתי דמות של מחלק חלה זקן המנהל שחיתות במוסד בו הוא עבד. זכיתי לאינספור שבחים, וזו היתה הפעם הראשונה שטעמתי את טעם התיאטרון, הוקסמתי.

"גבורי ילדותי היו: טרזן, שזם (שמו של סופרמן באותם ימים), וקצין צה"ל צעיר בשם רפול (רמטכ"ל צה"ל אחרון – רפאל איתן) שאגדות הלכו סביבו. בכלל צה"ל היה נושא להערצה. מורשת עם ישראל וספורי הגבורה נספגו בי. כאשר ראיתי את צה"ל מגן על המולדת שלנו, היתה לי הרגשה כאלו שכל מה שלמדתי על יהודה המכבי ובר־כוכבא קורה לי.

"הייתי ילד נבון ואחראי; אם הבטחתי דבר־מה, זה היה מתבצע. שאיפתי היתה להיות שחקן, אך חשבתי גם להיות מהנדס אלקטרוניקה, בסתר לבי ידעתי שעבודה כשחקן קשה להגשמה, זה חלומי מדי. ליתר בטחון צריך מקצוע. לכן הלכתי ל'אורט' נתניה וסימתי שם למודי אלקטרוניקה.

"מזון – אכלתי הרבה שניצלים. בחוץ אכלתי – צ'יפס, פלאפל או גלידה ניצה (ליד קולנוע שרון). למעשה, לא היה לי תאבון גדול, וזקוק הייתי למעט מאד מזון כדי להרגיש שבע. את התוצאות רואים עלי עד היום... זה שעיף להיות רזה זה בטוח. הסתכלו ילדים על כרסות הוריכם... באשר לילדים נמוכים ורזים שחולמים להיות אחרת, אני מאמין כי בטבע יש איזון, ואלהים דואג לתת מהטוב ומהרע. אם רע לכם בשל תומה, ודאי 'יצ'פרו' אתכם בדברים אחרים. גם רפול, נפוליאון, צ'רלי צ'פלין וראש הממשלה שמיר – נמוכים."

דובי גל
צילום: דניאל סטוקלין

דניאל סטוקלין

משתעשעים

התשבץ המחדד

מאוזן: 1) שני־גלים מחברים נמצאים במכונית; 4) חית בית המשמשת את התינוק; 8) הבד ממנו עשוי הכובע נמצא בלי אף אחד; 10) בתוך מהלמה ישנה קריאה בטלפון; 11) בסוף סין תמצא מטבע יפני; 12) האזור הדרומי השתמש במגבת; 14) בעל־חיים גדול מסתתר בתוך דבורה; 15) מקשרת, בין התלמיד והשלחן; 17) מסתובב 18) נמצאת בגוף אבשלום; 20) העוף שצפצף בלבד; 25) לסב הפוך יש קול עבה; 27) הזול לטגון בכלל לא רזה; 28) בתחלת התוף ספן מוסיקלי; 29) את העיר העתיקה שליד ת"א תשפצו ותעשו אותה יפה יותר; 31) קשר את הידיד; 32) משתף לטלויזיה ונחל; 33) פנוי ועבורה זה כנראה הבגד שלה.

מאונך: 1) נוף הנדסי באזור צפוני בארץ; 2) צבעו של אבי רחל; 3) דג יתהפך לשבט; 5) המשקה שנמצא בתוך פתה; 6) תינוק בן יומו נמצא בתוך שוקולד; 7) תבלבל את השובל והוא שם על עצמו בגד; 9) גבר מבלבל הוא גוש עפר; 12) בונה התבה נמצא עמה במנוחה; 13) בטבריה יש תבואה; 15) טס לא באויר; 16) הילקוט הזה נמצא בשעון שהולך; 19) מתוכו שותים המנצחים; 21) העני נמצא במגרש; 22) אם הוא חסר אין תורה; 23) נר הפוך יודע לשיר; 24) הגשם שהוא מוציא מתוך הרובה; 26) בו קורא מעצב השיער; 28) העולם בתוך תבליט; 30) מכל כיון ישנה אות; 31) מצב הטמפרטורות שבתוך מחם.

מימי

בין הפותרים יוגרל מחשב כיס

7	6	5	4	■		3	2	1
		10	■	9	■			8
	14	■	13		12	■		11
	■	16				15	■	
■		18	■	■	■		17	■
24	■		23	22	21	20	■	19
	28	■			27	■	26	25
		31	■		■	30		29
			33	■				32

פתרונות נא לשלוח ל"מעריב לילדים" ת.ד 20044 ת"א.

הזוכים בהגרלה מיום: 23.9.88
תשבץ תסוכה: מרי בוראצ'י רח' לסדן 15 ת"א זכתה במחשב כיס.

הרפתקאות מלפפון

כתב וצייר אורי פינק

